

ΤΕΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Οι Μικρομεσαίες επιχειρήσεις και η χρηματοδότηση μέσω του ΕΣΠΑ

ΑΔΑΜ Γ. ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Επιβλέπων καθηγητής: Μπαμπαλός Βασίλειος PhD

Καλαμάτα 2017

Την παρούσα εργασία αφιερώνω στη σύζυγό μου Γεωργία και στα παιδιά μου

Γιώργο, Θανάση και Άρη,

για τις ώρες που έλειπα από κοντά τους, προκειμένου να τελειώσω τη σχολή.

Περίληψη

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι ζωτικές για την οικονομία της ΕΕ, καθώς αντιστοιχούν σε περισσότερο από 99 % των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και στα δύο τρίτα των θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό τομέα. Ανάλογα είναι τα ποσοστά και στην Ελλάδα, καθιστώντας αυτές ως το κρίσιμο παράγοντα ισορροπίας και ανάπτυξης της οικονομίας της χώρας. Η κρίση που αντιμετωπίζει η χώρα μας τα τελευταία χρόνια στον οικονομικό τομέα, είναι επομένως άρρηκτα συνδεδεμένη με την πορεία, τα προβλήματα και τις προοπτικές των ΜΜΕ, με κρίσιμο σημείο τη χρηματοδότησή τους. Η αντιμετώπιση του προβλήματος χρηματοδότησης θα άρει το αδιέξοδο και θα δώσει ώθηση στην ανάκαμψη και αναβάθμιση του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού της χώρας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, με στόχο την ισόρροπη ανάπτυξη όλων των κρατών-μελών της και την άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων της έχει αναπτύξει προγράμματα και πρωτοβουλίες στην κατεύθυνση αυτή και ενισχύει οικονομικά τα μέλη της. Τα προγράμματα αυτά χρηματοδοτούνται και υλοποιούνται στο πλαίσιο της Περιφερειακής Πολιτικής της ΕΕ, καθώς και άλλων επιμέρους κοινοτικών πολιτικών. Προγράμματα και πρωτοβουλίες όπως το ΕΣΠΑ, ο νέος αναπτυξιακός νόμος και οι απευθείας χρηματοδοτήσεις από την ΕΕ έρχονται να βοηθήσουν τις ΜΜΕ και να συμβάλουν στην αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών της χώρας που συντέλεσαν στην εμφάνιση της οικονομικής κρίσης έχοντας σαν αιχμή την εξωστρέφει, καινοτόμο και ανταγωνιστικότητα και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο θα κινηθούμε και θα δούμε όλες τις δυνατότητες, τις ευκαιρίες αλλά και τις δυσκολίες που προκρίνονται μέσα από τις προαναφερόμενες δράσεις, εστιάζοντας κυρίως στο ΕΣΠΑ. Μεγάλο μέρος θα αφιερωθεί ιδιαίτερα στη διαδικασία ένταξης, αξιολόγησης και ολοκλήρωσης της δράσης προγράμματος, προκειμένου να αναδειχθούν όλες οι πτυχές και να γίνει μια πλήρης ενημέρωση για τα παραπάνω θέματα, καθώς η άγνοια και η πεποίθηση ότι είναι ένα άπιαστο όνειρο, αποτρέπει νέους ή και παλιούς επιχειρηματίες από την προσπάθεια εκμετάλλευσης της δράσης.

Περιεχόμενα

Αφιέρωση.....	1
Περίληψη.....	2
Περιεχόμενα.....	3
Συνομογραφίες.....	5
Εισαγωγή.....	6
Κεφάλαιο 1. Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	8
1.1 Ορισμός ΜΜΕ και τα χαρακτηριστικά τους.....	8
1.2 Χαρακτηριστικά της Ελληνικής αγοράς.....	12
1.3 Ο ρόλος των ΜΜΕ στην οικονομία.....	14
1.4 Η θέση και η σημασία των ΜΜΕ στην Ελληνική και Ευρωπαϊκή πραγματικότητα και η διαχρονική πορεία των δεικτών επιχειρηματικότητας	15
1.5 Τα κυριότερα εμπόδια που καλούνται να υπερβούν οι ΜΜΕ και κυρίως οι εμπορικές.....	21
1.6 Οι χρηματοδοτικές ανάγκες μιας ΜΜΕ και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει	23
1.7 Πως σχετίζεται ο εξωστρεφής και καινοτομικός χαρακτήρας μιας υγιούς ΜΜΕ με τη συμβολή εξόδου από την κρίση.....	24
Κεφάλαιο 2. Συνήθεις Μορφές Χρηματοδότησης ΜΜΕ	29
2.1 Γενικά.....	29
2.2 Άτυποι επενδυτές.....	30
2.3 Δημόσια Χρηματοδότηση.....	30
2.4 Επιχειρηματικοί Επιταχυντές.....	31
2.5 Κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών (Venture Capital)	32
2.6 Επιχειρηματικοί Άγγελοι (Business Angels).....	32
2.7 Μικροχρηματοδότηση (Microfinancing).....	33
2.8 Πλατφόρμες δανεισμού (Peer to Peer Lending).....	34
2.9 Πληθοπορισμός (Crow Funding).....	34
2.10 Τραπζικός Δανεισμός.....	35
2.11 Θερμοκοιτίδες Επιχειρήσεων.....	36

2.12 Χρηματοδοτική Μίσθωση (Leasing).....	37
2.13 Ύψος και πηγές Χρηματοδότησης.....	38
Κεφάλαιο 3. Εθνικό στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς.....	40
3.1 Ιστορική αναδρομή και σκοπός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	40
3.2 Πρωτοβουλίες της ΕΕ για ενίσχυση των ΜΜΕ	42
3.3 Πηγές ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων και τα διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία.....	44
3.3.1 Ευρωπαϊκά Κονδύλια Χρηματοδότησης.....	45
3.3.2 Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία.....	46
3.4 ΕΣΠΑ.....	47
3.5 ΕΣΠΑ 2007-2013.....	49
3.6 ΕΣΠΑ 2014-2020.....	51
3.7 Ανοιχτός Καταπιστευτικός Λογαριασμός (Escrow Account).....	52
3.8 Όραμα, δράσεις και χρηματοδοτικές προτεραιότητες.....	54
Κεφάλαιο 4. Ένταξη στα προγράμματα χρηματοδότησης.....	61
4.1 Προϋποθέσεις.....	61
4.2 Διαδικασίες.....	64
4.3 Δυσκολίες-προβλήματα.....	91
4.4 Ωφέλη.....	93
Κεφάλαιο 5. Λοιπά χρηματοδοτικά Εργαλεία.....	94
5.1 Άλλες Χρηματοδοτήσεις	94
5.1.1 Χρηματοδοτήσεις της ΕΕ.....	94
5.1.2 Χρηματοδοτήσεις από Συναφή Εργαλεία.....	95
5.1.3 JERAMIE.....	96
5.1.4 JESSICA.....	98
5.2 Αναπτυξιακός Νόμος.....	100
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	104
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	107
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ.....	126

Συντομογραφίες

<u>A/A</u>	<u>ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑ</u>	<u>ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ</u>
1	GEM	Global Entrepreneurship Monitor
2	ΓΑΚ	Γενικός Απαλακτικός Κανονισμός
3	ΕΔΕΤ	Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία
4	ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
5	ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
6	ΕΠ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
7	ΕΠΑνΕΚ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία
8	ΕΣΠΑ	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλάσιο ανάπτυξης
9	ΕΤΕπ	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
10	ΕΣΣΕ	Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας
11	ΕΣΥΕ	Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος
12	ΕΤΕ	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
13	ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
14	ΕΥΔ	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
15	ΕΦΕΠΑΕ	Ενδιάμεσος Φορέας Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα»
16	ΙΟΒΕ	Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών
17	ΜΜΕ	ΜικροΜεσαίες Επιχειρήσεις
18	ΠΣΚΕ	Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων
19	ΤΑΑ	Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης
20	ΤΣ	Ταμείο Συνοχής

Εισαγωγή

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποτελούν τη μορφή της επιχείρησης με τον κυρίαρχο ρόλο στο ελληνικό, το ευρωπαϊκό και το παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον, τόσο σε κοινωνικό, όσο και σε οικονομικό επίπεδο. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποτελούν το 97% του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων και απασχολούν τα 3/4 του εργατικού δυναμικού του ιδιωτικού τομέα. Έτσι λοιπόν, στο πρώτο κεφάλαιο θα καθορίσουμε τι εννοούμε με τον όρο ΜΜΕ, ποια είναι τα χαρακτηριστικά της, ενώ θα εξετάσουμε την πορεία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην Ελλάδα και θα μελετήσουμε τη διαχρονική πορεία βασικών δεικτών που συνδέονται με τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όπως είναι για παράδειγμα η πορεία του αριθμού των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην ελληνική οικονομία, ο αριθμός του απασχολούμενου προσωπικού, η προστιθέμενη αξία στο σύνολο της ελληνικής παραγωγικής δυναμικής, αλλά και ο συνολικός κύκλος εργασιών των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Οι πηγές Χρηματοδότησης μιας ΜΜΕ, στις οποίες θα αναφερθούμε στο δεύτερο κεφάλαιο, μπορούν να διαφέρουν ανάλογα με τις δυνατότητές της, την επιχειρηματικότητα του ιδιοκτήτη αλλά και την ενημέρωση που έχει αυτός για τις ευκαιρίες και τα εργαλεία που υπάρχουν.

Στο τρίτο κεφάλαιο θα αναφερθούμε στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς. Η ΕΕ με στόχο την ισόρροπη ανάπτυξη όλων των κρατών-μελών της και την άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων της ενισχύει οικονομικά τα μέλη της μέσω των ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών προγραμμάτων. Τα προγράμματα αυτά χρηματοδοτούνται και υλοποιούνται στο πλαίσιο της Περιφερειακής Πολιτικής της ΕΕ, καθώς και άλλων επιμέρους κοινοτικών πολιτικών. Τα Προγράμματα των πακέτων ενίσχυσης που αφορούν σε συγκεκριμένα κράτη μέλη. Αυτή τη στιγμή υλοποιείται το πρόγραμμα περιόδου 2014-2020. Η Ελλάδα διαθέτει πλούσια εμπειρία, αλλά η υλοποίηση των προγραμμάτων αυτών στην χώρα μας εμφανίζει προβλήματα.

Συνεχίζοντας στο τέταρτο κεφάλαιο και ίσως το πιο ουσιαστικό, θα αναφερθούμε στο πρακτικό σκέλος της χρηματοδότησης και θα ακολουθήσουμε βήμα βήμα τις ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβεί ένας υποψήφιος για ένταξη σε πρόγραμμα ΕΣΠΑ για να υλοποιήσει τη χρηματοδότηση της επιχείρησής του. Ταυτόχρονα θα εντοπίσουμε

τις δυσκολίες και θα προσπαθήσουμε να βρούμε απαντήσεις σε ερωτήματα ή αμφιβολίες που μπορεί να έχει.

Τέλος στο τελευταίο κεφάλαιο θα γνωρίσουμε λοιπές πρωτοβουλίες και προγράμματα, κυρίως της ΕΕ, αλλά και τον νέο αναπτυξιακό νόμο, για μια βασική πληροφόρηση, ως προς το περιεχόμενο και τους στόχους κάθε προγράμματος και τις επενδύσεις που χρηματοδοτεί, ώστε οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να συγκρίνουν, να εντοπίσουν το πρόγραμμα που τους ενδιαφέρει και να επικοινωνήσουν με τον φορέα που το διαχειρίζεται.

Τα παραπάνω στοιχεία θα προσπαθήσουμε να αναλύσουμε και να συσχετίσουμε ώστε να αναδείξουμε τον ρόλο των ΜΜΕ και τα χρηματοδοτικά προγράμματα, με κύριο άξονα το ΕΣΠΑ ως κρίσιμο εργαλείο για την αποκλιμάκωση και την έξοδο από την κρίση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΜΜΕ ΚΑΙ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥΣ

Σε μια ενιαία αγορά (Ευρωπαϊκή Ένωση) χωρίς εσωτερικά σύνορα, είναι σημαντικό τα μέτρα που λαμβάνονται υπέρ των ΜΜΕ να βασίζονται σ' έναν κοινό ορισμό ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη συνέπεια και αποτελεσματικότητα και να περιορίζονται οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Η ανάγκη αυτή γίνεται διαρκώς μεγαλύτερη λόγω της εκτεταμένης αλληλεπίδρασης των εθνικών μέτρων και των μέτρων της ΕΕ που σκοπό έχουν να βοηθήσουν τις ΜΜΕ σε τομείς όπως η περιφερειακή ανάπτυξη και η χρηματοδότηση της έρευνας.

Το 1996 η Επιτροπή εξέδωσε σύσταση με την οποία διατυπώθηκε ο πρώτος κοινός ορισμός των ΜΜΕ. Ο ορισμός αυτός εφαρμόστηκε ευρέως σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Στις 6 Μαΐου 2003 η Επιτροπή ενέκρινε μια νέα σύσταση ώστε να ληφθούν υπόψη οι οικονομικές εξελίξεις από το 1996 και έπειτα. Ο ορισμός αυτός τέθηκε σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2005 και εφαρμόζεται σε όλες τις πολιτικές, τα προγράμματα και τα μέτρα της Επιτροπής για τις ΜΜΕ. Η χρήση του ορισμού αυτού από τα κράτη μέλη δεν είναι υποχρεωτική, αλλά η Επιτροπή συνιστά τόσο σε αυτά όσο και στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) και στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤΕ) να τον εφαρμόζουν στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό.

Αναλύοντας λοιπόν τον ορισμό ξεκινάμε με το πρώτο βήμα για να αποκτήσει μια επιχείρηση την ιδιότητα της ΜΜΕ, που είναι να θεωρείται πράγματι επιχείρηση. Σύμφωνα με τον νέο ορισμό, επιχείρηση «θεωρείται κάθε μονάδα, ανεξάρτητα από τη νομική της μορφή, που ασκεί οικονομική δραστηριότητα». Η διατύπωση δεν είναι νέα. Βασίζεται στη φρασεολογία που χρησιμοποιεί το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο στις αποφάσεις του. Με την επίσημη ενσωμάτωσή του στη σύσταση, το πεδίο εφαρμογής του νέου ορισμού των ΜΜΕ διαγράφεται πλέον με σαφήνεια. Επομένως, οι αυτοαπασχολούμενοι, οι οικογενειακές επιχειρήσεις, οι προσωπικές εταιρείες ή οι ενώσεις προσώπων που ασκούν τακτικά μια οικονομική δραστηριότητα μπορούν να θεωρηθούν επιχειρήσεις. Καθοριστικός παράγων είναι η οικονομική δραστηριότητα και όχι η νομική μορφή.

Αφού βεβαιωθεί ο ενδιαφερόμενος ότι είναι επιχείρηση, πρέπει να εξεταστούν τα στοιχεία της επιχείρησής σύμφωνα με τα ακόλουθα κριτήρια:

- ετήσιος κύκλος εργασιών
- ετήσιος ισολογισμός
- αριθμός απασχολουμένων

Συγκρίνοντας τα στοιχεία με τα όρια που έχουν θεσπιστεί για τα τρία αυτά κριτήρια θα διαπιστωθεί εάν η επιχείρηση είναι πολύ μικρή, μικρή ή μεσαία¹.

Έτσι λοιπόν, μια μικρομεσαία επιχείρηση είναι εκείνη που χρησιμοποιεί σε σταθερή βάση αριθμό υπαλλήλων μικρότερο από 250, ο ετήσιος κύκλος εργασιών της δεν υπερβαίνει τα 50 εκατομ. Ευρώ και η αξία των περιουσιακών της στοιχείων δεν ξεπερνά τα 43 εκατομ. Ευρώ. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις διακρίνονται στις πολύ μικρές (micro), στις μικρές (small) και στις μεσαίες (medium). Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι πολύ μικρές είναι αυτές που απασχολούν μέχρι 10 υπαλλήλους, έχουν κύκλο εργασιών και σύνολο περιουσιακών στοιχείων μέχρι 2 εκατομύρια Ευρώ. Οι μικρές επιχειρήσεις είναι αυτές που απασχολούν μέχρι 50 άτομα προσωπικό, το σύνολο του κύκλου εργασιών τους και το σύνολο του ενεργητικού τους ανέρχονται το πολύ στα 10 εκατομ. Ευρώ. Ενώ, οι μεσαίες επιχειρήσεις απασχολούν μέχρι 250 άτομα, ο κύκλος εργασιών τους είναι μέχρι 50 εκατομ. Ευρώ και η αξία της περιουσίας τους είναι μέχρι 43 εκατομ. Ευρώ. Τα παραπάνω απεικονίζονται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1. Τα κριτήρια κατάταξης των επιχειρήσεων

Κατηγορία Επιχείρησης	Αριθμός Προσωπικού (ΑΠ)	Κύκλος Εργασιών (ΚΕ)	Αξία Ενεργητικού (ΑΕ)
ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΕΣ	< 10	< €2 million	< €2 million
ΜΙΚΡΕΣ	< 50	< €10 million	< €10 million
ΜΕΣΑΙΕΣ	< 250	< €50 million	< €43 million

Πηγή: Observatory of European SMEs, European Commission.

¹ Τα όρια που αφορούν τον αριθμό των απασχολουμένων και τη χρηματοοικονομική κατάσταση που εισάγει ο νέος ορισμός είναι τα ανώτατα. Τα κράτη μέλη, η ΕΤΕπ και το ΕΤΕ μπορούν να καθορίσουν χαμηλότερα όρια αν επιθυμούν τα μέτρα να απυθύνονται προς μια ειδική κατηγορία ΜΜΕ.

Ο ετήσιος κύκλος εργασιών είναι το εισόδημα που εισέπραξε η επιχείρησή κατά τη διάρκεια του εν λόγω έτους από την πώληση προϊόντων και την παροχή υπηρεσιών μετά την αφαίρεση των εκπτώσεων επί των πωλήσεων. Ο κύκλος εργασιών δεν πρέπει να περιλαμβάνει το φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) ή άλλους έμμεσους φόρους. Το σύνολο ετήσιου ισολογισμού αναφέρεται στην αξία των κύριων στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησής.

Πρέπει να τονιστεί ότι μια ΜΜΕ μπορεί να διαλέξει είτε το ανώτατο όριο για τον κύκλο εργασιών είτε το ανώτατο όριο για τον ισολογισμό. Δεν είναι υποχρεωμένη να πληροί και τα δύο κριτήρια αντίθετα εάν υπερβαίνει μόνο το ένα από τα δύο όρια δεν χάνει την ιδιότητα της ΜΜΕ.

Ο νέος ορισμός προσφέρει την επιλογή αυτή διότι οι επιχειρήσεις του τομέα του εμπορίου και της διανομής έχουν, από τη φύση τους, μεγαλύτερο κύκλο εργασιών από τις επιχειρήσεις του μεταποιητικού τομέα. Προσφέροντας την επιλογή μεταξύ αυτού του κριτηρίου και του κριτηρίου του συνολικού ισολογισμού, το οποίο αντικατοπτρίζει τον συνολικό πλούτο μιας επιχείρησης, ο νέος ορισμός εξασφαλίζει την ισότιμη μεταχείριση των ΜΜΕ που ασκούν διαφορετικές οικονομικές δραστηριότητες.

Για τον υπολογισμό του αριθμού των απασχολουμένων και των χρηματοοικονομικών ποσών πρέπει να χρησιμοποιήσετε τα στοιχεία της τελευταίας κλεισμένης διαχειριστικής χρήσης. Εάν πρόκειται για νεοσύστατη επιχείρηση οι λογαριασμοί της οποίας δεν έχουν κλείσει ακόμη, πρέπει να κάνετε μια καλή τη πίστει ρεαλιστική εκτίμηση των σχετικών στοιχείων κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους. Ο αριθμός των απασχολουμένων αποτελεί σημαντικό πρωταρχικό κριτήριο για τον καθορισμό της κατηγορίας στην οποία ανήκει μια ΜΜΕ και είναι υποχρεωτικό να τηρείται το όριο του αριθμού των απασχολουμένων,. Καλύπτει το προσωπικό πλήρους, μερικής και εποχικής απασχόλησης και περιλαμβάνει:

- τους μισθωτούς
- τα άτομα που εργάζονται για την επιχείρηση, έχουν σχέση εξάρτησης προς αυτήν και εξομοιούνται με μισθωτούς με βάση το εθνικό δίκαιο,
- τους ιδιοκτήτες επιχειρηματίες,
- τους εταίρους που ασκούν τακτική δραστηριότητα εντός της επιχείρησης και προσπορίζονται οικονομικά πλεονεκτήματα από την επιχείρηση.

Οι μαθητευόμενοι ή οι σπουδαστες που βρίσκονται σε επαγγελματική εκπαίδευση στο πλαίσιο σύμβασης μαθητείας ή επαγγελματικής κατάρτισης δεν συνυπολογίζονται στον αριθμό απασχολουμένων. Επίσης, δεν συμπεριλαμβάνονται στον υπολογισμό οι άδειες μητρότητας ή οι γονικές άδειες.

Ο αριθμός των απασχολουμένων εκφράζεται σε ετήσιες μονάδες εργασίας (ΕΜΕ). Οποιοσδήποτε εργάστηκε με πλήρες ωράριο μέσα στην επιχείρησή, ή για λογαριασμό της, κατά τη διάρκεια όλου του έτους αναφοράς υπολογίζεται ως μία μονάδα. Τα άτομα που δεν εργάστηκαν ολόκληρο το έτος, οι εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης και οι εργαζόμενοι σε εποχική βάση αντιστοιχούν σε κλάσματα μιας ΕΜΕ.

Ένα ζήτημα που προκύπτει, είναι ότι εφόσον η μέση ευρωπαϊκή επιχείρηση δεν απασχολεί περισσότερους από έξι απασχολούμενους, οι περισσότερες επιχειρήσεις θα μπορούσαν να θεωρηθούν ΜΜΕ. Ωστόσο, ένας ακόμα περιορισμός λαμβάνεται υπόψη. Οι πιθανές σχέσεις με άλλες επιχειρήσεις και σε ορισμένες περιπτώσεις οι σχέσεις αυτές, ιδίως όταν δημιουργούν σημαντικούς, χρηματοοικονομικούς δεσμούς, μπορεί να σημαίνουν ότι μια επιχείρηση δεν είναι ΜΜΕ². Για παράδειγμα, επιχειρήσεις οι οποίες είναι συνδεδεμένες με άλλες με μεγάλους χρηματοοικονομικούς πόρους μπορεί να ξεπερνούν τα όρια και να μην μπορούν να χαρακτηριστούν ΜΜΕ.

Η τελευταία λοιπόν οδηγία του ορισμού αφορά κυρίως δύο κατηγορίες κοινού:

- Τους επιχειρηματίες που διευθύνουν πολύ μικρές, μικρες ή μεσαίες επιχειρήσεις και ενδιαφέρονται να υποβάλουν αίτηση για επιδοτήσεις ή δάνεια που χορηγούνται σε ΜΜΕ. Οι επιχειρηματίες αυτοί ίσως επιθυμούν επίσης να μάθουν εάν πληρούν τα κριτήρια που θα τους επιτρέψουν να επωφεληθούν από τις ειδικές νομοθετικές διατάξεις που αφορούν τīs ΜΜΕ.

- Τους ευρωπαϊκούς και τους δημοσίους υπαλλήλους των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών διοικητικών αρχών που καταρτίζουν και διαχειρίζονται τα διάφορα προγράμματα, διεκπεραιώνουν τις αιτήσεις και εξετάζουν εάν οι εταιρείες πληρούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας για υποστήριξη. Έτσι το επιπλέον κριτήριο που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση, εκτός από τα στατιστικά και οικονομικά χαρακτηριστικά που αναφέραμε, είναι το κριτήριο της ανεξαρτησίας, σύμφωνα με το οποίο οι μικρομεσαίες

² Παραδείγματα υπολογισμού μεγεθών σε περιπτώσεις συνεργαζόμενων ή συνδεδεμένων επιχειρήσεων δίνονται στα σχήματα 4 έως 8 του Παραρτήματος

επιχειρήσεις δεν θα πρέπει να ανήκουν κατά ποσοστό 25% ή περισσότερο του κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου σε μια επιχείρηση ή από κοινού σε περισσότερες επιχειρήσεις, οι οποίες δεν ανταποκρίνονται στον ορισμό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (άρθρο 14 παρ. 14 Γ.Α.Κ.).

1.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Προκειμένου να δούμε τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν σήμερα οι ΜΜΕ στην Ελλάδα ας ρίξουμε μια ματιά σε μερικά στοιχεία από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή³ και το IOBE (επεξεργασία στοιχείων GME).⁴

- Στην Ελλάδα το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 18-64 ετών που βρισκόταν το 2015 σε αρχικά στάδια επιχειρηματικής ενεργοποίησης (συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης) υποχωρεί στο 6,7% (περίπου 450 χιλιάδες άτομα) από 7,8%(περίπου 520 χιλιάδες) το 2014. Αν και η εξέλιξη του δείκτη τα τελευταία χρόνια εμφανίζει διακυμάνσεις, αυτή η επίδοση κινείται στα επίπεδα του μακροχρόνιου μέσου όρου του δείκτη (2003-2015). Είναι όμως χαμηλότερη από το μέσο όρο των «χωρών καινοτομίας» (8,5%) δηλαδή των αναπτυσσόμενων χωρών που συμμετέχουν στο GEM και με τις οποίες κρίνουμε σκόπιμο να συγκρινόμαστε.

- Το ποσοστό του πληθυσμού που δηλώνει πως έχει διακόψει ή αναστείλει την επιχειρηματική του δραστηριότητα το 2015 ανέρχεται στο 3,0% του πληθυσμού (περίπου 200 χιλιάδες άτομα), οριακά υψηλότερα από το αντίστοιχο ποσοστό του 2014 (2,8%), αλλά πολύ υψηλότερα από το μέσο όρο των χωρών καινοτομίας (1,8%).Επτά στους δέκα δηλώνουν ως βασικότερο λόγο διακοπής ή αναστολής λειτουργίας της επιχείρησης την έλλειψη κερδοφορίας.

- Αν και σχεδόν το 79% των επιχειρηματιών αρχικών σταδίων εκτιμούν ότι την επόμενη πενταετία θα δημιουργούσαν τουλάχιστον μια θέση εργασίας, οι περισσότεροι από αυτούς (το 83% αυτών) δήλωσαν ότι οι θέσεις αυτές δεν αναμένεται να είναι πάνω από πέντε. Συνεπώς δεν παρατηρείται η αναμενόμενη σύμφωνα με τα ποσοστά μεγένθυση. Αναπαράγει τη βασική δομή της ελληνικής οικονομίας, δηλαδή μια

³ Annual Report on European SMEs 2015/2016 Final Report (European Commision/November 2016)

⁴ Τα στοιχεία αναφέρονται στην «Έκθεση για την επιχειρηματικότητα 2015-2016» Νοέμβριος 2016 του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών.

οικονομία που βασίζεται στη λειτουργία πολύ μικρών επιχειρήσεων, οι περισσότερες εκ των οποίων δεν αναπτύσσονται και ως εκ τούτου δεν δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας.

- Το 2015 προκύπτει ένα θετικό στοιχείο στην εξωστρέφεια των νέων εγχειρημάτων καθώς μόνος ένας στους τρεις δηλώνει ότι απευθύνεται αποκλειστικά στην εγχώρια αγορά, έναντι 39,4% στις χώρες καινοτομίας. Μάλιστα περίπου 23% των επιχειρήσεων δηλώνει ότι πάνω από το ¼ του τζίρου τους προέρχεται από πελάτες εξωτερικού, επίδοση που υπερτερεί του μέσου όρου των αναπτυγμένων χωρών (20,2%).

- Η Ελλάδα διατηρεί διαχρονικά μία από τις υψηλότερες επιδόσεις στον κόσμο ως προς το φόβο της επιχειρηματικής αποτυχίας, τάση πάντως που έχει ενισχυθεί συνολικά στην Ευρώπη τα τελευταία χρόνια. Και το 2005 το 64,2% του πληθυσμού (έναντι όμως 70% το 2014), το επισημαίνει ως ανασταλτικό παράγοντα στην έναρξη νέων επιχειρηματικών εγχειρημάτων. Η άμβλυνση αυτή ενδεχομένως να αντανακλά την ολοκλήρωση ενός υφεσιακού κύκλου στην οικονομία (αισιόδοξη προσέγγιση), ή απλώς τα άτομα λόγω της μεγάλης διάρκειας της κρίσης να έχουν προσαρμοστεί σε ένα νέο επιχειρηματικό πλαίσιο υψηλότερου ρίσκου (πιο απαισιόδοξη προσέγγιση).

- Τα γυναικεία εγχειρήματα φαίνεται να απαιτούν λιγότερα κεφάλαια έναρξης (φαινόμενο που συμβαίνει σχεδόν σε όλες τις χώρες), καθώς στις περισσότερες περιπτώσεις αφορούν δραστηριότητες λιανικής.

- Υπάρχει θετική σχέση ηλικίας και ύψους επένδυσης: τα εγχειρήματα ατόμων άνω των 35 ετών απαιτούν υψηλότερο αρχικό κεφάλαιο στην Ελλάδα σε σύγκριση με τις χώρες καινοτομίας, με την απόκλιση μάλιστα να διευρύνεται στις μεγαλύτερες ηλικίες, καθώς απαιτούνται όλο και περισσότερα αρχικά κεφάλαια.

- Οι έντονα εξωστρεφείς νέες επιχειρήσεις απαιτούν αρκετά υψηλό αρχικό κεφάλαιο (περίπου 66.000€), καθώς συνήθως συνδέονται με μεγάλη κεφαλαιουχική επένδυση, διπλάσια της υπόλοιπης Ευρώπης (32.000€)

- Το 2015 ένα 7,6% των επιχειρηματιών αρχικών σταδίων έλαβε χρηματοδότηση από άτυπους επενδυτές, όσο περίπου κατά μέσο όρο και τις άλλες χώρες καινοτομίας (6,5% στην Ευρώπη).

1.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΜΜΕ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχουν αναμφίβολα σπουδαίο ρόλο στο ελληνικό, το ευρωπαϊκό και το παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον, τόσο σε κοινωνικό, όσο και σε οικονομικό επίπεδο. Όπως, έχει ήδη αναφερθεί και σε προηγούμενη υποενότητα, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποτελούν το 97% του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων, ως εκ τούτου απασχολούν ένα σημαντικό τμήμα του εργατικού δυναμικού και συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό στο συνολικό όγκο των πωλήσεων. Γίνεται λοιπόν κατανοητό ότι ανάλογα με τις επικρατούσες συνθήκες της αγοράς, αυτές επηρεάζονται και αλληλεπιδρώντας με το περιβάλλον στο οποίο εντάσσονται, επηρεάζουν με τη σειρά τους θετικά ή αρνητικά τον οικονομικό και κοινωνικό ιστό της χώρας σε ύφεση ή ανάπτυξη αντίστοιχα. Παρόλ' αυτά υπάρχουν και απόψεις που κατατάσσουν μέρος των ΜΜΕ στις ευνοημένες της κρίσης ή τουλάχιστον σε καλύτερη θέση από μεγάλες επιχειρήσεις ως πιο ευπροσάρμοστες σε σχέση με τις μεγάλες εταιρείες, λόγω της δυνατότητας που έχουν να περιορίζουν τη γραφειοκρατία και τα υψηλά κόστη (Tan και See 2004). Ακόμη, αναφέρονται απόψεις που υποστηρίζουν ότι είναι πιο ευέλικτες στο να ανακαλύψουν και να αξιοποιήσουν μικρά τμήματα της αγοράς (Narjoko and Hill 2007), και είναι λιγότερο εξαρτημένες από μεγάλες πιστώσεις τραπεζικού ή ομολογιακού χαρακτήρα (Sato 2000). Επίσης αξίζει να σημειωθεί η άποψη ότι μέσω των ΜΜΕ μπορούν να ωφεληθούν μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες καθώς από τη δημιουργία μικρομεσαίων επιχειρήσεων δημιουργούν τις κατάλληλες ευκαιρίες για πρόσβαση σε νέες αγορές και πόρους, αποκτώντας νέες δεξιότητες και αναπτύσσοντας τη διεθνή ανταγωνιστικότητα. Υπάρχει, επομένως, μια αμφίδρομη σχέση κερδοφορίας, καθώς οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις κερδίζουν από τις ευκαιρίες που παρέχουν οι μεγάλες επιχειρήσεις. Λόγω του ανταγωνισμού, κάποιες μεγάλες εταιρείες επιλέγουν να αναθέσουν κάποιες από τις λειτουργίες τους σε μικρότερες εταιρείες, με στόχο να μειώσουν τις δαπάνες τους. Οι μικρότερες εταιρείες είναι περισσότερο ικανές για περαιτέρω εξειδίκευση και ως εκ τούτου πετυχαίνουν μεγαλύτερη μείωση του κόστους δίνοντας, παράλληλα, έμφαση στην ποιότητα. Σε αυτές τις περιπτώσεις επιτυγχάνεται μια υγιής και αμοιβαία επωφελής συμβίωση.

1.4 Η ΘΕΣΗ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΜΜΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Στην παρούσα παράγραφο θα μελετήσουμε τη διαχρονική πορεία βασικών δεικτών που συνδέονται με τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όπως είναι για παράδειγμα η πορεία του αριθμού των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην ελληνική οικονομία, ο αριθμός του απασχολούμενου προσωπικού, η προστιθέμενη αξία στο σύνολο της ελληνικής παραγωγικής δυναμικής, αλλά και ο συνολικός κύκλος εργασιών των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.⁵

Έτσι λοιπόν, το 75,5% του συνόλου των επιχειρήσεων που λειτουργούν στην Ελλάδα, ανεξαρτήτως μεγέθους, δραστηριοποιείται στον τριτογενή τομέα, το 22,5% στο δευτερογενή, ενώ το 2% στον πρωτογενή τομέα. Στον τριτογενή τομέα ξεχωρίζει το εμπόριο (37% των επιχειρήσεων), ενώ στο δευτερογενή, οι πιο σημαντικοί τομείς είναι οι κατασκευές (13%), οι μεταποιητικές βιομηχανίες (10%) και ο τουρισμός με τις επιχειρήσεις ειδών εστίασης (13,5%).

Συνεχίζοντας μπορούμε να δούμε στοιχεία που αφορούν τις ελληνικές επιχειρήσεις ανά κλάδο. Στον πίνακα 1 του Παραρτήματος, δίνεται μια συνοπτική εικόνα του τρόπου με τον οποίο είναι κατανεμημένες οι ελληνικές επιχειρήσεις ανά κλάδο, για τα έτη 2005 έως το 2013. Παρατηρούμε λοιπόν, μελετώντας τον πίνακα, ότι ο αριθμός των επιχειρήσεων μειώνεται συνεχώς από το 2009 έως το 2012 ενώ από το 2013, φαίνεται να υπάρχει μια ανάκαμψη της επιχειρηματικής πρωτοβουλίας στην Ελλάδα.

Σχετικά με τον κύκλο εργασιών των ελληνικών επιχειρήσεων, το 75,5% των επιχειρήσεων που υπάρχουν στην Ελλάδα, είναι εμπορικές επιχειρήσεις, επιχειρήσεις χονδρικού και λιανικού εμπορίου. Όπως φαίνεται στον πίνακα 2 του Παραρτήματος, ο κύκλος εργασιών των εμπορικών επιχειρήσεων είναι περίπου το 1/4 του συνολικού τζίρου. Οι βιομηχανικές επιχειρήσεις έχουν κύκλο εργασιών μεγαλύτερο του 1/3 του συνολικού τζίρου του ιδιωτικού τομέα, ενώ οι κατασκευαστικές έχουν έσοδα που αντιστοιχούν στο 10% των συνολικών εσόδων του ιδιωτικού τομέα. Αξιοσημείωτο είναι

⁵ Τα στοιχεία αντλούνται από την ΕΣΥΕ και αναφέρονται σε επεξεργασμένα δεδομένα από τις ιστοσελίδες του Observatory of European SMEs, European Commission και του GEM

ότι από το 2007 και μετά παρατηρείται μια πτώση του τζίρου των επιχειρήσεων κατά 55%. Το 2013, μετά από μια πτωτική πορεία 5 ετών, ο τζίρος του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας καταγράφει μια αύξηση 7 εκατομμυρίων ευρώ, συγκριτικά με το προηγούμενο έτος.

Στον πίνακα 3 του Παραρτήματος παρατίθενται στοιχεία που αφορούν τον αριθμό του εργατικού δυναμικού των επιχειρήσεων της ελληνικής οικονομίας. Έτσι, παρατηρεί κανείς ότι εμπορικές επιχειρήσεις απασχολούν το 37% του συνόλου των ιδιωτικών υπαλλήλων. Οι βιομηχανίες απασχολούν το 15% του ενεργού ανθρώπινου δυναμικού, ενώ ο κλάδος της εκπαίδευσης το 14%, ο κατασκευαστικός κλάδος το 9,5% και ο κλάδος των μεταφορών το 7,5%. Με την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης έχει χαθεί περίπου το 10% των θέσεων εργασίας (έτη 2008- 2013).

Η συνεισφορά των κλάδων στην πορεία του ΑΕΠ της Ελλάδας μπορεί να αναλυθεί παρακάτω. Σύμφωνα με τον πίνακα 4 του Παραρτήματος, ο εμπορικός κλάδος είναι αυτός που συνεισφέρει περισσότερο στην προστιθέμενη αξία της οικονομίας με 23,5 εκατομμύρια ευρώ, δηλαδή περίπου το 1/3 της συνολικής προστιθέμενης αξίας του συνόλου του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας. Δεύτερος είναι ο βιομηχανικός κλάδος με συνεισφορά στην προστιθέμενη αξία ίση με 18 εκατομμύρια ευρώ, δηλαδή το 25%. Ο κατασκευαστικός κλάδος, ενώ απασχολεί το μεγαλύτερο αριθμό ανθρώπινου δυναμικού και έχει πολλές επιχειρήσεις, συνεισφέρει μόνο κατά το 5% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας, δηλαδή 3,7 εκατομμύρια ευρώ. Αυτό εξηγείται λόγω της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα, κατά την οποία η οικονομική δραστηριότητα παρουσιάζει μεγάλη πτώση.

Όσον αφορά τον αριθμό εργαζομένων ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και τάξης μεγέθους απασχόλησης έχουμε τα μεγέθη που παρουσιάζονται στον πίνακα 5 του Παραρτήματος, με τους κλάδους του ιδιωτικού τομέα ανά τάξη μεγέθους απασχόλησης. Παρατηρούμε ότι στις μεταποιητικές βιομηχανίες, στον κατασκευαστικό κλάδο, στο εμπόριο, στις μεταφορές, στην εκπαίδευση και την έρευνα και στον τουρισμό οι πολύ μικρές επιχειρήσεις, δηλαδή αυτές που απασχολούν μέχρι 9 άτομα, αποτελούν το 50%- 70% των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον κλάδο. Επίσης οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο χώρο παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου ύδατος και πληροφορικής είναι πολύ μεγάλες και χρησιμοποιούν μεγάλη

εργατική δύναμη προκειμένου να καλύψουν τις υποχρεώσεις τους. Οι πολύ μικρές επιχειρήσεις απασχολούν το 57% του ανθρώπινου δυναμικού, οι μικρές το 17%, οι μεσαίες το 11%, ενώ οι μεγάλες απασχολούν λιγότερο από το 15% του εργατικού δυναμικού. Αντιλαμβάνεται κανείς, λοιπόν, ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα απασχολούν πάνω από το 85% των αθρόωπων πόρων του ιδιωτικού τομέα.

Οι επιχειρήσεις που απασχολούν από 0-9 εργαζομένους, αριθμούν σχεδόν 737 χιλιάδες, δηλαδή το 97% του συνόλου των επιχειρήσεων στην Ελλάδα. Οι επιχειρήσεις που απασχολούν πάνω από 250 εργαζομένους, δηλαδή οι μεγάλες επιχειρήσεις, αποτελούν μόλις το 0,05%. Τα παραπάνω απεικονίζονται στον πίνακα 6 του Παραρτήματος.

Τέλος η νομική μορφή των επιχειρήσεων στην Ελλάδα στο μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων είναι μικρομεσαίες με τη μορφή ατομικής επιχείρησης και με μικρή κεφαλαιακή επάρκεια. Αιτία είναι ο κατακερματισμός της οικονομικής δραστηριότητας και η δομή της οικονομικής διάρθρωσης του παραγωγικού συστήματος. Σε αντίθεση με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν υπάρχει συγκέντρωση σε μεγάλες οικονομικές μονάδες. Αυτό οφείλεται στα χαρακτηριστικά της ελληνικής οικονομίας, όπως στην ύπαρξη της γραφειοκρατίας, στη μικρή βιομηχανική παραγωγή, στην προτίμηση χαμηλού ρίσκου επενδύσεων από τη μεριά των επιχειρηματιών αλλά και της ελληνικής κουλτούρας για οικογενειακές επιχειρήσεις. Το ίδιο ισχύει και για τον πρωτογενή τομέα, τον τουρισμό, τις εφοδιαστικές και άλλες υπηρεσίες. Το 90,9% των ελληνικών επιχειρήσεων έχει τη μορφή της ατομικής επιχείρησης. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι ελληνικές επιχειρήσεις να είναι λιγότερο ανταγωνιστικές, λιγότερο καινοτόμες και με μικρότερες δυνατότητες ανάπτυξης. Οι προσωπικές και κεφαλαιουχικές εταιρείες αποτελούν μόλις το 9,1% των εταιριών στην Ελλάδα.

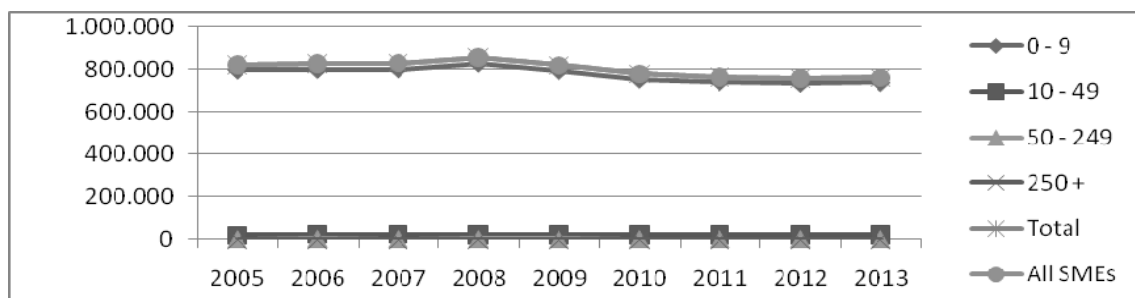
Με βάση τα παραπάνω χαρακτηριστικά και στοιχεία για τις ΜΜΕ στην Ελλάδα, θα συνεχίσουμε κάνοντας μια σύγκριση της ελληνικής και ευρωπαϊκής πραγματικότητας, μέλος της οποίας είμαστε και για αυτό το λόγο οφείλουμε να συγχρονιζόμαστε οώστε να παραμείνουμε ανταγωνιστικοί.

Ένας βασικός δείκτης του GEM είναι το επίπεδο της «επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων». Αυτή περιλαμβάνει δύο κατηγορίες ατόμων: τους επίδοξους επιχειρηματίες και τους νέους επιχειρηματίες. Σύμφωνα με τη μελέτη του IOBE το 2013,

στην Ελλάδα το 2011 ένα 8% του πληθυσμού της ηλικίας 18-64 ετών βρισκόταν στα αρχικά στάδια έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας, ενώ το 2012 το ποσοστό αυτό έγινε 6,5%. Η Ελλάδα αποτελεί μια από τις χώρες με τα χαμηλότερα ποσοστά επιχειρήσεων «υψηλής ανάπτυξης». Το 2011, μόνο το 2,8% των επιχειρηματικών αρχικών σταδίων είχαν την προσδοκία ότι η επιχείρησή τους θα απασχολήσει περισσότερα από 20 άτομα με το πέρας πενταετίας, ενώ τα ¾ των επιχειρηματιών δήλωσαν ότι προσδοκούν να απασχολήσουν το πολύ έως 5 νέους εργαζόμενους. Για το 2013, σύμφωνα με την έρευνα του IOBE, παρατηρείται μια αρχή μεταστροφής του κλίματος. Οι πολίτες θεωρούν ότι θα υπάρξουν επιχειρηματικές ευκαιρίες το επόμενο εξάμηνο. Το 2012, η Ελλάδα κατέγραψε μια από τις μεγαλύτερες επιδόσεις παγκοσμίως (12,9%). Λόγω της μεγάλης ύφεσης της ελληνικής οικονομίας, από το 2008 και έπειτα, ο δείκτης παρουσιάζει σταθερή πτώση.

Στο Διάγραμμα 1 παρουσιάζεται η πορεία του αριθμού των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην ελληνική οικονομία. Φαίνεται λοιπόν ότι οι πολύ μικρές επιχειρήσεις αποτελούν διαχρονικά το συντριπτικό ποσοστό του συνόλου των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στη χώρα μας. Υπάρχει μια πτωτική πορεία τα τελευταία έτη στη δραστηριοποίηση των πολύ μικρών επιχειρήσεων, γεγονός που οδηγεί σε πτωτική πορεία του συνόλου των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Κατά την οικονομική κρίση, παρατηρείται μείωση της τάξης του 11% του αριθμού των πολύ μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, σχεδόν όση είναι και η μείωση του συνόλου των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

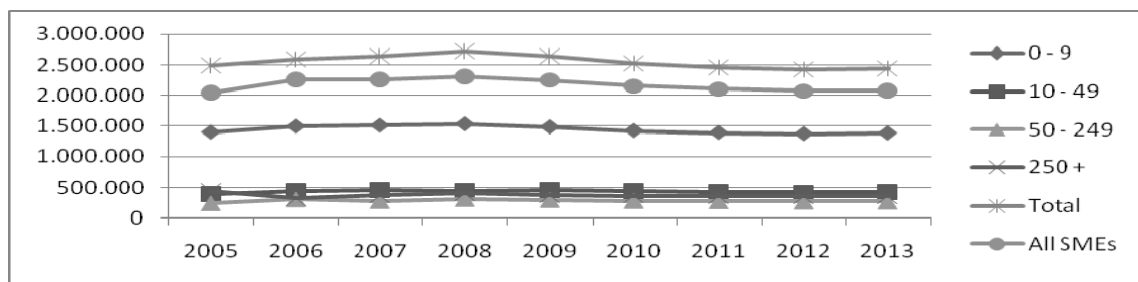
Διάγραμμα 1. Ο αριθμός των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην Ελλάδα

Πηγή: Observatory of European SMEs, European Commission.

Στο Διάγραμμα 2 παρουσιάζεται η εξέλιξη του εργατικού δυναμικού που απασχολούν οι ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Οι απασχολούμενοι των πολύ μικρών επιχειρήσεων παίζουν σημαντικό ρόλο στην πορεία της εξέλιξης του απασχολούμενου εργατικού δυναμικού. Η μείωση της ανεργίας στις πολύ μικρές επιχειρήσεις συνδράμει αποφασιστικά στην αύξηση της συνολικής απασχόλησης, δεδομένου ότι οι πολύ μικρές επιχειρήσεις απασχολούν το 67% του συνολικά απασχολούμενου προσωπικού στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και το 57% του εργατικού δυναμικού του ιδιωτικού τομέα. Η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει σε μεγαλύτερο βαθμό το εργατικό δυναμικό των πολύ μικρών επιχειρήσεων, όπου η ποσοστιαία μείωση της απασχόλησής τους φτάνει το 10%.

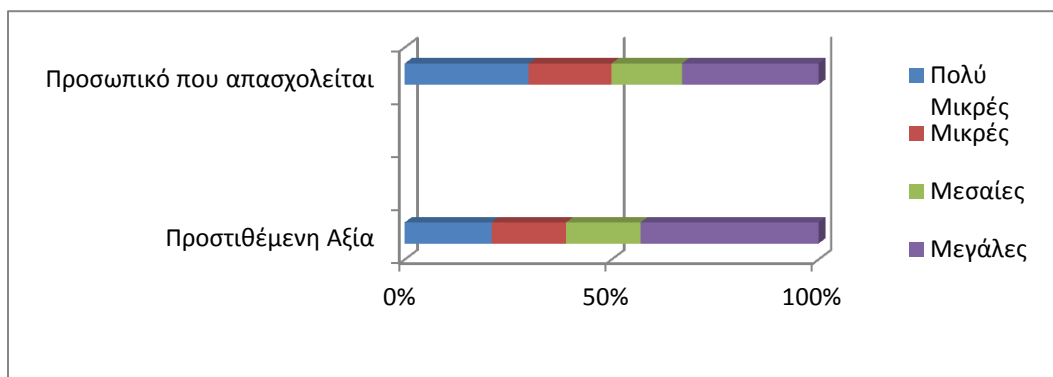
Διάγραμμα 2. Ο αριθμός των απασχολούμενων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα

Πηγή: Observatory of European SMEs, European Commission.

Η διαχρονική συνεισφορά των επιχειρήσεων στο ΑΕΠ αποτυπώνεται στο Διάγραμμα 3. Οι πολύ μικρές επιχειρήσεις συνεισφέρουν στο 48,5% της προστιθέμενης αξίας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και στο 34% του συνόλου των επιχειρήσεων στον ιδιωτικό τομέα. Ειδικότερα, η προστιθέμενη αξία των πολύ μικρών επιχειρήσεων ανέρχεται στα 25 εκατομ. Ευρώ, ενώ η συνεισφορά όλων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων είναι 50 εκατομ. Ευρώ και η συνεισφορά όλων των ελληνικών επιχειρήσεων είναι 71 εκατομ. Ευρώ.

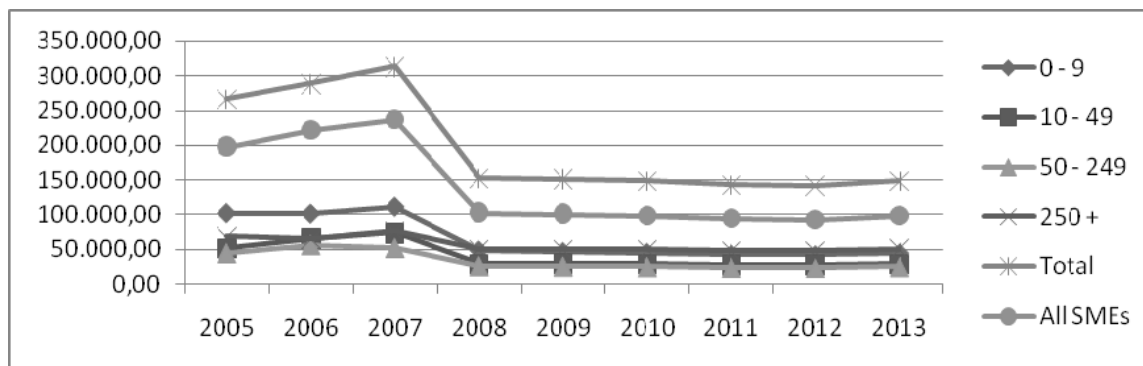
Διάγραμμα 3. Η προστιθέμενη αξία των ΜΜΕ στην Ευρώπη.

Πηγή: Observatory of European SMEs, European Commission.

Συνεχίζοντας, στο διάγραμμα 4 απεικονίζεται η πορεία του κύκλου εργασιών για το σύνολο των επιχειρήσεων και ξεχωριστά για την κάθε κατηγορία επιχειρήσεων. Η σημασία της μείωσης του τζίρου των μικρομεσαίων επιχειρήσεων έχει μεγάλο αντίκτυπο στην οικονομία, δεδομένου ότι οι πωλήσεις των πολύ μικρών επιχειρήσεων είναι περισσότερες ακόμα και από το σύνολο των πωλήσεων των μεγάλων επιχειρήσεων (65 εκατομ. Ευρώ έναντι 56 εκατομ. Ευρώ).

Διάγραμμα 4. Ο κύκλος εργασιών των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην Ελλάδα

Πηγή: Observatory of European SMEs, European Commission.

Στην Ελλάδα, οι τομείς με ιδιαίτερο οικονομικό ενδιαφέρον και συνεισφορά των ΜΜΕ στην απασχόληση αλλά και στο ΑΕΠ είναι ο τομέας των εμπορικών υπηρεσιών και ο κατασκευαστικός τομέας. Από τους κύριους τομείς δραστηριότητας οι ΜΜΕ

διαδραματίζουν κυρίαρχο ρόλο στον κατασκευαστικό τομέα, στον βιομηχανικό, στην εκπαίδευση και την έρευνα, καθώς και στον τομέα του εμπορίου. Στον Πίνακα 2του Παραρτήματος, παρατηρούμε ότι οι τομείς των κατασκευών, της βιομηχανίας, της έρευνας και εκπαίδευσης και του εμπορίου αποτελούν το 78% του συνολικού αριθμού των ΜΜΕ στην Ελλάδα. και απασχολείται το 78% του συνόλου του εργατικού δυναμικού των ΜΜΕ. Οι τέσσερις αυτοί τομείς συνεισφέρουν σημαντικά στο ΑΕΠ, αφού η προστιθέμενή τους αξία στο σύνολο της προστιθέμενης αξίας των ΜΜΕ ξεπερνά το 80%, ενώ ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων αυτών των κλάδων αντιστοιχεί στο 86% των συνολικών πωλήσεων των ΜΜΕ.

Στον τομέα των εξαγωγών η ΝΑ Ευρώπη και τα Βαλκάνια αποτελούν τις δημοφιλέστερες αγορές για τις εξαγωγές των ΜΜΕ, με το 64% να τις επιλέγει κυρίως λόγω του χαμηλότερου ανταγωνισμού. Ακολουθούν οι χώρες της Δυτικής Ευρώπης, που αποτελούν εξαγωγικό προορισμό για το 46% των εξωστρεφών ΜΜΕ, οι οποίες φαίνεται να επωφελούνται σημαντικά από τις εξαγωγές σε αυτές τις χώρες. Η οικονομική κρίση επηρέασε αρκετά την εξωστρεφή δραστηριότητα των ΜΜΕ, υπάρχουν όμως και αυτές που προσαρμόστηκαν γρήγορα και επενδύοντας σε ποιοτικά προϊόντα και άριστο και στοχευμένο μάρκετινγκ και δημόσιες σχέσεις, αύξησα τις δραστηριότητές τους. Η τελευταία κατηγορία βέβαια παραμένει μειοψηφία, αλλά δείχνει ότι υπάρχει διέξοδος και ελπίδα. Τα σημαντικότερα επομένως εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι εξωστρεφείς ΜΜΕ στη διαδικασία εξαγωγών είναι η γραφειοκρατία και τα τελωνεία. Επιπλέον, οι ΜΜΕ που ενδιαφέρονται να εξάγουν τα προϊόντα τους στο εξωτερικό αντιμετωπίζουν προβλήματα σχετικά με την έλλειψη ενημέρωσης, είτε για τις αγορές προορισμού, είτε για τις απαιτούμενες διαδικασίες εξαγωγών. Στα προβλήματα αυτά τη λύση οφείλουν να δώσουν πολιτικές πρωτοβουλίες, στο πλαίσιο μιας ευρύτερης της Εθνικής Στρατηγικής Εξαγωγών και δε μπορεί η μάχη να δωθεί σε ιδιωτικό και τοπικό επίπεδο.

1.5 ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΠΟΥ ΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ΝΑ ΥΠΕΡΒΟΥΝ ΟΙ ΜΜΕ ΚΑΙ ΚΥΡΙΩΣ ΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι λοιπόν οι πρώτες που έχουν πληγεί από την οικονομική κρίση (Robbins and Pearce 1993, Michael and Robbins 1998, Latham 2009)

και αξιολογώντας μια άποψη που υποστηρίζει ότι επηρεάζονται δυσανάλογα σε σχέση με το μέγεθός τους, λόγω των περιορισμένων οικονομικών πόρων τους και της εξάρτησής τους από τον τραπεζικό δανεισμό, εφόσον τα επιτόκιά τους είναι υψηλότερα από τις μεγάλες επιχειρήσεις και αυτό τις επιβαρύνει ακόμα περισσότερο οικονομικά σε περιόδους κρίσης (Domac and Ferri 1999) κατανοούμε τη δύσκολη θέση στην οποία έρχονται καθημερινά χιλιάδες επιχειρηματίες. Γι' αυτούς τους λόγους θα έπρεπε σε περιόδους οικονομικής ύφεσης να λαμβάνονται μέτρα, προκειμένου να στηριχθούν οι ΜΜΕ.

Τα πιο σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ είναι τα ακόλουθα:

- Η πλειοψηφία των επιχειρηματιών των ΜΜΕ πιστεύει ότι η παρούσα οικονομική κατάσταση δεν ευνοεί την ανάληψη επιχειρηματικής δράσης στην Ελλάδα.
- Το φορολογικό σύστημα είναι ασταθές και η γραφειοκρατία ιδιαίτερα μεγάλη.
- Υπάρχει μεγάλη έλλειψη ρευστότητας, υψηλή φορολογία και χαμηλή καταναλωτική ζήτηση.
- Δεν υπάρχει κλίμα αισιοδοξίας για το μέλλον της οικονομίας.
- Δεν υπάρχει ικανοποίηση από την οικονομική πολιτική που ασκείται.
- Το μεγαλύτερο μέρος των επιχειρηματιών δεν επιθυμούν να λειτουργούν τα καταστήματά τους τις Κυριακές.
- Οι περισσότερες επιχειρήσεις είναι λίγο ή καθόλου ενημερωμένες για τα προγράμματα ενίσχυσης της ρευστότητας στην αγορά.
- Δεν υπάρχει πλέον ο παραδοσιακός τρόπος χρηματοδότησης από τις τράπεζες, στο βαθμό που ήταν παλιότερα, λόγω της αλλαγής πολιτικής των τραπεζών από το 2010 και μετά.

Οι περισσότερες επιχειρήσεις έχουν προβεί σε οργανωσιακές και λειτουργικές αλλαγές. Πιο συγκεκριμένα, πολλές από τις αλλαγές αυτές αφορούσαν μείωση των δραστηριοτήτων της επιχείρησης και απολύσεις προσωπικού. Το Διάγραμμα 5 συνοψίζει τα σημαντικότερα προβλήματα στη λειτουργία των ΜΜΕ. Ως κυριότερα προβλήματα αναδείχθηκαν η έλλειψη ρευστότητας με 61,6%, η υψηλή φορολογία με 56,4% και η χαμηλή καταναλωτική ζήτηση με 46,8%. Επιπλέον, το υψηλό λειτουργικό κόστος με

34,5%, ο έντονος ανταγωνισμός από φθηνότερα εισαγόμενα προϊόντα με 26,9% και ο έντονος ανταγωνισμός από μεγαλύτερες επιχειρήσεις με 23,0%.

Διάγραμμα 5. Τα σημαντικότερα προβλήματα στη λειτουργία των ΜΜΕ

Πηγή: Ε.Σ.Ε.Ε (Ιανουάριος 2013)

Το 75% των ΜΜΕ έχει συνάψει δάνειο και από αυτό το τμήμα το 30% έχει πρόβλημα υπερδανεισμού. Μέσα σε διάστημα ενός έτους το ποσοστό υπερδανεισμένων ΜΜΕ έχει αυξηθεί σημαντικά. Επίσης, η δυσκολία πρόσβασης σε δανειακά κεφάλαια αξιολογείται από τις επιχειρήσεις ως δυσχερέστερη συγκριτικά με το προηγούμενο έτος. Οι παραπάνω παράγοντες θέτουν σε κίνδυνο την ανταγωνιστικότητα, αλλά και τη βιωσιμότητα των ΜΜΕ.

1.6 ΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΜΙΑΣ ΜΜΕ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙ

Από την έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁶ και του IOBE⁷ με βάση την έρευνα του GEM, στην Ελλάδα κατά το 2015 τα μισά νέα εγχειρήματα που ξεκίνησαν απαιτούσαν ένα κεφάλαιο πάνω από 30.000€, ποσό που είναι σχεδόν διπλάσιο σε σύγκριση με τον ευρωπαϊκό μέσο (16.400€), αλλά υψηλότερο ακόμα και σε σύγκριση με

⁶ Annual Report on European SMEs 2015/2016 Final Report (European Commission/November 2016)

⁷ «Έκθεση για την επιχειρηματικότητα 2015-2016» Νοέμβριος 2016 του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών

τις χώρες υψηλού εισοδήματος (24.000€). Είναι κατανοητό λοιπόν ότι η έναρξη επιχείρησης στην Ελλάδα απαιτεί ένα σημαντικό χρηματικό ποσό.

Για την άντληση αυτού του ποσού, αξιοποιούνται διάφορες πηγές χρηματοδότησης. Ειδικά το 2015 το 44% δηλώνει ότι αξιοποίησε κάποια δημόσια χρηματοδότηση / επιδότηση στο πλαίσιο κυβερνητικού προγράμματος, έναντι μόλις 24% στην Ευρώπη. Ο ρόλος της οικογένειας είναι σημαντικός στη χώρα μας όπως αναφέρθηκε ήδη, και το 35% αξιοποίησε την πηγή αυτή (έναντι 24% στις χώρες καινοτομίας). Παρά το μεγάλο και διαφορετικό ως προς την προέλευση πηγών χρηματοδότησης όμως, ο νέος επιχειρηματίας χρειάστηκε να καταβάλει περίπου τα $\frac{3}{4}$ της συνολικής επένδυσης από ίδια κεφάλαια (αποταμίευση, φίλοι, οικογένεια) έναντι αντίστοιχου όμως περίπου ποσοστού (71%) και στις χώρες καινοτομίας. Τέλος οι έντονα εξωστρεφείς νέες επιχειρήσεις απαιτούν αρκετά υψηλό αρχικό κεφάλαιο (περίπου 66.000€), καθώς συνήθως συνδέονται με μεγάλη κεφαλαιουχική επένδυση, διπλάσια της υπόλοιπης Ευρώπης (32.000€).

Σύμφωνα με έρευνα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην ευρωζώνη εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σημαντικές δυσκολίες για την εξασφάλιση τραπεζικής χρηματοδότησης. Στην περίπτωση της Ελλάδας, περίπου το 50% των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα ανέφεραν ότι επιδεινώθηκαν οι συνθήκες ως προς την εξασφάλιση τραπεζικού δανεισμού, με τον αριθμό να αυξάνεται καθώς οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν ή και η δυσπιστία από πλευράς των τραπεζών την περίοδο που διοανύουμε έκανε τις τράπεζες πιο σφιχτλες στη χορήγηση δανείων. Στην Ελλάδα, το 29% των αιτήσεων για χορήγηση δανείων που υποβάλλουν οι ελληνικές ΜΜΕ απορρίπτονται, ενώ ο αντίστοιχος μέσος όρος της ΕΕ είναι 15%.

1.7 ΠΩΣ ΣΧΕΤΙΖΕΤΑΙ Ο ΕΞΩΣΤΡΕΦΗΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΜΙΑΣ ΥΓΕΙΟΥΣ ΜΜΕ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΞΟΔΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ

Προσπαθώντας να δούμε σε ευρύτερο πεδίο την ελληνική οικονομική κρίση γίνεται κατανοητό ότι είναι μέρος της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης και είναι αυτή που δεν αφήνει ανεπηρέαστες τις επιχειρήσεις. Ιδιαίτερα οι μικρομεσαίες είναι πιο ευάλωτες, εξαιτίας της μικρής κεφαλαιακής τους επάρκειας, της δυσκολίας στη χρηματοδότηση,

του μικρού μεριδίου που έχουν στην αγορά, των ανεπαρκών δικτύων διανομής και εξαγωγών και της έλλειψης κεφαλαίων για διαφήμιση και προώθηση των προϊόντων και υπηρεσιών τους. Η ικανότητα των ΜΜΕ να ξεπεράσουν τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης μειώνεται αισθητά αν ληφθούν υπόψη οι αδυναμίες και ελλείψεις σε τεχνολογικές υποδομές, διοικητικές- διαχειριστικές δυνατότητες και εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό (Gertler and Gilchrist 1994, Butler and Sullivan 2005, Das and Pradhan 2009).

Σε περιόδους οικονομικής κρίσης υπάρχουν ευκαιρίες τις οποίες οι επιχειρήσεις μπορούν να εκμεταλλευτούν και να επιβιώσουν ή ακόμα και να αναπτυχθούν. Η λέξη- κλειδί για την επιβίωση σε καιρό κρίσης είναι η ανταγωνιστικότητα. Οι ΜΜΕ προκειμένου να αντιμετωπίσουν την οικονομική κρίση και να είναι λιγότερο ευάλωτες, θα πρέπει να βρουν τρόπους να γίνουν πιο ανταγωνιστικές ως προς το προϊόν ή την υπηρεσία που προσφέρουν και να επεκτείνουν το χαρτοφυλάκιο των προμηθευτών και των πελατών τους.

Οι ΜΜΕ πρέπει να αναπτύξουν τις κατάλληλες στρατηγικές που θα βοηθήσουν την ανάπτυξη και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους. Η πιο αποτελεσματική επιχειρησιακή στρατηγική για μια μικρομεσαία επιχείρηση συνίσταται στην απάντηση των κάτωθι ερωτήσεων:

- Τι μερίδιο της αγοράς διεκδικώ;
- Ποιες είναι οι ικανότητες και τα δυνατά σημεία της επιχείρησής;
- Ποια είναι τα τρωτά σημεία και οι αδυναμίες της επιχείρησής μου;
- Ποια είναι η θέση της επιχείρησής σε σχέση με τον ανταγωνισμό;
- Ποιες αδυναμίες του συστήματος μπορώ να «εκμεταλευτώ»;
- Ποια είναι η τεχνολογία και η τεχνογνωσία που θα πρέπει να χρησιμοποιήσει η επιχείρησή, προκειμένου να βελτιώσει την αποτελεσματικότητά της;
- Ποιες διαρθρωτικές αλλαγές πρέπει να κάνω;

Οι ΜΜΕ αντιμετωπίζουν περισσότερα προβλήματα συγκριτικά με τις μεγάλες επιχειρήσεις στην απόκτηση και χρήση τεχνολογίας και τεχνογνωσίας, για οικονομικούς κυρίως λόγους. Ωστόσο, μπορούν να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα αυτά σε τεχνολογικό και γνωστικό επίπεδο με αντιγραφή των καλών πρακτικών άλλων επιχειρήσεων (Nugent and Yhee 2002), μέσω των οποίων έχουν τη δυνατότητα να

προβούν και σε ανταλλαγές τεχνολογίας και γνώσης. Προκειμένου να αντιμετωπίσουν το υψηλό κόστος χρηματοδότησης της τεχνολογίας, οι ΜΜΕ μπορούν:

- να στραφούν σε ευρωπαϊκά προγράμματα και εργαλεία χρηματοδότησης
- να συνεργαστούν με ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ερευνητικά κέντρα, προκειμένου να αναπτύξουν μέσω έρευνας και ανάπτυξης βελτιωμένα ή νέα προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας, που θα τις βοηθήσουν να βελτιώσουν τα περιθώρια κέρδους τους,

- να συνεργαστούν με άλλες επιχειρήσεις, με σκοπό τη δημιουργία κοινοπραξιών (joint ventures) με κοινό τεχνολογικό προσανατολισμό (μέσω των αυτών μπορούν να επέλθουν οικονομίες κλίμακας που θα οδηγήσουν σε μείωση του κόστους),

- να συνεργαστούν με άλλες επιχειρήσεις μέσω της δημιουργίας clusters.

Η χρήση των νέων ηλεκτρονικών μέσων, των τεχνολογιών και των προηγμένων πληροφοριακών συστημάτων, είναι δυνατόν να βοηθήσει τις ΜΜΕ να αντεπεξέλθουν στα οικονομικά προβλήματα, μέσω:

- της αύξησης των συναλλαγών και των πωλήσεων,
- της μείωσης του κόστους των συναλλαγών,
- της αύξησης της ταχύτητας των συναλλαγών και της αναβάθμισης της επικοινωνίας

- της προώθησης, διαφήμισης και δημιουργίας ονόματος (brandname),
- της απευθείας και άμεσης συνεργασίας με άλλες επιχειρήσεις,
- μέσω της άμεσης παρακολούθησης των ανταγωνιστικών προϊόντων,
- της μεγαλύτερης ευελιξίας,
- της μείωσης του περιορισμού που προκύπτει από τη γεωγραφική θέση,
- της αύξησης του μεγέθους της αγοράς που δραστηριοποιείται η επιχείρηση,
- της μείωσης εξόδων για το προσωπικό.

Στον τομέα του Μάρκετινγκ κρίνεται ότι είναι απαραίτητο οι ΜΜΕ να αποκτήσουν τις κατάλληλες δεξιότητες σε οργανωτικό επίπεδο και σε επίπεδο μάρκετινγκ. Έτσι θα μπορέσουν να παρακολουθούν τις εξελίξεις στην ευρωπαϊκή και διεθνή αγορά και να παράγουν επώνυμα προϊόντα, τα οποία θα χαρακτηριστούν στη συνείδηση του πελάτη ως αμιγώς ελληνικής προέλευσης και επωνυμίας και θα οδηγήσει

τις επιχειρήσεις να ταυτιστούν με το συγκεκριμένο προϊόν ή υπηρεσία. Αυτό βέβαια απαιτεί η επιχείρηση να επενδύσει τόσο σε τεχνολογία, αλλά κυρίως σε εξειδικευμένο σε νέες μεθόδους προσωπικό το οποίο είμαστε υποχρεωμένοι να αναζητήσουμε και στο οποίο να απευθυνθούμε. Προσωπικό που γνωρίζει τα νέα δεδομένα, προβλήματα και λύσεις της αγοράς και δεν είναι προσκολλημένο σε δυσκίνητες και πεπαλαιωμένες μεθόδους.

Επίσης η καινοτομία είναι βασικό στοιχείο για την επιτυχία μιας επιχείρησης. Η ανάγκη παραγωγής και διάθεσης καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών κρίνεται ιδιαίτερα απαραίτητη σε περιόδους οικονομικής ύφεσης. Η καινοτομία μπορεί να βοηθήσει την επιχείρηση να μειώσει το κόστος παραγωγής, αλλά και να βελτιώσει το παραγόμενο προϊόν ή την παρεχόμενη υπηρεσία.

Η εξωστρέφεια των επιχειρήσεων κατά τις περιόδους ύφεσης μπορεί να βοηθήσει τις ΜΜΕ να διατηρήσουν τη βιωσιμότητά τους. Για να μπορέσουν να ακολουθήσουν το δρόμο της εξωστρέφειας θα πρέπει να λάβουν σοβαρά υπόψη τους ακόλουθους παράγοντες:

- βελτίωση της παραγωγικότητας και της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων και παρεχόμενων υπηρεσιών,
 - διαθέσιμες ικανότητες και δεξιότητες,
 - στρατηγικές συμμαχίες,
 - χρήση νέων τεχνολογιών παραγωγής,
 - καταχώριση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας,
 - εφαρμογή του ελέγχου ποιότητας και δικτύωση,
 - εγγυήσεις εξαγωγών από κρατικούς οργανισμούς,
 - επιδοτήσεις μισθών για τους απασχολούμενους στις εξαγωγές,
 - εκπαίδευση προσωπικού σε θέματα εξαγωγών,
 - φορολογικές ελαφρύνσεις στην περίπτωση εξαγωγικού προσανατολισμού,
- και τέλος
 - συνεχής πληροφόρηση για τις αγορές ενδιαφέροντος του εξωτερικού και την οικονομική κατάσταση σε αυτές τις χώρες.

Ας εξετάσουμε όμως και την αναπτυξιακή επιχειρηματικότητα σε όρους απασχόλησης. Ο ρόλος των νέων επιχειρήσεων που φαίνεται να έχουν ευνοϊκότερες

προοπτικές για να αναπτυχθούν και να δημιουργήσουν θέσεις απασχόλησης φαίνεται πως είναι πιο κρίσιμος από ποτέ σήμερα, στη σκιά της βαθιάς και παρατεταμένης οικονομικής ύφεσης από την οποία διέρχεται η ελληνική οικονομία. Ο εντοπισμός επομένως εκείνων των φιλόδοξων επιχειρηματιών αρχικών σταδίων που μπορούν να συμβάλουν στην παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας και να αποτελέσουν βασικό μοχλό ανάκαμψης, πρέπει να αποτελεί βασικό στόχο των πολιτικών για την επιχειρηματικότητα. Στο πλαίσιο αυτό, πραγματοποιήθηκε μια εμπειρική ανάλυση για τη διερεύνηση των παραγόντων που μπορούν να διευκολύνουν ή να εμποδίσουν την αναπτυξιακή δυναμική --σε όρους απασχόλησης-- των επιχειρηματιών αρχικών σταδίων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα τόσο για την περίοδο της κρίσης (2009-2015), όσο και για την προ-κρίσης περίοδο (2003-2008).

Οι οικονομετρικές αναλύσεις δείχνουν πως οι αντιλαμβανόμενες ευκαιρίες από τους επιχειρηματίες αρχικών σταδίων στα χρόνια της κρίσης μπορούν να συμβάλουν στην ανάδειξη μιας επιχειρηματικότητας με αναπτυξιακή δυναμική. Επίσης, το φύλο αποτελεί την περίοδο της κρίσης σημαντικό προσδιοριστικό παράγοντα, καθώς βρέθηκε πως η αναπτυξιακή γυναικεία επιχειρηματικότητα υπολείπεται σημαντικά έναντι της αντίστοιχης ανδρικής στα χρόνια της κρίσης. Επιπλέον, βρέθηκε πως η επιχειρηματικότητα ανάγκης αποτελεί ένα σημαντικό εμπόδιο για την εκκίνηση φιλόδοξων αναπτυξιακών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, ιδιαίτερα την περίοδο της κρίσης.

Επιπρόσθετα, οι οικονομετρικές εκτιμήσεις έδειξαν πως το εκπαιδευτικό επίπεδο των επιχειρηματιών αρχικών σταδίων συμβάλει θετικά στη φιλόδοξη αναπτυξιακή επιχειρηματικότητα μόνο κατά την προ-κρίσης περίοδο. Στον αντίποδα, το εκπαιδευτικό επίπεδο δεν φαίνεται να διαδραματίζει κάποιο σημαντικό ρόλο κατά τη διάρκεια της κρίσης, αποτέλεσμα που μπορεί να συνδέεται με το πρόβλημα φυγής τεράστιου αριθμού επιστημόνων από την Ελλάδα για εύρεση εργασίας στο εξωτερικό. Τέλος, ο ρόλος των δομικών μεταρρυθμίσεων μπορεί να αποδειχθεί κομβικός για την ανάδειξη καλών επιχειρηματικών ευκαιριών, που με τη σειρά τους θα ενισχύσουν τη φιλόδοξη αναπτυξιακή επιχειρηματικότητα και την πιθανότητα για τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΣΥΝΗΘΕΙΣ ΜΟΡΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΜΜΕ

2.1 ΓΕΝΙΚΑ

«Η χρηματοδότηση της οικονομίας προέρχεται κυρίως από τρεις πηγές. Τις δημόσιες δαπάνες–επενδύσεις, το τραπεζικό σύστημα και τα ιδιωτικά κεφάλαια–ιδιωτικές επενδύσεις. Ιστορικά, οι τρεις παραπάνω πηγές συμμετείχαν περίπου ισομερώς στη μεγέθυνση της ελληνικής οικονομίας. Ωστόσο η πρωτοφανής οικονομική συρρίκνωση των τελευταίων χρόνων οδήγησε σε σημαντική μείωση της ικανότητάς τους να επιτελέσουν το ρόλο τους, ιδίως με όρους βιώσιμης και δίκαιης ανάπτυξης.» (Παναγιώτης Κορκολής Γενικός Γραμματέας Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ)⁸

Παρά την πρόσφατη οικονομική κρίση που έχει επηρεάσει δυσμενώς τις συνθήκες χρηματοδότησης της επιχειρηματικότητας αλλά και τη σημαντική εξέλιξη στην επιχειρηματική χρηματοδότηση που έχει συντελεστεί την τελευταία δεκαετία σε ένα μεγάλο αριθμό οικονομιών ανά τον κόσμο, γενικά πυκνώνει η διάθεση σύγχρονων εργαλείων χρηματοδότησης για την τόνωση της επιχειρηματικότητας. Τα σύγχρονα χρηματοδοτικά εργαλεία όπως αναφέρονται από τους Γιαλελή Κ. (2011) και Αποστολόπουλο Ι. (2012), που εντάσσονται συνήθως στο τυπικό χρηματοπιστωτικό σύστημα, προσφέρουν μεγαλύτερη ευελιξία, και θεωρητικά μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες κάθε δυνητικού επιχειρηματία. Έτσι έχουν αναπτυχθεί πλέον μηχανισμοί άντλησης επιχειρηματικών κεφαλαίων, όπως τα κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών, ο peer-to -peer δανεισμός, η μικροχρηματοδότηση, αλλά και άλλοι πιο εξειδικευμένοι μηχανισμοί δανεισμού. Επίσης, ένα από τα πιο δημοφιλή εσχάτως εναλλακτικά εργαλεία χρηματοδότησης είναι και το crowdfunding (πληθοπορισμός).

Ωστόσο πολλά από τα προηγούμενα μοντέλα και μηχανισμοί παραμένουν ενεργά ακόμα και σήμερα. Οι παραδοσιακοί τρόποι χρηματοδότησης μιας επιχείρησης κυρίως αφορούν άτυπους επενδυτές, δηλαδή άντληση κεφαλαίων από φίλους, οικογενειακά μέλη και συναδέλφους, ή από κεφάλαια που διαθέτουν οι ίδιοι οι εν δυνάμει επιχειρηματίες.

⁸ Οδηγός Επιχειρηματικότητας, Χρηματοδοτικά Εργαλεία ΕΣΠΑ του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης

2.2 ΑΤΥΠΟΙ ΕΠΕΝΔΥΤΕΣ

Ξεκινώντας από την τελευταία μορφή που αναφέραμε παρατηρούμε ότι όπως έχουν δείξει οι περισσότερες εθνικές εκθέσεις του GEM τα τελευταία χρόνια, η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας μέσω της άτυπης επένδυσης – δηλαδή μέσω φίλων, μελών της οικογένειας αλλά και συναδέλφων - είναι τεράστια. Οι επιχειρηματίες χρησιμοποιούν πολύ συχνά δανειακά κεφάλαια από φίλους, οικογενειακά μέλη και συναδέλφους, καθώς σε αρκετές περιπτώσεις δεν είναι εύκολο να εξασφαλίσουν επίσημη χρηματοδότηση μέσω κάποιου Venture Capital ή άλλης εξωτερικής πηγής χρηματοδότησης. Στην περίπτωση της άτυπης χρηματοδότησης, οι επιχειρηματίες μπορούν να παρέχουν σε φίλους ή σε μέλη της οικογένειας τους, μερίδιο ιδίων κεφαλαίων ή να τους παρέχουν τη δυνατότητα να ελέγχουν σε ένα βαθμό τη συμμετοχή τους στην επιχείρηση, ως μια μορφή αποπληρωμής των δανειακών κεφαλαίων. Ωστόσο, αυτό το είδος της χρηματοδότησης μπορεί να θέσει τον επιχειρηματία σε δύσκολη θέση απέναντι στα μέλη της οικογένειας του ή τους φίλους του, καθώς αυτοί είναι πιθανόν να αναμένουν να διαδραματίσουν σημαντικότερο ρόλο στην εταιρεία σε σύγκριση με αυτό που αποδίδει ο επιχειρηματίας ως αντάλλαγμα για τις επενδύσεις τους. Επιπροσθέτως αυτού του τύπου οι επενδύσεις ενέχουν και μία μορφή οικονομικού ανορθολογισμού, καθώς η απόφαση επένδυσης δε βασίζεται – κατά κανόνα - σε κάποια δομημένη μορφή ελέγχου, αξιοπιστίας ή αποδοτικότητας (τυπικό κίνητρο επένδυσης), αλλά περισσότερο σε συναισθηματικά κίνητρα.

2.3 ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Με την έννοια της δημόσιας χρηματοδότησης εννοούμε την «περιστασιακή» χρηματοδότηση μιας επιχειρηματικής πρωτοβουλίας κατά την οποία δυνητικοί επιχειρηματίες μπορούν να λάβουν ποσά κεφαλαίου μέσω επιχορήγησης ή δανείου από έναν κυβερνητικό φορέα ή από μη κερδοσκοπικούς φορείς όπως ΜΚΟ, ερευνητικά ιδρύματα ή πανεπιστήμια. Οι φορείς που παρέχουν το κεφάλαιο μέσω της επιδότησης ή του δανείου έχουν ως σκοπό την τόνωση της επιχειρηματικότητας, και πιθανόν κάποιο συμφέρον στην προώθηση προϊόντων/υπηρεσιών, κυρίως σε νέους τομείς με σημαντικές

προοπτικές εξέλιξης και ανάπτυξης. Ορισμένοι νέοι επιχειρηματικοί τομείς με σημαντικές προοπτικές εξέλιξης, π.χ., όπως η τηλεϊατρική, η τεχνολογία, τα πληροφορικά συστήματα ή η παραγωγή ενέργειας, έχουν αρκετά υψηλό κόστος έναρξης επιχειρήσεων και απαιτούν κεφαλαιακές επενδύσεις υψηλού ρίσκου. Αυτό τις καθιστά μη ελκυστικές σε αμιγώς ιδιώτες επενδυτές. Συνεπώς, επιχειρήσεις σε αυτούς τους τομείς αντλούν (ή πρέπει να στραφούν για να αντλήσουν) κεφάλαια μέσω της δημόσιας καλούνται συνήθως να αποδώσουν ένα μερίδιο δικαιωμάτων χρήσης ή δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στον φορέα ή ίδρυμα χρηματοδότησης. Την τελευταία 10ετία μάλιστα είναι ολοένα και πιο έντονη η παρουσία κυβερνητικών φορέων σε αντίστοιχα επενδυτικά σχήματα, ενισχύοντας την επιχειρηματικότητα και δίνοντας τελικά ευκαιρίες σε νέους ανθρώπους να υλοποιήσουν τις καινοτόμες ιδέες τους σε νέους τομείς, ακόμα και σε δραστηριότητες υψηλού ρίσκου.

2.4 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΕΠΙΤΑΧΥΝΤΕΣ (BUSINESS ACCELERATORS)

Το μοντέλο της «επιτάχυνσης» της επιχειρηματικής χρηματοδότησης έχει καταστεί πολύ δημοφιλές στις ΗΠΑ και έχει αρχίσει να εξαπλώνεται σταδιακά και στον υπόλοιπο κόσμο, είναι όμως σε αρχικό και πρώιμο στάδιο τη χώρα μας. Αν και είναι ένα σχετικά πρόσφατο φαινόμενο, το μοντέλο δανείζεται στοιχεία από το πιο εδραιωμένο μοντέλο της «θερμοκοιτίδας» ή του εκκολαπτηρίου, σύμφωνα με τον οποίο ένας οργανισμός (ιδιωτικός ή δημόσιος) παρέχει στους επιχειρηματίες κάποια χρηματοδότηση, αλλά περισσότερο παρέχει επιχειρηματική καθοδήγηση και υποδομές για μια χρονική διάρκεια συνήθως από ένα έως πέντε έτη. Τέτοιου είδους προγράμματα, «επιταχύνουν» αυτή τη διαδικασία σε τρεις με έξι μήνες, δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στη δικτύωση των επιχειρηματιών με δυνητικούς επενδυτές ή/και άλλες επιτυχημένες εταιρείες. Γενικά κατά τη διάρκεια του προγράμματος γίνεται μια προσπάθεια εντατικής προσέλευσης επενδυτικού ενδιαφέροντος και εξασφάλισης περισσότερων κεφαλαίων χρηματοδότησης για την επιχείρηση που συμμετέχει στο πρόγραμμα. Σε αντάλλαγμα, οι επιχειρηματίες συνήθως δίνουν στους χορηγούς ένα μικρό ποσό μετοχικής συμμετοχής (από 6% έως 10%).

2.5 ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (VENTURE CAPITAL)⁹

Τα κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών (Venture Capital) αποτελούν ίσως την πιο διαδεδομένη – ειδικά τις δύο τελευταίες δεκαετίες - μορφή χρηματοδότησης επιχειρηματικών σχεδίων με δυνητικά υψηλές αποδόσεις, αλλά και ρίσκο. Ωστόσο, ο όρος Venture Capital πολύ συχνά χρησιμοποιείται για να δηλώσει ένα ταμείο επιχειρηματικού κεφαλαίου, που διοικείται από ένα άτομο ή ένα σύνολο φορέων λήψης επενδυτικών αποφάσεων, το οποίο χρησιμοποιεί τα χρήματα επενδυτών για τη χρηματοδότηση επιχειρήσεων με υψηλές αποδόσεις. Οι υψηλές αποδόσεις αποτελούν τον βασικό λόγο που προκαλεί το ενδιαφέρον των επενδυτών. Οι επιχειρήσεις που αντλούν κεφάλαια από Venture Capital τείνουν να δραστηριοποιούνται σε τομείς στους οποίους οι εταίροι έχουν κάποια εμπειρία, είτε σχετική με τον τομέα δραστηριοποίησης της επιχείρησης, είτε σχετικά με την τοποθεσία όπου δραστηριοποιείται η επιχείρηση. Αν και οι επενδυτές των Venture Capital παρακολουθούν την επιχείρηση από την έναρξη της, οι περισσότερες επενδύσεις μέσω Venture Capital γίνονται σε μεταγενέστερο στάδιο, όταν οι επιχειρήσεις βρίσκονται πλέον σε φάση ανάπτυξης. Αυτό σημαίνει ότι τα Venture Capitals τελικά αποτελούν συνήθως χρηματοδότες δεύτερης φάσης και αντιδιαστέλλονται από το κεφάλαιο σποράς (seed capital) που μπορεί να δοθεί από διάφορους φορείς σε προγενέστερο στάδιο. Η μεγάλη προβολή της χρηματοδότησης μέσω VCs στον επιχειρηματικό κόσμο, ωστόσο, αρκετές φορές δρα παραπλανητικά στους επιχειρηματίες σχετικά με το ρόλο και το μέγεθος αυτών. Πράγματι τα VCs κάνουν συχνά σημαντικές επενδύσεις, επιδιώκοντας όμως απόδοση έως και 10 φορές την επένδυσή τους, μέσω της εισόδου σε χρηματιστηριακή αγορά ή μέσω κάποιας εξαγοράς. Αυτό όμως πρακτικά καθιστά δύσκολη τη χρηματοδότηση μιας μικρής επιχείρησης. Επιπλέον, σε αντάλλαγμα για τις επενδύσεις τους, τα Venture Capital συνήθως αναμένουν ένα 20 έως 30 % (ή ακόμα μεγαλύτερο) μερίδιο των ιδίων κεφαλαίων ιδιοκτησίας από οποιαδήποτε χρηματοδοτούμενη εταιρεία.

⁹ Αποστολόπουλος Ι., Ειδικά Θέματα Χρηματοδοτικής Διοικήσεως, Αθήνα, Σταμούλης (2012)

2.6 ΕΠΕΝΔΥΤΕΣ ΑΓΓΕΛΟΙ (BUSINESS ANGELS)

Οι «επενδυτές άγγελου» είναι άτομα με οικονομική ευρωστία, που επενδύουν σε υψηλής ποιότητας επιχειρηματικές δραστηριότητες, με αντάλλαγμα ένα μερίδιο ιδίων κεφαλαίων. Οι επενδυτές αυτοί είναι συνήθως άτομα που μπορούν να αξιολογούν επενδύσεις και να επενδύσουν τελικά είτε μεμονωμένα, είτε σε ομάδες, χωρίς απαραίτητα να ανήκουν σε ένα κοινό ταμείο. Συχνά, πρόκειται για εξαιρετικά εύπορους ιδιώτες, οι οποίοι έχουν ήδη δικές τους κερδοφόρες επιχειρήσεις και επιθυμούν να μοιραστούν δεξιότητες και γνώσεις με νέους επιχειρηματίες. Ουσιαστικά, αυτή η μορφή χρηματοδότησης αποτελεί μια εναλλακτική στρατηγική επένδυσης για τους νέους επιχειρηματίες, και κυρίως αφορά επιχειρηματίες που για παράδειγμα, μόνο το 0,16% των μικρών επιχειρήσεων που ξεκίνησε στις ΗΠΑ λαμβάνουν χρηματοδότηση από VC. Επιπλέον, ο μέσος όρος ηλικίας των επιχειρήσεων που λαμβάνουν αυτού του είδους τη χρηματοδότηση είναι τέσσερα έτη (Small Business Association, 2013), ενώ οι start-up επιχειρήσεις σπάνια λαμβάνουν χρηματοδότηση από VC. Μπορεί οι επενδυτές αυτού του τύπου να προσομοιάζουν με τα κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών (Venture Capital), ωστόσο, η ουσιώδης διαφορά έγκειται στο ότι μεμονωμένα άτομα μπορούν να χρηματοδοτήσουν επενδύσεις χωρίς να ανήκουν αλλά ούτε και να ενεργούν εξ ονόματος μιας ομάδας επενδυτών ή ενός επιχειρηματικού ταμείου. Έτσι οι «άγγελοι» επενδυτές μπορούν να επενδύσουν σε ένα ευρύτερο φάσμα επιχειρήσεων που μπορεί να βρίσκεται στην αρχική φάση ανάπτυξης ή ακόμα και να μην αποδίδει υψηλά κέρδη, όπως κατά κανόνα αναμένεται από τα Venture Capital. Το χαρακτηριστικό αυτό καθιστά το συγκεκριμένο είδος επενδυτών πιο δημοφιλές, καθώς μπορεί να χρηματοδοτήσει ένα επιχειρηματικό σχέδιο σε όλο το στάδιο ανάπτυξης του, αλλά μόνο στα αρχικά στάδια ανάπτυξης ως γέφυρα για επίσημη χρηματοδότηση μέσω επιχειρηματικών κεφαλαίων (Venture Capital) σε μεταγενέστερο στάδιο.

2.7 ΜΙΚΡΟΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ (MICROFINANCING)

Η μικροχρηματοδότηση ως πηγή άντλησης κεφαλαίων μπορεί να θεωρείται σχετικά παραδοσιακή, ωστόσο, αποτελεί ακόμα σημαντική πηγή χρηματοδότησης

επιχειρήσεων αρχικών σταδίων, κυρίως σε αναπτυσσόμενες οικονομίες. Σύμφωνα με το υφιστάμενο μοντέλο, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα οργανισμοί αλλά και κρατικοί φορείς προσφέρουν δάνεια χωρίς εξασφάλιση (collateral) σε δυνητικούς επιχειρηματίες που διαφορετικά δεν θα είχαν καμία πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Αυτή η μορφή χρηματοδότησης αποτελεί λύση για την παροχή ευκαιριών χρηματοδότησης για τους επιχειρηματίες κυρίως σε χώρες όπου οι πιστωτές είναι απρόθυμοι να παράσχουν κεφάλαια σε επιχειρηματίες χωρίς εμπράγματα εξασφαλίσεις, με αποτέλεσμα να μην έχουν τη δυνατότητα να χρηματοδοτήσουν κάποια ιδέα τους.

2.8 ΠΛΑΤΦΟΡΜΕΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ (PEER TO PEER LENDING)

Ο Peer-to-peer (P2P) δανεισμός είναι ένα πιο σύγχρονο μοντέλο χρηματοδότησης με χαρακτηριστικά παρόμοια με τη μικροχρηματοδότηση. Το μοντέλο προσφέρει σε επιχειρηματίες με περιορισμένη πρόσβαση στις παραδοσιακές μορφές χρηματοδότησης ευκαιρία να τους χορηγηθούν μη εξασφαλισμένα δάνεια σε σύντομο χρονικό διάστημα. Η διαφορά τους σε σχέση με την μικροχρηματοδότηση έγκειται στο γεγονός ότι οι P2P δάνεια επικεντρώνονται αποκλειστικά στην κερδοφορία, και περιλαμβάνουν μια πιο αυστηρή διαδικασία ελέγχου με βάση την πιστωτική ικανότητα του επιχειρηματία-παραλήπτη. Τα δάνεια αναμένεται να αποπληρωθούν με τόκο σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα, ενώ η παραχώρηση μετοχών ή άλλων δικαιωμάτων επί της επιχείρησης δεν προβλέπεται. Επειδή αυτό το μοντέλο ευνοεί τα άτομα με μια ισχυρή πιστοληπτική ικανότητα, δεν είναι ακόμα τόσο διαδεδομένο στη χώρα μας αλλά είναι περισσότερο διαδεδομένο σε ανεπτυγμένες χώρες και σταδιακά εξαπλώνεται και στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η χρηματοδότηση μέσω P2P δανεισμού πάντως έχει ακόμα μάλλον μικρή αποδοχή στην επιχειρηματική δραστηριότητα σε σύγκριση με άλλα μοντέλα.

2.9 ΠΛΗΘΟΠΟΡΙΣΜΟΣ (CROWDFUNDING)

Το Crowdfunding (ή πληθοπορισμός σε μία πρώτη απόδοση στα ελληνικά) αποτελεί ένα νέο μοντέλο επιχειρηματικής χρηματοδότησης, παρόμοιο - σε γενικές

γραμμές - με τη μικροχρηματοδότηση και με τον P2P δανεισμό. Σε αυτό μοντέλο, οι επιχειρηματίες παρουσιάζουν τα έργα τους σε μελλοντικούς πιστωτές μέσω μιας ηλεκτρονικής πλατφόρμας, με στόχο την άντληση χρηματοδότησης για την υλοποίηση του έργου τους. Σημαντικό πλεονέκτημα της μεθόδου αυτής αποτελεί η ευελιξία αναφορικά με το πώς οι επιχειρηματίες μπορούν να διαθέσουν τα κεφάλαια που λαμβάνουν για να υλοποιήσουν τα σχέδιά τους, αλλά και για τον τρόπο αποζημίωσης των πιστωτών μέσα από τις αποδόσεις των επενδύσεων τους. Συγκεκριμένα, οι επιχειρηματίες μπορούν να επιλέξουν να αποπληρώσουν τα κεφάλαια που άντλησαν με δύο τρόπους. Στην πρώτη περίπτωση αποζημίωσης, (μοντέλο «όλα ή τίποτα»), ο επιχειρηματίας επιστρέφει τα χρήματα των επενδυτών στο ακέραιο, εκτός αν οι πιστωτές λάβουν τις αποδόσεις που προβλέπονταν αρχικά βάσει της επένδυσης τους. Στην δεύτερη περίπτωση (μοντέλο «κρατάς ό, τι παίρνεις»), οι επιχειρηματίες δεσμεύουν όλα τα χρήματα που έχουν πάρει, ανεξάρτητα από το αν υλοποιείται ή όχι ο στόχος τους. Ωστόσο, το μοντέλο «όλα ή τίποτα» κυρίως αποβλέπει στο να προσελκύσει περισσότερους επενδυτές και περισσότερα κεφάλαια. Οι επιχειρηματίες πρέπει να αποφασίσουν πώς θα αποζημιώσουν τους επενδυτές τους: μέσω των χρηματικών ανταμοιβών ή καταβολής μεριδίου από τα ίδια κεφάλαια.

2.10 ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ

Ο Τραπεζικός Δανεισμός ήταν ο πιο συνηθισμένος τρόπος στον οποίο κατέφευγαν οι επιχειρήσεις για να βρουν χρηματοδότηση. Οι τράπεζες προσφέρουν δύο μεγάλες κατηγορίες δανείων προς τις επιχειρήσεις: Τα δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης και τα Μακροπρόθεσμα δάνεια. Τα δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης αποσκοπούν στη βελτίωση της ρευστότητας της επιχείρησης και είναι από τη φύση τους μικρής διάρκειας. Αντίθετα τα Μακροπρόθεσμα δάνεια είναι μακράς διάρκειας και περιλαμβάνουν τα δάνεια εγκατάστασης και τα δάνεια επαγγελματικού εξοπλισμού. Το επιτόκιο των Μακροπρόθεσμων δανείων είναι συνήθως χαμηλότερο από το αντίστοιχο επιτόκιο των δανείων Κεφαλαίου Κίνησης λόγω ακριβώς της μεγαλύτερης διάρκειας αποπληρωμής του. Οι τράπεζες παρέμεναν στη χώρα μας ο παραδοσιακά, μεγαλύτερος χρηματοδότης των ΜΜΕ, τα τελευταία όμως χρόνια, λόγω της οικονομικής κρίσης, αυτό τείνει να

αλλάξει. Οι τράπεζες προσαρμόσαν την πολιτική τους και έγιναν πιο φειδολές στη χορήγηση δανείων, στερόντας έτσι την αγορά από την πιο διαδεδομένη στην ελληνική πραγματικότητα πηγή. Τελευταία παρατηρείται μια τάση αλλαγής από την πλευρά τους, που όμως δε μπορεί να συγκριθεί με τα μεγέθη που υπήρχαν-καλώς ή κακώς- πριν την κρίση.

2.11 ΘΕΡΜΟΚΟΙΤΙΔΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (BUSINESS INCUBATORS) & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΠΑΡΚΑ (TECHNOLOGY PARKS)¹⁰

Παγκοσμίως με τον όρο Θερμοκοιτίδα Επιχειρήσεων (Business Incubator ή απλά Incubator) εννοείται μία εταιρεία η οποία παρέχει σε νέο-ιδρυόμενες και με προοπτικές γρήγορης ανάπτυξης εταιρείες χρηματοδότηση (σε μικρότερη έκταση από την αντίστοιχη που προσφέρουν τα VCs), χώρους και εξοπλισμό (όπως κτιριακές εγκαταστάσεις, έπιπλα, ηλεκτρονικούς υπολογιστές, τηλεφωνικές συσκευές, πρόσβαση στο internet, κ.λ.π), υπηρεσίες γραμματειακής υποστήριξης, συμβουλευτικές υπηρεσίες και υποστήριξη (όπως σε θέματα φοροτεχνικά, λογιστικά, νομικά, πληροφορικής, εξεύρεσης προσωπικού, κ.λ.π), αλλά και ένα δίκτυο επαφών με πελάτες και προμηθευτές και σε αντάλλαγμα παίρνει ένα ποσοστό του μετοχικού κεφαλαίου και / ή πληρωμές από την νέο ιδρυόμενη εταιρεία.

Γενικά, η αποστολή του Incubator είναι να ιδρύσει και να μεγαλώσει την νέα εταιρεία τόσο ώστε αυτή να φτάσει με επιτυχία ως την πόρτα του VC για να ζητήσει πλέον, με σωστή υποδομή και επαγγελματική προετοιμασία, την πρώτη ευμεγέθη επένδυση που θα της επιτρέψει να αναπτυχθεί και να επιβληθεί στην αγορά.

Η χρονική διάρκεια της επένδυσης του Incubator κυμαίνεται συνήθως μεταξύ των 6 και 18 μηνών. Στον ελληνικό χώρο, και μέσω της κρατικής - ευρωπαϊκής χρηματοδότησης του προγράμματος «Ελευθώ», έχουν ιδρυθεί και λειτουργούν κανονικά πλέον οι πρώτες ελληνικές «θερμοκοιτίδες» με την διεθνή έννοια του όρου. Οι διαφορές εντοπίζονται κυρίως στον τρόπο και το ύψος της χρηματοδότησης που προσφέρουν στους νέους επιχειρηματίες. Έτσι, άλλοι Έλληνες incubators έχουν τα δικά τους

¹⁰ Αποστολόπουλος Ι., Ειδικά Θέματα Χρηματοδοτικής Διοικήσεως, Αθήνα, Σταμούλης (2012)

κεφάλαια με τα οποία χρηματοδοτούν τους incubates (τις νέες εταιρείες τις οποίες λαμβάνουν υπό την προστασία τους) και άλλοι απλώς μεσολαβούν και φέρνουν σε επαφή τις νέες εταιρείες με εταιρείες VC οι οποίες αναλαμβάνουν την χρηματοδότησή τους. Η χρονική διάρκεια της επένδυσης του Incubator κυμαίνεται συνήθως μεταξύ 6 και 18 μηνών.

Κάποιες άλλες προσπάθειες που γίνονται στη χώρα μας, είτε από τον ιδιωτικό είτε από τον δημόσιο τομέα, μάλλον δεν φτάνουν στην πλήρη έννοια του Incubator, κυρίως γιατί δεν περιλαμβάνουν το κομμάτι της χρηματοδότησης, και της συνακόλουθης

2.12 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΜΙΣΘΩΣΗ (LEASING)¹¹

Η Χρηματοδοτική Μίσθωση είναι ένας ολοκληρωμένος χρηματοδοτικός μηχανισμός που δίνει τη δυνατότητα σε μια επιχείρηση να δημιουργήσει ή να επεκτείνει τον παραγωγικό εξοπλισμό της χωρίς να διαθέσει τα δικά της κεφάλαια.

Τα απαιτούμενα κεφάλαια διατίθενται από την εταιρεία Χρηματοδοτικής Μίσθωσης η οποία αγοράζει τον εξοπλισμό σύμφωνα με τις οδηγίες της επιχείρησης. Στην συνέχεια εκμισθώνει τον εξοπλισμό αυτόν στην επιχείρηση για προκαθορισμένο χρονικό διάστημα και για συγκεκριμένο μίσθωμα.

Με την λήξη της σύμβασης η επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να αγοράσει τον εξοπλισμό καταβάλλοντας ένα μικρό ποσό το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει το 5% της αξίας του εξοπλισμού. Μπορεί εναλλακτικά να επιστρέψει τον εξοπλισμό στην εταιρεία Χρηματοδοτικής Μίσθωσης ή να συνεχίσει τη μίσθωση.

Η Χρηματοδοτική Μίσθωση ως μορφή χρηματοδότησης παρουσιάζει πολλά πλεονεκτήματα ιδιαίτερα για τις νέες επιχειρήσεις.

Συγκεκριμένα η επιχείρηση:

- Δεν χρειάζεται να καταβάλλει αμέσως τα ποσά που απαιτούνται για την αγορά του αναγκαίου εξοπλισμού γεγονός ουσιώδες για νέες και μικρές επιχειρήσεις με μικρή ρευστότητα
- Δεν αναγκάζεται να καταφύγει σε υπέρμετρο δανεισμό

¹¹ Αποστολόπουλος Ι., Ειδικά Θέματα Χρηματοδοτικής Διοικήσεως, Αθήνα, Σταμούλης (2012)

- Έχει την επιλογή μετά το πέρας της μίσθωσης να αγοράσει τον εξοπλισμό, να τερματίσει ή να ανανεώσει τη σύμβαση.
- Απαλλάσσεται από τον φόρο για τον εξοπλισμό που μισθώνει αφού το σύνολο των δόσεων αναγνωρίζεται σαν λειτουργική δαπάνη
- Εμφανίζει καλύτερη εικόνα στις οικονομικές της καταστάσεις καθώς δεν επηρεάζονται αρνητικά ορισμένοι χρηματοοικονομικοί δείκτες
- Δεν χρειάζεται να παράσχει μεγάλες εγγυήσεις όπως συμβαίνει με τον τραπεζικό δανεισμό διότι οι διαδικασίες του Leasing είναι απλούστερες και ταχύτερες.

2.13 ΥΨΟΣ ΚΑΙ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Το πρωταρχικό στοιχείο που ενδιαφέρει στο ζήτημα της χρηματοδότησης νέων εγχειρημάτων σε μια χώρα δεν μπορεί παρά να είναι το «πόσο αυτά κοστίζουν», δηλαδή ποιο είναι το αρχικό κεφάλαιο που είναι απαραίτητο για να ξεκινήσουν τα νέα εγχειρήματα.

Αναφερόμενοι λοιπόν πάλι σε στοιχεία του GEM,¹² σε παγκόσμιο λοιπόν επίπεδο η (διάμεσος) χρηματοδότηση ανέρχεται στο 1/3. Ωστόσο το χρηματικό ποσό που απαιτείται στην Ελλάδα για να ξεκινήσει μια επιχείρηση ανέρχεται σε περίπου 30.000 €, Το ποσό είναι δηλαδή ιδιαίτερα υψηλό σε σύγκριση με αυτό της Ευρώπης, που αγγίζει μόλις τα 16.400 €, ενώ ακόμα και στις χώρες υψηλού εισοδήματος το ποσό δεν ξεπερνά τις 24.000 €. Άρα στην Ελλάδα το ποσό είναι διπλάσιο σε σύγκριση με τις χώρες καινοτομίας και κατά 29% υψηλότερο σε σχέση με αυτό της Ευρώπης (Διάγραμμα 6). Εντός των χωρών της Ευρώπης, το υψηλότερο ποσό που απαιτείται για έναρξη επιχείρησης καταγράφεται στην Ιταλία και στην Ελβετία (50.000 €). Στον αντίποδα, το χαμηλότερο ποσό εντοπίζεται στην Εσθονία με μόλις 525 €.

Ποια είναι όμως η πηγή προέλευσης αυτών των χρημάτων; Όπως φαίνεται από το Διάγραμμα 6 σχεδόν όλοι οι εν δυνάμει επιχειρηματίες σε όλες τις χώρες πρέπει να βάλουν έστω ένα μέρος από δικά τους χρήματα. Έτσι στην Ελλάδα το 94% των επιχειρηματιών έχει χρησιμοποιήσει και δικά του χρήματα για να ξεκινήσει την

¹² «Έκθεση για την επιχειρηματικότητα 2015-2016» Νοέμβριος 2016 του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών

επιχείρησή του, όσο περίπου είναι και ο μέσος όρος στις χώρες καινοτομίας. Επιπροσθέτως, σε ότι αφορά το ύψος αυτών των πόρων, διαπιστώνεται ότι στην Ελλάδα, ο δυνητικός επιχειρηματίας χρειάστηκε να καταβάλει τα $\frac{3}{4}$ του συνολικού ύψους της επένδυσης (75,5%). Το ποσοστό αυτό είναι κοντά μεν, αλλά υψηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο και το μέσο όρο των χωρών της καινοτομίας (71%). Αν μάλιστα ληφθεί υπόψη ότι τα μισά εγχειρήματα του 2015 απαιτήσαν πάνω από 30.000€, σημαίνει ότι οι Έλληνες επιχειρηματίες αρχικών σταδίων έπρεπε τελικά να καταβάλουν σημαντικό ύψους πόρους από την προσωπική τους περιουσία για να ξεκινήσουν την επιχείρησή τους. Ενώ μόλις το 6% ξεκίνησε μια επιχείρηση χωρίς να βάλει ούτε ένα ευρώ από δικά του χρήματα.

Από εκεί και πέρα στις άλλες πηγές χρηματοδότησης, διαπιστώνεται η ευρεία χρήση - τουλάχιστον κατά το 2015 - κυβερνητικών προγραμμάτων, καθώς 44% των Ελλήνων επιχειρηματιών αξιοποίησαν αυτή την πηγή χρηματοδότησης, έναντι μόλις 24% στην Ευρώπη και 21% στις χώρες καινοτομίας. Σε ότι αφορά τον παραδοσιακό τραπεζικό δανεισμό η Ελλάδα δεν διαφοροποιείται σε σχέση με τις χώρες καινοτομίας και την Ευρώπη σε ότι αφορά την έκταση της χρησιμοποίησής του, καθώς περίπου 30% έχουν αξιοποιήσει και αυτό το κανάλι χρηματοδότησης, αν και συνεχώς στενεύουν τα περιθώρια αυτά. Τέλος ο διαχρονικός ρόλος της οικογένειας και των φίλων στην Ελλάδα που είναι επίσης ενισχυμένος, κάνει κατανοητό ότι το 35% αξιοποίησαν οικονομικούς πόρους από την οικογένεια, έναντι 24% στις χώρες καινοτομίας.

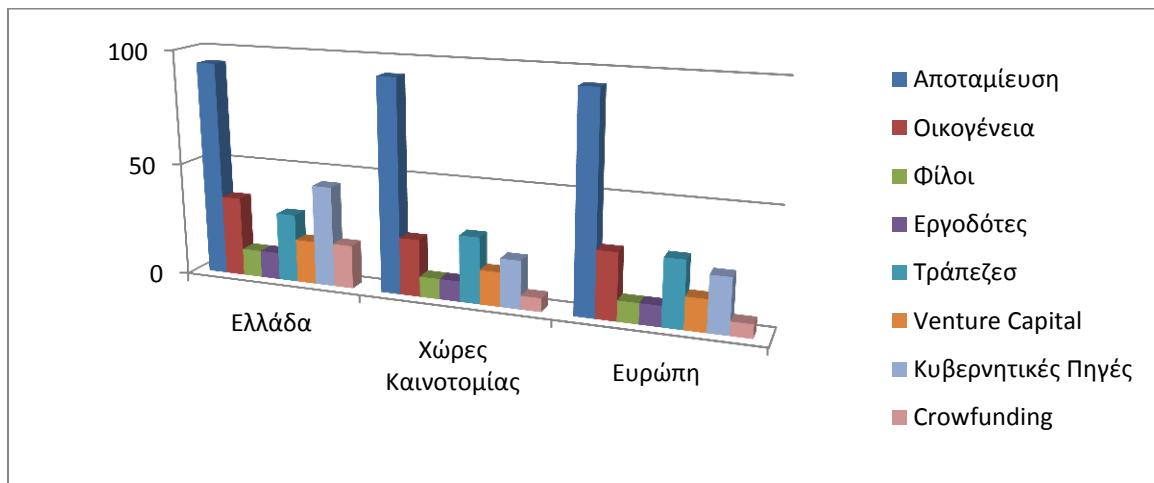
Καινούριο στοιχείο τα τελευταία χρόνια είναι το crowd funding, γεγονός που και πάλι συνδέεται με την πρόσφατη εμφάνιση αυτής της εναλλακτικής και άρα τουλάχιστον μιας πρόσκαιρης δημοφιλίας. Το γενικό χαρακτηριστικό της μορφής χρηματοδότησης στην Ελλάδα είναι επομένως ένας κατακερματισμός από διάφορες πηγές (ή και πολυσυλλεκτικότητα), καθώς φαίνεται να γίνεται μια κατανομή του ρίσκου, η οποία δεν μπορεί να θεωρηθεί παράλογη, λαμβάνοντας υπόψη το δυσμενές χρηματοδοτικό περιβάλλον το οποίο έχει διαμορφωθεί στη χώρα.

Όσον αφορά στη χρηματοδότηση ανά ηλικιακή ομάδα, υψηλότερα κεφάλαια απαιτούνται για τις επιχειρήσεις αρχικών σταδίων στην Ελλάδα σε σύγκριση με την Ευρώπη και τις χώρες υψηλού εισοδήματος σε ηλικίες άνω των 35 ετών, με την απόκλιση μάλιστα να διευρύνεται όσο αυξάνεται η ηλικία του επιχειρηματία.

Συγκεκριμένα, το ποσό χρηματοδότησης για επιχειρηματίες αρχικών σταδίων ηλικίας από 35 έως 44 ετών στην εγχώρια οικονομία ξεπερνά τα 50,000 €, όταν στην Ευρώπη και στις χώρες υψηλού εισοδήματος ανέρχεται σε 20.000 € και 30.000 €, αντίστοιχα. Η διαφορά αυτή ενισχύεται ακόμα περισσότερο στην ηλικιακή ομάδα άνω των 55 ετών. Αυτή η αυξητική τάση που παρατηρείται στην Ελλάδα, όπου δηλαδή ο πιο μεγάλος ηλικιακά επενδύει και μεγαλύτερα ποσά συνδέεται σίγουρα και με το γεγονός της χρησιμοποίησης ίδιων πόρων για τη χρηματοδότηση των επιχειρημάτων. Ένα άτομο ηλικίας άνω των 40 ετών που εργάζεται είναι πιθανότερο να έχει περισσότερους πόρους να διαθέσει σε σχέση με έναν νέο ηλικίας 25 ετών.

Πάντως θα πρέπει να σημειωθεί ότι αυτού του τύπου η συσχέτιση δεν συμβαίνει στην υπόλοιπη Ευρώπη, ούτε στις χώρες καινοτομίας. Έτσι, σε ηλικίες από 45 έως 54 ετών, το ποσό χρηματοδότησης στην Ελλάδα διαμορφώνεται στα 50.000 €, όταν σε Ευρώπη και στις χώρες υψηλού εισοδήματος αυτό διαμορφώνεται σε 19.000 € και 25.000 €, αντίστοιχα. Αντίθετα, μέχρι την ηλικία των 34 ετών, η Ελλάδα δεν φαίνεται να διαφοροποιείται ιδιαίτερα σε σχέση με τις λοιπές χώρες σύγκρισης.

Διάγραμμα 6: Πηγές χρηματοδότησης επιχείρησης αρχικών σταδίων, 2015 % επί των επιχειρηματιών αρχικών σταδίων

Πηγή: Global Entrepreneurship Monitor - IOBE 2015

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

3.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί την πιο σημαντική εξέλιξη στην ιστορία της Ευρώπης μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Ωστόσο, δεν αποτελεί μια στάσιμη διαδικασία, καθώς με την πάροδο των χρόνων η διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης βρίσκεται σε μια συνεχή εξέλιξη.

Η ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορεί να περιγραφεί μέσα από ορισμένα σημαντικά γεγονότα - σταθμούς τα οποία ξεκινούν από το 1951 με την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα από έξι ιδρυτικά μέλη (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία). Λίγα χρόνια αργότερα, και συγκεκριμένα το 1957, ιδρύεται η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (Ευρατόμ). Το 1973 πραγματοποιείται η πρώτη διεύρυνση της Κοινότητας σε εννέα κράτη - μέλη, με την ένταξη της Μεγάλης Βρετανίας, της Ιρλανδίας και της Δανίας. Το 1975 ιδρύεται το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης με σκοπό την μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων. Το 1981 τα κράτη - μέλη γίνονται 10 με την ένταξη της Ελλάδας, ενώ λίγα χρόνια αργότερα το 1986 εντάσσονται η Ισπανία και η Πορτογαλία. Το 1993 ιδρύεται η Ευρωπαϊκή Ένωση με τη Συνθήκη του Μάαστριχ, ενώ παράλληλα καθορίζονται οι βάσεις για την Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ). Το 1995 η Ευρωπαϊκή Ένωση απαριθμεί πλέον 15 μέλη. Το 2002 το ευρώ αντικατέστησε τα παλαιά νομίσματα 12 χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες δημιούργησαν από κοινού τη «ζώνη του ευρώ». Το 2004 προσχώρησαν 10 νέες χώρες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ το 2007 ακολούθησαν η Βουλγαρία και η Ρουμανία. Το 2013 προσχώρησε και η Κροατία, αυξάνοντας τον αριθμό των κρατών μελών της ΕΕ σε 28. Στη συνέχεια παρουσιάζονται αναλυτικά οι ανωτέρω σημαντικοί ιστορικοί σταθμοί στην ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Συνθήκη του Μάαστριχ, ή αλλιώς Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία υπεγράφη από τα 12 τότε μέλη στο Μάαστριχ στις 7 Φεβρουαρίου 1992, ετέθη σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 1993. Η Συνθήκη του Μάαστριχ αφορά στη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία αποτελείται από τρεις πυλώνες: τις Ευρωπαϊκές

Κοινότητες, την κοινή εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφαλείας και την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις. Παράλληλα, η Συνθήκη του Μάαστριχ καθόρισε το χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ). Στόχος της νομισματικής πολιτικής ήταν να δημιουργηθεί ένα ενιαίο νόμισμα και να εξασφαλιστεί η σταθερότητα αυτού του νομίσματος χάρη στη σταθερότητα των τιμών και την τήρηση της οικονομίας της αγοράς.

3.2 ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΜΜΕ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δραστηριοποιείται σε ένα ευρύ φάσμα πολιτικών τομέων, με σκοπό να διασφαλίσει το όφελος των κρατών - μελών της στον εκάστοτε τομέα. Στην παρούσα υποενότητα θα παρουσιασθούν οι σημαντικότεροι τομείς πολιτικής, εκτός από τον τομέα της Περιφερειακής Πολιτικής ο οποίος θα αναλυθεί εκτενέστερα στην επόμενη υποενότητα.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση εστιάζει ιδιαίτερα τις στρατηγικές της στην Έρευνα και την Καινοτομία, με σκοπό τη δημιουργία ανάπτυξης και απασχόλησης. Ειδικότερα με την πρωτοβουλία «Ένωση της Καινοτομίας» εστιάζει τις προσπάθειες στην επιτυχή αντιμετώπιση των μεγάλων προκλήσεων της εποχής μας: ενέργεια, επισιτιστική ασφάλεια, κλιματική αλλαγή και γήρανση του πληθυσμού. Για την επίτευξη των στόχων που θέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση σχετικά με την Έρευνα και την Καινοτομία έχουν δημιουργηθεί διάφοροι φορείς οι οποίοι έχουν ως αντικείμενο σχετικές δραστηριότητες. Ορισμένοι φορείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι οποίοι δραστηριοποιούνται στους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας είναι οι εξής:

- Κοινό Κέντρο Ερευνών (ΚΚΕρ): Υπηρεσία της Επιτροπής η οποία παρέχει ανεξάρτητη, επιστημονική και τεχνική υποστήριξη στις πολιτικές της ΕΕ.
- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας (ΕΣΕ): Στηρίζει κυρίως φιλόδοξα και πρωτοποριακά ερευνητικά σχέδια.
- Εκτελεστικός Οργανισμός Έρευνας (ΕΟΕ): Διαχειρίζεται το ήμισυ περίπου των επιχορηγήσεων έρευνας που χρηματοδοτεί η ΕΕ.
- Εκτελεστικός Οργανισμός για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΕΑΣΜΕ): Διαχειρίζεται πολλά προγράμματα της ΕΕ για τη στήριξη των επιχειρήσεων.

- Εκτελεστικός Οργανισμός Καινοτομίας και Δικτύων (INEA): Διαχειρίζεται την υλοποίηση των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών της ΕΕ.
- Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας: Δημιουργεί εταιρικές σχέσεις μεταξύ ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και φορέων έρευνας/καινοτομίας, τις λεγόμενες «κοινότητες γνώσης και καινοτομίας».

Όσον αφορά στον τομέα των Επιχειρήσεων, η Ευρωπαϊκή Ένωση εστιάζει το ενδιαφέρον της στους εξής επιμέρους τομείς: α) Ανταγωνισμός β) Εμπόριο, γ) Ενιαία Αγορά και δ) Επιχειρήσεις.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θεσπίσει κανόνες οι οποίοι έχουν σκοπό να εξασφαλίζουν θεμιτούς και ισότιμους όρους για τις επιχειρήσεις, αφήνοντας περιθώρια για καινοτομία, ενιαία πρότυπα, καθώς και για την ανάπτυξη των μικρών επιχειρήσεων.

Η πολιτική που εφαρμόζει η Ευρωπαϊκή Ένωση στον τομέα του Εμπορίου βασίζεται στο ελεύθερο εμπόριο, το οποίο αποτελεί μοχλό για οικονομική ανάπτυξη. Το ελεύθερο εμπόριο ανάμεσα στα κράτη μέλη της είναι μια από τις θεμελιώδεις αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία έχει επίσης δεσμευθεί να προωθή την ελευθέρωση των παγκόσμιων συναλλαγών.

Με την «Ενιαία Αγορά» της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ή αλλιώς «εσωτερική αγορά», δίνεται η δυνατότητα στους πολίτες, τα αγαθά, τις υπηρεσίες και τα κεφάλαια να κυκλοφορούν ελεύθερα σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως ακριβώς και στο εσωτερικό μιας χώρας και δεν παρεμποδίζονται από εθνικά σύνορα και άλλα εμπόδια όπως στο παρελθόν. Όλοι οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να σπουδάζουν, να ζουν, να εργάζονται και να συνταξιοδοτούνται σε οποιαδήποτε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι πολιτικές που ακολουθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση στον τομέα των Επιχειρήσεων επικεντρώνονται στην προώθηση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας και των επιχειρήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνουν την απασχόληση και την οικονομική ανάπτυξη με τη δημιουργία ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, κυρίως για τις μικρές επιχειρήσεις και για τη μεταποιητική βιομηχανία.

3.3 ΠΗΓΕΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ

Μέσα στα όρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης εμφανίζονται πολλές περιφερειακές διαφορές, για παράδειγμα στο επίπεδο πληθυσμιακής και οικονομικής ανάπτυξης, στις ευκαιρίες απασχόλησης και σε άλλους σημαντικούς τομείς. Η ιστορική πορεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τις συνεχείς διευρύνσεις έχουν καταστήσει το πρόβλημα της άνισης ανάπτυξης ένα σημαντικό ευρωπαϊκό πρόβλημα για το οποίο καλείται να δώσει λύσεις μέσω της άσκησης της Περιφερειακής Πολιτικής. Στην παρούσα υποενότητα επιχειρείται αρχικά η εννοιολογική προσέγγιση της Περιφερειακής Πολιτικής, ενώ παρουσιάζονται και οι λόγοι οι οποίοι καθιστούν αναγκαία την άσκηση Περιφερειακής Πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, με τις συνεχείς διευρύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οδήγησαν αναπόφευκτα σε πολλές περιφερειακές ανισότητες στο εσωτερικό της Ένωσης.

Οι νεοεισερχόμενες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης που παρουσιάζουν ιδιαίτερα χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης, καθιστώντας τα τελευταία χρόνια ακόμα πιο ανομοιογενές το επίπεδο ανάπτυξης στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συνεπώς, η άσκηση Περιφερειακής Πολιτικής είναι αναγκαία έτσι ώστε να ενισχυθούν οι λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες και να μειωθούν ή ακόμα και να εξαλειφθούν οι περιφερειακές ανισότητες. Άλλωστε, το όραμα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης στηρίζεται στην ισότητα των πολιτών και των ευκαιριών και η άσκηση αποτελεσματικής.

Η Πολιτική Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία υλοποιείται από τη συνεργασία εθνικών και περιφερειακών φορέων με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, περιλαμβάνει ένα πλαίσιο αλληλεγγύης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το οποίο εφαρμόζεται στην πράξη με εκατοντάδες χιλιάδες έργα που χρηματοδοτούνται σε όλη την Ευρώπη από τα δύο Διαρθρωτικά Ταμεία, δηλαδή το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), καθώς και από το Ταμείο Συνοχής. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) είναι γνωστά ως «Διαρθρωτικά Ταμεία», γιατί

έχουν ως βασικό τους στόχο να επενδύουν στην οικονομική και κοινωνική αναδιάρθρωση σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, ούτως ώστε να γεφυρωθεί το αναπτυξιακό χάσμα ανάμεσα στις ευρωπαϊκές περιφέρειες. Μαζί με το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ), συναποτελούν τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ). Το 2002 συστάθηκε και το Ταμείο Αλληλεγγύης το οποίο αποτελεί έκφραση της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης προς τις περιοχές της Ευρώπης που πλήττονται από θεομηνίες. Το κάθε ένα από τα προαναφερθέντα περιφερειακά ταμεία συμβάλλει με τον δικό του ιδιαίτερο τρόπο στην επίτευξη των πανευρωπαϊκών αναπτυξιακών στόχων.

3.3.1 ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΚΟΝΔΥΛΙΑ-ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

Τα ευρωπαϊκά κονδύλια διακρίνονται σε τρεις γενικές κατηγορίες: στα διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία, στα προγράμματα και τις πρωτοβουλίες και στα ταμεία τρίτων χωρών. Τα δυο πρώτα είδη των κονδυλίων αφορούν σε δράσεις που υλοποιούνται στα κράτη μέλη, ενώ το τρίτο είδος αφορά σε δράσεις σε τρίτες χώρες (ως τρίτες χώρες αναφέρονται οι χώρες που δεν είναι κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Η διάθεση των ευρωπαϊκών κονδυλίων πραγματοποιείται κατά κύριο λόγο με τη μορφή επιδοτήσεων, οι οποίες χορηγούνται σε διάφορους φορείς στο πλαίσιο προσκλήσεων υποβολής προτάσεων. Οι επιδοτήσεις μπορούν να διακριθούν σε δυο κατηγορίες:

α) επιδοτήσεις έργων μικρής σχετικά διάρκειας, όπου υλοποιούνται συγκεκριμένες δράσεις και

β) επιδοτήσεις λειτουργίας, όπου ενισχύονται οργανισμοί για να συνεχίσουν τις δραστηριότητές τους που ήδη πραγματοποιούσαν.

Επιπλέον τα ευρωπαϊκά κονδύλια διατίθενται και με εναλλακτικούς τρόπους, εκτός από την μορφή επιδοτήσεων. Συγκεκριμένα τα κοινοτικά όργανα διαθέτουν κονδύλια για την αγορά υπηρεσιών, αγαθών ή εργασιών που είναι απαραίτητα για την ομαλή λειτουργία των οργάνων. Παράλληλα υπάρχουν και διάφοροι άλλοι τύποι διάθεσης των κοινοτικών κονδυλίων, όπως είναι οι άμεσες ή οι έμμεσες χρηματοδοτήσεις που χορηγούνται με τη μορφή δανείων, κεφαλαίου επιχειρηματικού

κινδύνου, κεφαλαίου κίνησης κλπ. Η διαχείριση των ευρωπαϊκών κονδυλίων διέπεται από αυστηρούς κανόνες που εξασφαλίζουν συνθήκες διαφάνειας και υπευθυνότητας κατά την διάθεσή τους. Η διαχείριση των ευρωπαϊκών κονδυλίων πραγματοποιείται είτε απευθείας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, είτε από τα κράτη-μέλη της ΕΕ. Στην πρώτη περίπτωση της απευθείας διάθεσης των κονδυλίων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι προσκλήσεις υποβολής προτάσεων δημοσιεύονται από τα αρμόδια τμήματα της Επιτροπής ή από εξωτερικές υπηρεσίες. Στη δεύτερη περίπτωση της διαχείρισης των κονδυλίων από τα κράτη-μέλη, οι εθνικές ή περιφερειακές διαχειριστικές αρχές είναι αυτές που δημοσιεύουν τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων. Ο τρόπος αυτός ονομάζεται επιμερισμένη διαχείριση. Τέλος, όσον αφορά στους τομείς χρηματοδοτήσεων που καλύπτουν τα ευρωπαϊκά κονδύλια, αυτοί ποικίλλουν με κυριότερους τους εξής:

- α) περιφερειακή και αστική ανάπτυξη,
- β) απασχόληση και κοινωνική ένταξη,
- γ) γεωργία και αγροτική ανάπτυξη,
- δ) θαλάσσια και αλιευτική πολιτική,
- ε) έρευνα και καινοτομία και
- στ) ανθρωπιστική βοήθεια.

3.3.2 ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ

Το μεγαλύτερο μέρος των ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων προέρχεται από τα πέντε μεγάλα διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία. Τα ταμεία αυτά μέσω των χρηματοδοτήσεων συμβάλλουν στη υλοποίηση της αναπτυξιακής στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Ευρώπη 2020». Τα πέντε αυτά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία είναι τα εξής:

- Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ): Δημιουργήθηκε το 1975 με κύριο στόχο την αντιμετώπιση του περιφερειακού προβλήματος της ΕΕ, δηλαδή την άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων. Το ΕΤΠΑ αποτελεί το σημαντικότερο ίσως διαρθρωτικό όργανο της ΕΕ, καθώς διαθέτει το μεγαλύτερο κομμάτι των κοινοτικών πόρων.

- Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ): Δημιουργήθηκε το 1958 και μαζί με το ΕΤΠΑ αποτελούν τα δυο διαρθρωτικά ταμεία της Κοινότητας. Στόχος του ΕΚΤ είναι η υποστήριξη των κοινοτικών προτεραιοτήτων, και συγκεκριμένα: η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, η αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας και η ώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και της βιώσιμης ανάπτυξης.

- Ταμείο Συνοχής (ΤΣ): Δημιουργήθηκε με στόχο να ενισχύσει την οικονομική και κοινωνική συνοχή της Κοινότητας και προοπτικά να προωθήσει την βιώσιμη ανάπτυξη.

- Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ): Δημιουργήθηκε το 2007, αποτελώντας ένα μέσο χρηματοδότησης της πολιτικής για την αγροτική ανάπτυξη.

- Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ): Δημιουργήθηκε το 2007 με στόχο να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα του κλάδου της αλιείας και να τον καταστήσει οικονομικά και κοινωνικά βιώσιμο.

3.4 ΕΣΠΑ

Το ΕΣΠΑ (Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης) αποτελεί το βασικό στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη της χώρας με τη συνδρομή σημαντικών πόρων που προέρχονται από τα **Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ)** της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μέσω της υλοποίησης του ΕΣΠΑ επιδιώκεται η αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών της χώρας που συνετέλεσαν στην εμφάνιση της οικονομικής κρίσης αλλά και των προβλημάτων, οικονομικών και κοινωνικών, που αυτή δημιούργησε. Στόχος της στρατηγικής είναι η προαγωγή μιας ανάπτυξης:

- εξυπνης, με αποτελεσματικότερες επενδύσεις στην εκπαίδευση, την έρευνα και την καινοτομία,

- βιώσιμης, χάρη στην αποφασιστική μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, και

- χωρίς αποκλεισμούς, με ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη μείωση της φτώχειας.

Εξάλλου το αναπτυξιακό όραμα του ΕΣΠΑ είναι: «Συμβολή στην αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας με ανάταξη και αναβάθμιση του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού της χώρας και τη δημιουργία και διατήρηση βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, έχοντας ως αιχμή την εξωστρέφει, καινοτόμο και ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης.»

Για την επίτευξη του παραπάνω οράματος οι χρηματοδοτικές προτεραιότητες είναι:

1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας:

- Μετάβαση σε δραστηριότητες υψηλής προστιθέμενης αξίας
- Δημιουργία περιβάλλοντος φιλικού προς τις επιχειρήσεις που προσελκύει επενδύσεις
- Αξιοποίηση της έρευνας και της καινοτομίας για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας νέων και υφιστάμενων επιχειρήσεων

2. Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση:

- Εκπαίδευση και διά βίου μάθηση
- Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού και πρόσβαση στην απασχόληση με έμφαση στη δημιουργία θέσεων εργασίας ειδικά για τους νέους
- Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας

3. Προστασία του περιβάλλοντος – Μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον

- Προστασία του περιβάλλοντος
- Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης των κινδύνων
- Μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα

4. Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – ολοκλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη

- Δίκτυα μεταφορών με έμφαση στην ολοκλήρωση των Διευρωπαϊκών Δικτύων Μεταφορών, τους κάθετους άξονες και τη λειτουργική διασύνδεση των μεταφορικών μέσων

- Ενεργειακά δίκτυα
- Ευρυζωνικά δίκτυα

5. Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης

«Οι θεσμικές παρεμβάσεις στοχεύουν προπάντων στη διαμόρφωση ενός οικονομικού περιβάλλοντος που θα ευνοεί και θα ενθαρρύνει τη δημιουργία και ανάπτυξη δυναμικών και κοινωνικά υπεύθυνων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων. Τον ίδιο στόχο υπηρετούν οι προσπάθειές μας να καλύψουμε το χρηματοδοτικό κενό των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων, σε συνθήκες αδυναμίας τραπεζικού δανεισμού, με κατάλληλα σχεδιασμένα χρηματοοικονομικά εργαλεία. Πέρα από τις προσκλήσεις επιχειρηματικότητας του νέου ΕΣΠΑ, αξιοποιούμε για το σκοπό αυτό νέα εργαλεία. Ξεχωρίζει η πρωτοποριακή πλατφόρμα του νέου Ταμείου Συμμετοχών (Fund of Funds), που υλοποιούμε σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (EIF). Η πλατφόρμα θα συγκεντρώνει σημαντικά κεφάλαια από διαφορετικές πηγές, δημόσιες και ιδιωτικές, και θα τα κατευθύνει σε νεοφυείς ή υφιστάμενες επιχειρήσεις, ιδιαίτερα στον τομέα των νέων τεχνολογιών και της έρευνας, με την αποδοτική μορφή της συμμετοχής στη μετοχική τους σύνθεση. Ο σχεδιασμός όλων των εργαλείων στοχεύει στη μεγαλύτερη δυνατή μόχλευση των δημόσιων πόρων, ώστε να μεγιστοποιούνται τα συνολικά κεφάλαια που θα κινητοποιηθούν στην πραγματική οικονομία.»

(Αλέξης Χαρίτσης Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομίας και Ανάπτυξης)¹³

3.5 ΕΣΠΑ 2007-2013

Το ΕΣΠΑ 2007 - 2013 εκπονήθηκε στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής της ΕΕ

¹³ Οδηγός Επιχειρηματικότητας, Χρηματοδοτικά Εργαλεία ΕΣΠΑ του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης

και ουσιαστικά αποτελεί την χάραξη της κοινοτικής αναπτυξιακής πολιτικής στην Ελλάδα. Για τη διαμόρφωση του ΕΣΠΑ ακολουθήθηκαν συμμετοχικές διαδικασίες και αξιοποιήθηκαν προτάσεις που υποβλήθηκαν από διάφορους φορείς στο Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών. Το ΕΣΠΑ αποτελείται από επιμέρους Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΕΠ), τα οποία έχουν χωρική ή τομεακή αναφορά. Συγκεκριμένα το ΕΣΠΑ υλοποιείται μέσα από εννέα Τομεακά ΕΠ και πέντε Περιφερειακά ΕΠ, τα οποία και θα αναλυθούν στις υποενότητες που ακολουθούν. Τα ΕΠ του ΕΣΠΑ της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 είναι σαφώς λιγότερα σε αριθμό από αυτά τις προηγούμενης περιόδου (2000-2006). Αυτό συμβαίνει καθώς επιλέχθηκε ένα πιο ευέλικτο σχήμα διαχείρισης, το οποίο υλοποιεί πιο αποτελεσματικά τις στρατηγικές επιλογές της χώρας.

Τα τομεακά ΕΠ προγράμματα που περιλαμβάνονται στο ΕΣΠΑ 2007-2013, όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, είναι εννέα και καλύπτουν τομείς στους οποίους δόθηκε προτεραιότητα κατά την χάραξη της αναπτυξιακής στρατηγικής από τη χώρα. Συγκεκριμένα τα εννέα τομεακά ΕΠ του ΕΣΠΑ 2007-2013 είναι τα εξής:

- ΕΠ Περιβάλλον - Αειφόρος Ανάπτυξη
- ΕΠ Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας
- ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα
- ΕΠ Ψηφιακή Σύγκλιση
- ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού
- ΕΠ Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
- ΕΠ Διοικητική Μεταρρύθμιση
- ΕΠ Τεχνική Υποστήριξης Εφαρμογής
- ΕΠ Εθνικό Αποθεματικό Απροβλέπτων.

Το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα έχει ως βασικό του στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την ενίσχυση της εξωστρέφειας των ελληνικών επιχειρήσεων, αλλά και συνολικά του παραγωγικού συστήματος της χώρας. Το ΕΠ αυτοχρηματοδοτεί διάφορες παρεμβάσεις, δίνοντας όμως ιδιαίτερη βάση σε δράσεις καινοτομίας. Οι συνολικοί πόροι του συγκεκριμένου ΕΠ ανέρχονται σε 1.713 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων τα 1.456 εκατομμύρια ευρώ προέρχονται από κοινοτικούς πόρους, και συγκεκριμένα από το ΕΤΠΑ, και τα 257 εκατομμύρια ευρώ

είναι η εθνική συμμετοχή της Ελλάδας. Στον Πίνακα 3 παρουσιάζεται η κατανομή των πόρων του ΕΠ στους άξονες προτεραιότητάς του.

Για την διαχείριση του ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα συστήθηκε Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης, η οποία εποπτεύεται από το Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.

3.6 ΕΣΠΑ 2014-2020

Το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης - ΕΣΠΑ 2014-2020, που σχεδιάζεται από την ελληνική πλευρά τα τελευταία χρόνια εγκρίθηκε στις 23 Μαΐου 2014. Είναι Το 3ο πρόγραμμα μεταξύ των 28 που εγκρίνεται από την Κομισιόν. Το ΕΣΠΑ χαράσσει τον αναπτυξιακό σχεδιασμό της χώρας για τα επόμενα χρόνια ακολουθώντας τις πολιτικές και τις προτεραιότητες της ΕΕ. Ο στόχος του αναπτυξιακού σχεδιασμού διατυπώνεται πολύ εύστοχα στο ΕΣΠΑ, όπου αναφέρει: «ο αναπτυξιακός σχεδιασμός για την Ελλάδα του 2020 αποβλέπει στην αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας με ανάταξη και αναβάθμιση του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού της χώρας και τη δημιουργία και διατήρηση βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, έχοντας ως αιχμή την εξωστρέφει, καινοτόμο και ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης». Για την επίτευξη του στόχου αυτού τέθηκαν στο σχεδιασμό του ΕΣΠΑ πέντε χρηματοδοτικές προτεραιότητες, όπου οι πόροι συγκεντρώνονται σε επιλεγμένους θεματικούς στόχους και επενδυτικές προτεραιότητες. Οι προτεραιότητες αυτές είναι οι εξής:

- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων (ιδιαίτερα των ΜΜΕ), μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας.
- Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση.
- Προστασία του περιβάλλοντος – μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον.
- Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – συμπλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

- Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Οι χρηματοδοτικές προτεραιότητες και γενικότερα η αναπτυξιακή στρατηγική του ΕΣΠΑ αποτυπώνεται στο Διάγραμμα 1.

Η δομή του ΕΣΠΑ είναι παρόμοια με αυτή της προηγούμενης περιόδου, καθώς αποτελείται από δεκατρία ΠΕΠ, ένα για κάθε μια από τις ελληνικές περιφέρειες, και από επτά τομεακά ΕΠ, τα οποία είναι τα εξής:

- ΕΠ Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία.
- ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη.
- ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση.
- ΕΠ Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα.
- ΕΠ Τεχνική Βοήθεια.
- ΕΠ Αγροτική Ανάπτυξη.
- ΕΠ Αλιεία και Θάλασσα.

Οι συνολικοί πόροι του ΕΣΠΑ για την περίοδο 2014-2020 ανέρχονται στα 26 δις ευρώ, εκ των οποίων τα 20,84 δις ευρώ είναι η κοινοτική συνδρομή, η οποία προέρχεται από τα Ταμεία ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, Ταμείο Συνοχής, ΕΓΤΑΑ και ΕΤΘΑ. Οι υπόλοιποι πόροι αφορούν στην εθνική συμμετοχή της Ελλάδας. Το μεγαλύτερο μέρος των πόρων του ΕΣΠΑ κατανέμεται στα τομεακά επιχειρησιακά προγράμματά του. Αυτή τη στιγμή, όπως προαναφέρθηκε, τα ΕΠ του ΕΣΠΑ είναι στη φάση της ολοκλήρωσης του σχεδιασμού τους. Σύμφωνα με εκτιμήσεις οι πρώτες προσκλήσεις των ΕΠ του ΕΣΠΑ αναμένονται στους προσεχείς μήνες του 2015.

3.7 Ο ΑΝΟΙΧΤΟΣ ΚΑΤΑΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ

Η μεγάλη διαφορά αυτής της δράσης με τις προηγούμενες είναι escrow account. Το Υπουργείο έχει προχωρήσει σε συνεργασία με το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων στη σύσταση του Ανοιχτού Καταπιστευτικού Λογαριασμού (escrow account). Ο λογαριασμός αυτός είναι ένας μηχανισμός, με τον οποίο οι προκαταβολές θα τεθούν στη διάθεση των επενδυτών χωρίς την προσκόμιση εγγυητικών. Ο Ανοιχτός Καταπιστευτικός Λογαριασμός είναι ένας μηχανισμός που εξασφαλίζει στους δικαιούχους προγραμμάτων

ΕΣΠΑ πρόσβαση σε ποσό ίσο με την προκαταβολή που δικαιούνται, χωρίς να απαιτείται η υποβολή εγγυητικής επιστολής. Η σύσταση του Ανοιχτού Καταπιστευτικού Λογαριασμού στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων σχεδιάστηκε με σκοπό την ενίσχυση της ρευστότητας της αγοράς και τη διευκόλυνση των Δικαιούχων. Οι όροι, οι προϋποθέσεις και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για τη σύσταση του Λογαριασμού στο Ταμείο ορίστηκαν με την υπ' αριθμό 62550/2016 Απόφαση του Υφυπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού (ΦΕΚ Β 1738).

Η χρήση του Escrow Account από τους Δικαιούχους κρατικών ενισχύσεων δεν είναι υποχρεωτική. Ο κάθε Δικαιούχος δύναται είτε να αξιοποιήσει τον Ανοιχτό Καταπιστευτικό Λογαριασμό, είτε να ακολουθήσει την παραδοσιακή διαδικασία λήψης της προκαταβολής ή και καταβολής της επιχορήγησης.

Το άνοιγμα λογαριασμού και η εκταμίευση της χρηματοδότησης μπορεί να γίνει σε 3 Βήματα:

1. Με την υπογραφή της εγκριτικής απόφασης υπαγωγής ενός Δικαιούχου σε χρηματοδοτικό πρόγραμμα, ενεργοποιούνται και οι διαδικασίες χρήσης του Escrow Account. Ειδικότερα, μετά από αίτημα του επενδυτή/Δικαιούχου, στο οποίο θα δηλώνει τη βούλησή του για χρήση του escrow και τη δήλωση προσχώρησης στη σύμβαση, δημιουργείται στον Escrow Account, που αφορά τη δράση στην οποία έχει ενταχθεί, υπο-λογαριασμός/μερίδα στο όνομά του.

2. Για την αποδέσμευση της χρηματοδότησης, ο Δικαιούχος, αφού πρώτα έχει ολοκληρώσει ένα μέρος του επενδυτικού σχεδίου (καθορίζεται από τον εκάστοτε Οδηγό Εφαρμογής του χρηματοδοτικού προγράμματος), θα πρέπει να υποβάλλει στο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ) αίτημα επαλήθευσης - καταβολής των δαπανών του, συνυποβάλλοντας τα μερικώς εξοφλημένα τιμολόγια και τυχόν ποσοστό ιδιωτικής συμμετοχής. Το μη εξοφλημένο ποσό των τιμολογίων θα καταβληθεί στη συνέχεια από τον Ανοιχτό Καταπιστευτικό Λογαριασμό.

Όσον αφορά τις Δράσεις στις οποίες το ύψος της επιδότησης ανέρχεται στο 100% (Νεοφύης Επιχειρηματικότητα - Ενίσχυση της Αυτοαπασχόλησης Πτυχιούχων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης), τα τιμολόγια θα είναι μερικώς εξοφλημένα ως προς τη μη επιλέξιμη δαπάνη (π.χ. ΦΠΑ). Σε κάθε περίπτωση, ο Δικαιούχος θα πρέπει να έχει ασφαλιστική και φορολογική ενημερότητα.

3. Μετά από έλεγχο των προσκομισθέντων δικαιολογητικών από τον Ενδιάμεσο Φορέα Διαχείρισης - ΕΦΕΠΑΕ, δίνεται εντολή στο Ταμείο να αποδεσμεύσει - εκταμιεύσει από τον λογαριασμό του Δικαιούχου συγκεκριμένο ποσό υπέρ κάθε παρόχου - προμηθευτή του Δικαιούχου για λογαριασμό του και μέχρι το ανώτατο ύψος της δημόσιας δαπάνης. Τα χρήματα, δηλαδή, δε πιστώνονται στον Δικαιούχο, αλλά απ' ευθείας στους προμηθευτές του. Στη συνέχεια, η εντολή αποστέλλεται σε ηλεκτρονική μορφή ψηφιακά υπογεγραμμένη από τον ΕΦΕΠΑΕ στο Ταμείο, που εκτελεί τις πληρωμές, καταβάλλοντας άμεσα τα σχετικά ποσά στους λογαριασμούς, που τηρούν οι πάροχοι - προμηθευτές του Δικαιούχου σε πιστωτικά ιδρύματα.

3.8 ΟΡΑΜΑ ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω το όραμα του ΕΣΠΑ, όπως το εμπνεύστηκαν οι δημιουργοί του αφορά στη συμβολή στην αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας με ανάταξη και αναβάθμιση του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού της χώρας και τη δημιουργία και διατήρηση βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, έχοντας ως αιχμή την εξωστρέφει, καινοτόμο και ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης.

Οι πρώτες δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας που ενεργοποιήθηκαν τον Φεβρουάριο 2016 στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Επιχειρηματικότητα, Ανταγωνιστικότητα και Καινοτομία 2014-2020» (ΕΠΑνΕΚ) εντάσσονται στο

συνολικότερο σχεδιασμό του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και δίνουν το στίγμα της νέας προσέγγισης. Ειδικότερα οι δράσεις που προκηρύχθηκαν και για τις οποίες προβλέπεται και δεύτερος κύκλος είναι¹⁴:

- Ενίσχυση της Αυτοαπασχόλησης Πτυχιούχων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Α΄ Κύκλος: Η δράση «Ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης», η οποία αποτελεί μια εκ των παρεμβάσεων για την ανάσχεση της τάσης φυγής στο εξωτερικό των νέων επιστημόνων, συγκέντρωσε το μεγαλύτερο ενδιαφέρον. Υποβλήθηκαν συνολικά 16.193 αιτήσεις νέων επιστημόνων σε μεμονωμένα ή συνεργατικά επιχειρηματικά σχήματα. Παρά τον εξαιρετικά μεγάλο αριθμό επενδυτικών σχεδίων που υποβλήθηκαν η αξιολόγηση τους ολοκληρώθηκε σε ιδιαίτερα σύντομο χρονικό διάστημα και με περιορισμένο κόστος, ως αποτέλεσμα των απλουστεύσεων που εισήχθησαν στη διαδικασία υποβολής και των αλλαγών στον τρόπο αξιολόγησης των επενδυτικών σχεδίων. Το προηγούμενο διάστημα δημοσιεύτηκε η προσωρινή λίστα 2.444 εγκεκριμένων επενδυτικών σχεδίων, συνολικού προϋπολογισμού 62.033 εκατ. ευρώ, τα οποία θα ενισχυθούν σε ποσοστό 100%.

Β΄ Κύκλος: Μέσα στο πρώτο τρίμηνο του 2017 ανακοινώθηκε ο Β΄ Κύκλος της δράσης με συνολικά διαθέσιμο προϋπολογισμό 70 εκατ € δημόσια δαπάνη. Ενσωματώθηκε μεγάλο μέρος των παρατηρήσεων / σχολίων που καταγράφηκαν, προκειμένου ο σχεδιασμός να ανταποκρίνεται σε όσο γίνεται μεγαλύτερο βαθμό στις πραγματικές ανάγκες των νέων επιχειρηματιών.

- Νεοφυής Επιχειρηματικότητα

Α΄ Κύκλος: Στο πλαίσιο της δράσης «Νεοφυής Επιχειρηματικότητα» , υποβλήθηκαν 5.626 προτάσεις σε τομείς με καινοτόμα δυναμική όπως ο τομέας των νέων τεχνολογιών και της πληροφορικής καθώς και στους τομείς της αγροδιατροφής και της υγείας. Η στόχευση μέσω της δράσης ήταν σαφής και επικεντρώνεται στην ενίσχυση των επιχειρήσεων για την παραγωγή σύνθετων προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής έντασης γνώσης. Το μέσο για την επίτευξη του στόχου είναι η ενίσχυση και ενθάρρυνση συνεργατικών σχημάτων οριζόντιας και κυρίως κάθετης συνεργασίας. Στη λογική αυτή, μοριοδοτήθηκαν σχήματα συνεργασίας που αναπτύχθηκαν με όλους τους δυνατούς συνδυασμούς - συνεργασία μεταξύ ανέργων και υφιστάμενων επιχειρήσεων,

¹⁴ Fact Sheet ΕΣΠΑ 2014-2020, «Δράσεις για όλους» , Υπουργείο Οικονομικών και Ανάπτυξης

συνεργασίες μεταξύ νέων και παλιών αυτοαπασχολούμενων, συνεργασία μεταξύ ίδιων και συμπληρωματικών ειδικοτήτων. Παράλληλα και προκειμένου η δράση να εντάξει στον σχεδιασμό της το σύγχρονο οικοσύστημα στήριξης της επιχειρηματικότητας ενσωμάτωσε ως κατηγορία επιλέξιμης δαπάνης το «voucher θερμοκοιτίδων». Αυτό μεταφράζεται σε επιδότηση σε ποσοστό 100% για δαπάνες φιλοξενίας και παροχής εξειδικευμένων υπηρεσιών από το σύνολο των δομών στήριξης της νεοφυούς επιχειρηματικότητας. Κύριος στόχος είναι η ένταξη των δομών αυτών στις επιλογές των νέων επιχειρηματιών ως μέσα αξιολόγησης και ωρίμανσης της ιδέας τους αλλά και ως μέσα στήριξης τους στα πρώτα τους βήματα.

Β΄ Κύκλος: Μέσα στο πρώτο τρίμηνο του 2017 ανακοινώθηκε ο Β΄ Κύκλος της δράσης με διαθέσιμο προϋπολογισμό (δημόσια δαπάνη) 70 εκατ €. Στο πλαίσιο εμπλουτισμού της πρόσκλησης με σχόλια που καταγράφηκαν στον Α΄ Κύκλο η δράση αναμένεται να διατηρήσει το ποσοστό ενίσχυσης 100% για την κατηγορία των ωφελούμενων και τις προϋποθέσεις που έθετε ο Α΄ κύκλος και παράλληλα να δώσει την δυνατότητα για χρηματοδότηση 50% για την ίδρυση νέας επιχείρησης σε διευρυμένη κατηγορία ωφελούμενων (π.χ μισθωτοί, υφιστάμενες επιχειρήσεις) σε ένα πλαίσιο λιγότερων δεσμευτικών προϋποθέσεων .

- «Αναβάθμιση πολύ μικρών & μικρών υφιστάμενων επιχειρήσεων με την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους στις νέες αγορές»

Α΄ Κύκλος: Στο πλαίσιο της δράσης «Αναβάθμιση πολύ μικρών & μικρών υφιστάμενων επιχειρήσεων» (50% χρηματοδότηση) υποβλήθηκαν 9.577 προτάσεις με συνολικό προϋπολογισμό που αγγίζει το 1 δισ. ευρώ. Η δράση στόχευε στην ενίσχυση των υγιών, βιώσιμων με εξαγωγική δυναμική επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους οκτώ (8) στρατηγικούς τομείς της οικονομίας. Στο πλαίσιο της δράσης επιχειρήθηκε η αντιμετώπιση στρεβλώσεων που καταγράφονταν σε αντίστοιχες δράσεις ενίσχυσης του παρελθόντος. Η βασικότερη στρέβλωση αφορούσε στην τελική αδυναμία από την πλευρά του επιχειρηματία να υλοποιήσει το επενδυτικό σχέδιο που υπόβαλλε και εγκρίθηκε προς χρηματοδότηση, δεδομένου ότι απαιτούνταν και ίδια συμμετοχή. Προκειμένου να επιτευχθεί εξορθολογισμός του ενισχυόμενου ύψους επένδυσης με απώτερο στόχο την αύξηση του ποσοστού υλοποίησης των εγκρινόμενων επενδυτικών σχεδίων, εισήχθησαν τεχνικού τύπου προϋποθέσεις και δικλείδες ασφαλείας που

λειτουργούν ουσιαστικά προς όφελος των επιχειρήσεων. Στο πρώτο τρίμηνο του 2017 ανακοινώθηκαν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του Α΄ Κύκλου και να ακολουθήσει η διαδικασία ένταξης των θετικά αξιολογημένων επενδυτικών σχεδίων .

Β΄ Κύκλος: Ο Β΄ Κύκλος της δράσης θα υλοποιηθεί με διαθέσιμο προϋπολογισμό (δημόσια δαπάνη) 140 εκατ € ήδη ανακοινώθηκε.. Η πρόσκληση δίνει την δυνατότητα στις επιχειρήσεις να γνωρίζουν από την ημερομηνία δημοσιοποίησης της πρόσκλησης. τις τέσσερις ημερομηνίες μέσα στο 2017 κατά τις οποίες ανοίγει το σύστημα υποβολών, ώστε να έχουν όλο τον απαραίτητο χρόνο για την προετοιμασία και υποβολή ολοκληρωμένων επενδυτικών σχεδίων.

- Δράση για την ενίσχυση δημιουργίας νέων Τουριστικών Επιχειρήσεων

Η δράση αφορά στην ενίσχυση της υλοποίησης επενδυτικού σχεδίου για τη δημιουργία νέας ΜΜΕ τουριστικής επιχείρησης και στην υποστήριξη της λειτουργίας της για διάστημα έως 6 μηνών από την έναρξη. Επιλέξιμα θα είναι επίσης τα επενδυτικά σχέδια που αφορούν στην ολοκλήρωση καταλυμάτων, των οποίων η κατασκευή έχει αρχίσει και βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο, χωρίς όμως να έχουν ολοκληρωθεί και να λειτουργούν, λόγω δυσκολιών οφειλόμενων στην οικονομική κρίση. Έμφαση θα δοθεί στη δημιουργία μονάδων που προσφέρουν προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής ποιότητας και συμβάλουν ταυτόχρονα στη διαφοροποίηση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος της χώρας. Δυνητικοί δικαιούχοι. Νέες πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες τουριστικές επιχειρήσεις σε προσδιορισμένους Κωδικούς Αριθμούς Δραστηριότητας (ΚΑΔ) σε επίπεδο πρόσκλησης. Επιχειρήσεις καταλυμάτων με τα ίδια χαρακτηριστικά, που έχουν αρχίσει την υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων χωρίς να έχει αυτή ολοκληρωθεί και να λειτουργεί η νέα επιχείρηση, λόγω δυσκολιών οφειλόμενων στην οικονομική κρίση. Ο ενδεικτικός προϋπολογισμός της δράσης ανέρχεται σε 120.000.000 € (δημόσια δαπάνη). Ο συνολικός προϋπολογισμός της δράσης ανέρχεται σε 266,6 εκατ. €. Επιλέξιμος συνολικός προϋπολογισμός των επενδυτικών σχεδίων: 80.000 € - 400.000 €, που θα εξειδικεύεται σε επίπεδο πρόσκλησης για υποβολή προτάσεων, σε συμπληρωματικότητα με το Ν. 4399/2016 για την ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων.

- Η Δράση «Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας υφιστάμενων και νεοϊδρυθόμενων Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων (Κοιν.Σ.Επ.)» αφορά στην

υλοποίηση βιώσιμων επιχειρηματικών σχεδίων από Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις που θα σχεδιαστούν με γνώμονα τον κοινωνικό αντίκτυπό τους. Τα επιχειρηματικά σχέδια δύνανται να αφορούν σε:

- απόκτηση απαραίτητου εξοπλισμού ή/και τη λήψη απαραίτητων υπηρεσιών για την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου
- στοχευμένη ενίσχυση αναγκών διασφάλισης ποιότητας παρεχόμενων υπηρεσιών ή προϊόντων
- κάλυψη μέρους του μισθολογικού κόστους για τη δημιουργία Νέων Θέσεων Εργασίας (συμπεριλαμβανομένης της μισθοδοσίας των μελών της ΚΟΙΝΣΕΠ). Οι δυνητικοί δικαιούχοι της Δράσης είναι υφιστάμενες και νεοϊδρυόμενες Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.).

Προκειμένου να είναι επιλέξιμοι για ενίσχυση, οι δυνητικοί δικαιούχοι πρέπει να:

- να λειτουργούν νομίμως με τη μορφή Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης Ένταξης, όπως αυτή ορίζεται στην παράγραφο 2α του άρθρου 2 του Ν. 4019/2011 εντός της Ελληνικής Επικράτειας
- να διατηρούν την ιδιότητα του μέλους του Μητρώου Κοινωνικής Οικονομίας καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος. Συγκεκριμένα προβλέπεται η επιχορήγηση των τριών τύπων ΚΟΙΝΣΕΠ που θα έχουν –κατά τη στιγμή της υποβολής πρότασης επιχορήγησης - οριστική βεβαίωση εγγραφής στο Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας. Ο ενδεικτικός προϋπολογισμός της δράσης ανέρχεται σε 25.000.000€ (δημόσια δαπάνη). Ο συνολικός προϋπολογισμός της δράσης ανέρχεται σε 31,2 εκατ. €.

- Αναβάθμιση εταιρειών franchising

Η πρόταση αφορά στην αναβάθμιση υφιστάμενων μικρομεσαίων επιχειρήσεων με οποιαδήποτε νομική μορφή που είναι ενταγμένες σε δίκτυα franchise. Η στήριξη των επιχειρήσεων που είναι ήδη ενταγμένες σε δίκτυα θα επιφέρει σημαντικά και πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στην ελληνική οικονομία καθώς το franchising εμφανίζει ιδιαίτερη δυναμική σε διεθνές και εθνικό επίπεδο. Οι ρυθμοί αύξησης για το 2016 προβλέπεται να ξεπερνούν τους αντίστοιχους για όλους τους άλλους κλάδους της οικονομίας συνολικά, σε διεθνές επίπεδο. Στην Ελλάδα το 2015 δραστηριοποιούνταν 479 αλυσίδες franchising με 17.098 εγκαταστάσεις/καταστήματα και περισσότερους από

100.000 εργαζόμενους σε διαφορετικούς οικονομικούς κλάδους με έμφαση στο εμπόριο τροφίμων και την παροχή υπηρεσιών οργανωμένης εστίασης. Η αναβάθμιση των επιχειρήσεων για την ενίσχυση των ικανοτήτων τους σχετικά με τη βελτίωση της ποιότητας των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών ή τη δημιουργία νέων προϊόντων/υπηρεσιών θα υποστηριχθεί με τη χρηματοδότηση και υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων που στοχεύουν στην αύξηση της αποτελεσματικότητας των λειτουργικών δραστηριοτήτων, τη μείωση του κόστους και την αναβάθμιση των υποδομών τους. Τα επενδυτικά σχέδια των επιχειρήσεων έχουν συνολικό προϋπολογισμό 30.000 - 200.000 ευρώ. Ο ενδεικτικός προϋπολογισμός της δράσης ανέρχεται σε 25.000.000€ (δημόσια δαπάνη). Ο συνολικός προϋπολογισμός των ενισχυόμενων επενδυτικών σχεδίων εκτιμάται ότι ανέρχεται σε 55,5 εκατ. €.

- Αναβάθμιση υφιστάμενων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων του τομέα υπηρεσιών (λιανικό εμπόριο, εστίαση, ιδιωτική εκπαίδευση)

Η δράση αφορά στην αναβάθμιση υφιστάμενων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων του τομέα του λιανεμπορίου και των υπηρεσιών (λιανικό εμπόριο, εστίαση, ιδιωτική εκπαίδευση) γύρω από τις τέσσερις κατηγορίες παρεμβάσεων:

- Παρεμβάσεις για εξοικονόμηση ενέργειας
- Παρεμβάσεις για ενσωμάτωση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών στην παρεχόμενη υπηρεσία
- Παρεμβάσεις για την ενίσχυση της υγιεινής και ασφάλειας των χώρων
- Παρεμβάσεις για ενίσχυση της εφοδιαστικής αλυσίδας

Ο ενδεικτικός προϋπολογισμός της δράσης ανέρχεται σε 50.000.000 € (δημόσια δαπάνη). Ο συνολικός προϋπολογισμός των ενισχυόμενων επενδυτικών σχεδίων εκτιμάται ότι ανέρχεται σε 111,1 εκατ. €. Η χρηματοδότηση των επενδυτικών σχεδίων καλύπτει το 40% των επιλέξιμων δαπανών και προσαυξάνεται κατά 10%, φτάνοντας στο 50% στην περίπτωση πρόσληψης νέου προσωπικού.

- Στοχευμένη ενίσχυση του εκσυγχρονισμού των υποδομών και του εξοπλισμού Θεατρικών και Κινηματογραφικών Αιθουσών και Αιθουσών Εικαστικών Τεχνών για την αναβάθμιση του επιπέδου των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Η δράση αφορά στην ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων που στοχεύουν στην αναβάθμιση Θεατρικών Αιθουσών, Κινηματογραφικών Αιθουσών (με λειτουργία πριν το

1990) και Αιθουσών Τέχνης. Με τη δημιουργία του κατάλληλου υπόβαθρου σε επίπεδο υποδομών, οι επιχειρήσεις θα αποκτήσουν την αναγκαία βάση, ώστε, στη συνέχεια, να δώσουν έμφαση στη δικτύωση, την ενίσχυση των συνεργασιών και την εξωστρέφεια. Μέσω της υλοποίησης της προτεινόμενης δράσης αναμένεται να αναβαθμιστεί σημαντικά το επίπεδο των προσφερόμενων υπηρεσιών, να δημιουργηθούν καλύτερες συνθήκες φιλοξενίας φεστιβάλ και παράλληλων εκδηλώσεων, γεγονός που θα οδηγήσει στον πολλαπλασιασμό των διοργανώσεων αυτών και στην προσέλκυση μεγαλύτερου αριθμού επισκεπτών. Δυνητικοί δικαιούχοι είναι πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με αντίστοιχη δραστηριότητα. Ο ενδεικτικός προϋπολογισμός της δράσης ανέρχεται σε 20.000.000€ (δημόσια δαπάνη). Ο συνολικός προϋπολογισμός της δράσης ανέρχεται σε 40 εκατ. €.

- Ενίσχυση νέων και υφιστάμενων Συνεργατικών Σχηματισμών (ΣΣ) Η δράση αφορά στην ενίσχυση νέων και υφιστάμενων Συνεργατικών Σχηματισμών (ΣΣ) που δραστηριοποιούνται στους 9 τομείς προτεραιότητας του ΕΠΑνΕΚ (αγροδιατροφή/βιομηχανία τροφίμων, ενέργεια, περιβάλλον, τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας (ΤΠΕ), Logistics, υγεία, υλικά-κατασκευές, πολιτιστικές βιομηχανίες, τουρισμός) σε όλες τις Περιφέρειες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

4.1 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

Πώς όμως θα επιλέξουμε ένα επιδοτούμενο πρόγραμμα ΕΣΠΑ και σε τι ενέργειες θα πρέπει να προβούμε από το σχεδιασμό μέχρι και την υλοποίηση της πρότασης εφόσον αυτή εγκριθεί; Πληροφορίες και στήριξη μπορούμε πάντα να βρούμε στον οδηγό προγράμματος που αναφέρει ποιος φορέας είναι υπεύθυνος και έχει τα στοιχεία επικοινωνίας. Οι επίσημοι οδηγοί των επιδοτούμενων προγραμμάτων δημοσιεύονται σε διάφορα sites. Τα περισσότερα προγράμματα βρίσκονται στο www.espa.gr. Προγράμματα επιχειρηματικότητας ανέργων δημοσιεύονται και στο www.oaed.gr, το επίσημο site του ΟΑΕΔ. Όλα τα επιδοτούμενα προγράμματα ΕΣΠΑ ανακοινώνονται εγκαίρως στο www.epidotisimag.gr, όπου αναλύονται απλά και κατανοητά. Ένα τηλεφώνημα ή, μια επίσκεψη στον αρμόδιο φορέα θα δώσει απάντηση στα περισσότερα ερωτήματά για τις επιδοτήσεις. Επίσης, η συζήτηση με έναν έμπειρο σύμβουλο επιχειρήσεων θα «φωτίσει» τις «σκοτεινές πλευρές» του επιδοτούμενου προγράμματος και θα βοηθήσει να αντιληφθούμε σημεία που είναι πιο κοντά στην πραγματικότητα της αγοράς και των επιχειρήσεων. Η έρευνά μπορεί να συμπεριλάβει και τα επιμελητήρια, όπου θα βρούμε γραφεία ενημέρωσης για τις επιδοτήσεις. Στο site www.e-boss.gr υπάρχει πλήρης λίστα των επιμελητηρίων σε όλη την Ελλάδα. Επιπλέον, ανάλογα με τον κλάδο δραστηριότητας, και ειδικά αν ξεκινάμε τώρα ως νέοι επιχειρηματίες, θα βρούμε πληροφορίες για θέματα αδειοδοτήσεων και προδιαγραφών στις Περιφέρειες, στον ΕΦΕΤ, στον ΕΟΦ κ.λπ. Αρωγοί στις επιχειρηματικές μας κινήσεις θα σταθούν διάφοροι σύλλογοι και σύνδεσμοι, όπως για παράδειγμα νέων αγροτών, νέων επιχειρηματιών, ΕΣΕΕ, ΣΕΒΕ.

Στα επιδοτούμενα προγράμματα που ανακοινώνονται θα αναζητήσουμε πρώτα ορισμένα βασικά στοιχεία, τα οποία θα καθορίσουν αν κατ' αρχήν εντασσόμαστε. Αυτά είναι:

- Περιοχή εφαρμογής: Σε ποιες περιοχές της Ελλάδας θα «τρέξει» το πρόγραμμα.

- **Δικαιούχοι:** Πρέπει να έχετε κάρτα ανεργίας; Υπάρχει ηλικιακό όριο; Είναι το πρόγραμμα μόνο για γυναίκες ή και για τα δύο φύλα; Αφορά το πρόγραμμα την ίδρυση νέας επιχείρησης ή μόνο τον εκσυγχρονισμό υφιστάμενης; Μπορεί να ενταχθεί μια επιχείρηση που μόλις έχει κάνει έναρξη; Αυτά είναι τα βασικά ερωτήματα που θα πρέπει να απαντήσετε διαβάζοντας τον οδηγό του προγράμματος.

- **Επαγγέλματα & δραστηριότητες:** Το κάθε πρόγραμμα ορίζει ποια επαγγέλματα εντάσσονται και ποιες επιχειρηματικές δραστηριότητες εξαιρούνται. Εκτός από την περιγραφή, π.χ. παραγωγή παξιμαδιών και μπισκότων, υπάρχει και ένας αντίστοιχος ΚΑΔ (Κωδικός Αριθμός Δραστηριότητας), π.χ. 10.72. Αυτός είναι ο κωδικός που αποδίδεται στην επιχείρηση κατά την έναρξη δραστηριότητας. Όποια δραστηριότητα μπορείτε να φανταστείτε, περιγράφεται στη λίστα των δραστηριοτήτων που επιδοτούνται ή εξαιρούνται από την επιδότηση. Αρκεί λοιπόν να αναζητήσετε τον ΚΑΔ για να επιβεβαιώσετε ότι η επιχείρηση μπορεί να ενταχθεί στο πρόγραμμα ΕΣΠΑ.

- **Επιδότηση:** Σε τι ποσό ανέρχεται η επιδότηση; Είναι σταθερό το ποσό ή έχει κατώτατο και ανώτατο όριο; Ποιο είναι το ποσοστό επιδότησης; Συνήθως η επιδότηση δίνεται στο 50 ή 60% του συνόλου της επένδυσης που θα κάνετε, σε δύο δόσεις.

- **Δαπάνες:** Τι επιδοτείται από το πρόγραμμα; Μόνο πάγια (π.χ. μηχανήματα, εργαλεία, έπιπλα, κτιριακές επισκευές) και άυλες δαπάνες (π.χ. αμοιβές συμβούλων, διαφήμιση) ή και λειτουργικές δαπάνες (π.χ. ενοίκια, λογαριασμοί ΔΕΚΟ, μισθοδοσία); Η κατανόηση των δαπανών που εντάσσονται στο επιδοτούμενο πρόγραμμα, θα σας βοηθήσει να σχεδιάσετε τι θα αγοράσετε σε σχέση με αυτά που πραγματικά χρειάζεστε για την επιχείρησή σας.

- **Δικαιολογητικά:** Ελέγχουμε αν έχουμε τη δυνατότητα να συγκεντρώσουμε τα δικαιολογητικά που ζητάει το πρόγραμμα. Ξεκινήστε από τα πιο χρονοβόρα (συνήθως είναι οι προσφορές) και ζητάμε από το λογιστή τα φορολογικά και οικονομικά στοιχεία. Η συλλογή των προσφορών θα πρέπει να είναι το πρώτο βήμα που θα κάνουμε, αφού βεβαιωθούμε ότι εντασσόμαστε στο πρόγραμμα, και πριν συμπληρώσουμε την αίτηση.

Η αίτηση ένταξης σε επιδοτούμενο πρόγραμμα ΕΣΠΑ για υφιστάμενη ή νέα επιχείρηση συνοδεύεται συνήθως από ένα μίνι επιχειρηματικό σχέδιο. Αυτό μπορούμε να

το βρούμε κοιτάζοντας τα πρότυπα έντυπα που συνοδεύουν τον επίσημο οδηγό του προγράμματος, το οποίο σας ενδιαφέρει. Το επιχειρηματικό σχέδιο έχει ορισμένες προδιαγραφές και απαιτήσεις (π.χ. μελέτη κλάδου, οικονομικές προβλέψεις), καθώς και σημεία-κλειδιά (π.χ. τεκμηρίωση κριτηρίων που βαθμολογούνται), στα οποία είναι πιθανό ότι δεν μπορεί να αντεπεξέλθει ο ενδιαφερόμενος για επιδότηση, εκτός αν έχει τη σχετική κατάρτιση και εμπειρία. Επομένως, κρίνεται απαραίτητη η συνδρομή ενός επαγγελματία συμβούλου επιχειρήσεων, που θα αναλάβει τη σύνταξη της μελέτης, την οργάνωση του φακέλου και την υποβολή της πρότασης στον αρμόδιο φορέα. Στην επιλογή του συμβούλου θα ελέγξετε κατ' αρχάς τη «χημεία» μεταξύ σας, καθώς ο άνθρωπος αυτός θα είναι συνεργάτης σας για μεγάλο διάστημα. Προσπαθήστε να διακρίνετε κατά πόσο προτίθεται να είναι διαθέσιμος κάθε στιγμή για να σας απαντήσει τα ερωτήματά σας και αν σας υποστηρίζει. Θα πρέπει να έχει εμπειρία από τη σύνταξη μελετών για επιδοτούμενα προγράμματα και από την παρακολούθηση της υλοποίησης. Ιδανικά, αλλά όχι απαραίτητα, θα έχει εμπειρία στον κλάδο σας. Θα πρέπει να φροντίσετε η συμφωνία σας να είναι ξεκάθαρη και γραπτή, και επίσης η αμοιβή του να είναι λογική. Μια έρευνα αγοράς και συζήτηση με δύο – τρεις εταιρίες συμβούλων, θα σας βοηθήσει να διαμορφώσετε ξεκάθαρη εικόνα για τα παραπάνω.

Ο σύμβουλος επιχειρήσεων που θα συντάξει την αίτηση και τη μελέτη υπαγωγής στο επιδοτούμενο πρόγραμμα θα πρέπει να δώσει σημασία στον κάθε όρο του προγράμματος, όσο ασήμαντος και αν φαίνεται εκ πρώτης. Θα απαντήσει κάθε ερώτημά μας, έστω και αν είναι μια λεπτομέρεια. Προβαθμολόγηση: Ο σύμβουλος που συνεργόμαστε θα υπολογίσει εκ των προτέρων με ακρίβεια τη βαθμολογία που θα πάρει η πρότασή μας. Επανελέγχουμε την επιχειρηματική ιδέα: Υπάρχει καινοτομία σε αυτό που θα κάνω; Θα κάνω εξαγωγές; Θα προσλάβω προσωπικό; Έχω διασφαλίσει ήδη συνεργασίες με μελλοντικούς πελάτες; Όλα αυτά είναι στοιχεία που θα αυξήσουν τη βαθμολογία της αίτησής και θα την εκτινάξουν πολύ πάνω από τη βάση. Εφόσον τα χρήματα του κάθε προγράμματος δεν φτάνουν για όλες τις επιχειρήσεις, θα πρέπει να φροντίσουμε να πάρουμε τη μέγιστη δυνατή βαθμολογία.

4.2 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

Συνοπτικά οι ενέργειες που θα πρέπει να έχετε υπόψη σας κατά στάδιο είναι:

- Προετοιμασία και σχεδιασμός επενδυτικού πλάνου επιχείρησης
 - Καταγραφή επενδυτικών αναγκών
 - Καταγραφή επιχειρηματικών στόχων
 - Ιεράρχηση επενδυτικών αναγκών με βάση τους επιχειρηματικούς στόχους
- Ενημέρωση για ανοιχτά και αναμενόμενα επιδοτούμενα προγράμματα
 - Αναλυτική ενημέρωση για τα ανοιχτά προγράμματα (όροι, προϋποθέσεις, αξιολόγηση, κλπ)
- Έλεγχο επιλεξιμότητας επενδυτικού σχεδίου
 - Προβαθμολόγηση επενδυτικού σχεδίου-εκτίμηση πιθανοτήτων έγκρισης
- Σύνταξη οικονομοτεχνικής μελέτης
 - Σύνταξη οικονομοτεχνικής μελέτης
 - Αποτελεσματική τεκμηρίωση σημείων που κρίνουν την επιλογή των αιτήσεων
- Δημιουργία και κατάθεση φακέλου επένδυσης
 - Καθοδήγηση στη συλλογή των δικαιολογητικών συμμετοχής
 - Καθοδήγηση στη συλλογή των δικαιολογητικών τεκμηρίωσης των κριτηρίων βαθμολόγησης
 - Συγκρότηση φακέλου συμμετοχής
 - Ηλεκτρονική κατάθεση αίτησης συμμετοχής (όπου απαιτείται)
 - Αποστολή και κατάθεση φυσικού φακέλου επένδυσης
- Παρακολούθηση- διοίκηση επενδυτικών σχεδίων
 - Συνεχή παρακολούθηση και έλεγχο υλοποίησης της επένδυσης
 - Τακτική επικοινωνία
 - Λογιστική – φοροτεχνική κάλυψη
 - Δημιουργία ομάδας έργου
- Επίβλεψη και έλεγχος λογιστικής απεικόνισης δαπανών επένδυσης
 - Καθοδήγηση και έλεγχος υλοποίησης της επένδυσης με έμφαση στα επικίνδυνα σημεία

- Σύνταξη και υποβολή αιτημάτων τροποποίησης και εκταμίευσης
- Προετοιμασία και παρουσία κατά τους επιτόπιους ελέγχους υλοποίησης της επένδυσης
 - Συνεχή υποστήριξη μέχρι την λήψη της δημόσιας χρηματοδότησης

Τα παραπάνω βήματα δεν είναι δεσμευτικά, αλλά μπορούν να αποτελέσουν έναν οδηγό για σύνταξη πρότασης για την ένταξή μας σε πρόγραμμα χρηματοδότησης. Αναλυτικότερα και προκειμένου να γίνουν κατανοητές οι εσωτερικές διαδικασίες αξιολόγησης και ελεγχου που θα γίνουν από το κατάλληλο προσωπικό που θα εγκρίνει η θα απορρίψει την πρότασή μας θα αναλύθούν παρακάτω κάποια επιμέρους στάδια. Είναι κατανοητό ότι η γνώση των διαδικασιών αυτών μας βοηθά να επικεντρωθούμε στα ευαίσθητα σημεία, να διορθώσουμε τυχόν λάθη και παρερμηνείες και να επικεντρωθούμε στο κύριο αντικειμενικό στόχο μας (έγκριση πρότασης) μέσα από τη συγκέντρωση της προσοχής μας και των σωστών επιχειρημάτων στα κατάλληλα σημεία για μέγιστη βαθμολόγηση του σχεδίου μας.

Έτσι λοιπόν πρέπει να γνωρίζουμε ότι οι αιτήσεις χρηματοδότησης υποβάλλονται μόνο ηλεκτρονικά από τους υποψηφίους δικαιούχους υποχρεωτικά μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ), κάνοντας χρήση του τυποποιημένου στο ΠΣΚΕ Εντύπου Υποβολής Αίτησης Χρηματοδότησης. Η αίτηση αφορά στο επιχειρηματικό σχέδιο του/των υποψηφίου/ων και επέχει θέση υπεύθυνης δήλωσης. Δεν επιτρέπεται καμία αναφορά των στοιχείων ταυτότητας του/των δικαιούχου/εταίρου/ων του επιχειρηματικού σχεδίου σε κανένα πεδίο του εντύπου υποβολής, εκτός των πεδίων αυτών που τα συγκεκριμένα στοιχεία ταυτότητας απαιτούνται ρητά προς συμπλήρωση και τα οποία θα είναι κρυφά κατά τη διαδικασία αξιολόγησης. Η μη τήρηση της ως άνω προϋπόθεσης αποτελεί λόγο απόρριψης του υποβληθέντος επιχειρηματικού σχεδίου. Κάθε επιλέξιμο φυσικό πρόσωπο έχει δικαίωμα να υποβάλλει μία (1) και ΜΟΝΟ αίτηση χρηματοδότησης σε μια μόνο περίοδο υποβολής αιτήσεων χρηματοδότησης της Δράσης (επί ποινής απόρριψης όλων των τυχόν υποβληθεισών αιτήσεων χρηματοδότησης) και σε μία ΜΟΝΟ από τις 13 περιφέρειες της χώρας, που αντιστοιχεί στον τόπο υλοποίησης του επιχειρηματικού σχεδίου.

Πληροφοριακό υλικό, το έντυπο υποβολής όπως και τα έντυπα της πρόσκλησης, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να τα βρίσκουν στους παρακάτω δικτυακούς τόπους:

- του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης (www.mindev.gov.gr), (www.ependyseis.gr)
- της ΕΥΔ/ΕΠΑΝΕΚ (www.antagonistikotita.gr),
- του ΕΣΠΑ (www.espa.gr),
- του ΕΦΕΠΑΕ (www.efepae.gr)

Οι αιτήσεις χρηματοδότησης που αξιολογούνται, είναι αυτές που έχουν υποβληθεί εμπρόθεσμα στο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ).

Παρακάτω θα δοθούν μερικά πιο λεπτομερή στοιχεία για τα βήματα και τις διαδικασίες υποβολής, αξιολόγησης και υλοποίησης μιας πρότασης. Για να θεωρηθεί ότι η διαδικασία υποβολής ολοκληρώθηκε εμπρόθεσμα, θα πρέπει η ηλεκτρονική υποβολή του Εντύπου Υποβολής στο ΠΣΚΕ να έχει ολοκληρωθεί μέχρι την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των επιχειρηματικών σχεδίων (ανά περίοδο υποβολής). Έως και πέντε (5) ημερολογιακές ημέρες πριν την καταληκτική ημερομηνία (ανά περίοδο υποβολής) ηλεκτρονικής υποβολής των αιτήσεων χρηματοδότησης, επιτρέπεται η διόρθωση, τροποποίηση ή συμπλήρωση της οριστικώς υποβληθείσας ηλεκτρονικής αίτησης χρηματοδότησης, ακόμη και η ακύρωση της, από τον δικαιούχο της δράσης (από τον δηλωθέντα νόμιμο ή προτιθέμενο νόμιμο εκπρόσωπο του επιχειρηματικού σχεδίου), ο οποίος είναι ο χρήστης της ενέργειας του εντύπου υποβολής στο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ).

Η αίτηση διόρθωσης, τροποποίησης ή συμπλήρωσης καθώς και ακύρωσης υποβάλλεται ηλεκτρονικά από τους υποψήφιους δικαιούχους μέσω του helpdesk του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ) (<http://www.ependyseis.gr/mis>). Η επιλογή της ακύρωσης της αίτησης χρηματοδότησης οδηγεί αυτόματα στην παραίτηση των ενδιαφερομένων από την υποβληθείσα αίτησή τους και παρέχει τη δυνατότητα της επανυποβολής νέας αίτησης χρηματοδότησης εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

Για την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης του επιχειρηματικού σχεδίου δεν απαιτείται προσκόμιση φυσικού φακέλου και δικαιολογητικών. Επίσης, δεν είναι απαραίτητη η προσκόμιση προτιμολογίων ή/και εντύπων προσφορών σε κανένα από τα δύο στάδια (ηλεκτρονικής υποβολής αίτησης χρηματοδότησης και υποβολής δικαιολογητικών ένταξης). Τονίζεται ότι στην ηλεκτρονική υποβολή της αίτησης

χρηματοδότησης, οι δαπάνες του επιχειρηματικού σχεδίου υποβάλλονται σε επίπεδο κατηγορίας δαπάνης χωρίς να ζητείται η ανάλυση της κάθε κατηγορίας σε επίπεδο μεμονωμένης δαπάνης/τιμολογίου. Τα δικαιολογητικά ένταξης που ορίζονται, προσκομίζονται στον ΕΦΕΠΑΕ, μετά την ολοκλήρωση της αξιολόγησης έως την ημερομηνία που θα ορίζεται στην απόφαση με τον προσωρινό κατάλογο δυνητικών δικαιούχων ανά περίοδο υποβολής της Δράσης και μόνο για τα δυνητικά εντασσόμενα επιχειρηματικά σχέδια.

Με την ολοκλήρωση της ηλεκτρονικής υποβολής των αιτήσεων χρηματοδότησης ανά περίοδο υποβολής, αρχίζει άμεσα από την ΕΥΔ ΕΠΑνΕΚ / ΕΦΕΠΑΕ η διαδικασία αξιολόγησης, όπως αυτή αναλυτικά περιγράφεται στο Παράρτημα της Πρόσκλησης. Σημειώνεται ότι κατά τον έλεγχο και την αξιολόγηση των αιτήσεων χρηματοδότησης θα γίνουν αυστηρές διασταυρώσεις δεδομένων, ώστε να επαληθευθεί η ακρίβεια των δηλωθέντων στοιχείων. Τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και στοιχεία που θα κληθούν να υποβάλουν οι δυνητικά εντασσόμενοι δικαιούχοι θα υποβληθούν σε χρόνο και τόπο που θα οριστεί στην απόφαση με τον προσωρινό κατάλογο των δυνητικών δικαιούχων της δράσης, ανά περίοδο υποβολής.

Με το πέρας της υποβολής των αιτήσεων χρηματοδότησης, ακολουθεί η διαδικασία αξιολόγησης των επιχειρηματικών σχεδίων με την ευθύνη της ΕΥΔ ΕΠΑνΕΚ και την υποστήριξη του ΕΦΕΠΑΕ.¹⁵ Για τις ανάγκες της διαδικασίας αξιολόγησης της Δράσης, συγκροτούνται Επιτροπή/ές Αξιολόγησης, προσδιορίζονται οι αρμοδιότητές της και ορίζονται αξιολογητές από το μητρώο αξιολογητών του ΕΦΕΠΑΕ. Η αξιολόγηση είναι συγκριτική και περιλαμβάνει:

- έλεγχο πλήρωσης των τυπικών προϋποθέσεων συμμετοχής
- έλεγχο της κατάστασης του δικαιούχου
- έλεγχο ποιότητας, πληρότητας και ωριμότητας του Επιχειρηματικού

Σχεδίου.

Η αξιολόγηση των επιχειρηματικών σχεδίων γίνεται βάσει αντικειμενικών και υποκειμενικών κριτηρίων. Η βαθμολογία των κριτηρίων προκύπτει από το άθροισμα της βαθμολογίας του κάθε υποκριτηρίου επί τον συντελεστή βαρύτητας με πολλαπλασιασμό

¹⁵ Τα στοιχεία για τον τρόπο αξιολόγησης αναφέρονται αναλυτικά στην πρόσκληση της δράσης αλλά κυρίως στα Εγχειρίδια Αξιολόγησης Επιχειρηματικών Σχεδίων για τη εκάστοτε Δράση που εκδίδεται από το Υπουργείο Οικονομίας Ανάπτυξης και Τουρισμού και τον ΕΦΕΠΑΕ.

κάθε κριτηρίου επί δέκα (10) για αναγωγή στην κλίμακα του 100,00. Η τελική βαθμολογία του επιχειρηματικού σχεδίου προκύπτει από το άθροισμα των βαθμολογούμενων κριτηρίων επί τον συντελεστή βαρύτητας. Η μέγιστη τελική βαθμολογία ενός επιχειρηματικού σχεδίου είναι το 100,00. Η αξιολόγηση κάθε περιόδου υποβολής πραγματοποιείται σε δύο στάδια:

- Πρώτο στάδιο αξιολόγησης, όπου τα επιχειρηματικά σχέδια βαθμολογούνται αυτόματα από το ΠΣΚΕ βάσει των αντικειμενικών κριτηρίων.
- Δεύτερο στάδιο αξιολόγησης, όπου τα προκριθέντα στο συγκεκριμένο στάδιο αξιολόγησης επιχειρηματικά σχέδια, αξιολογούνται από δυο (2) διαφορετικούς αξιολογητές ως προς τις τυπικές προϋποθέσεις συμμετοχής (υποκριτήρια επιλεξιμότητας on-off), καθώς και ως προς τα υποκειμενικά κριτήρια.

Τα διενεργούμενα στάδια αξιολόγησης, οι ομάδες κριτηρίων, τα κριτήρια επιλεξιμότητας, τα βαθμολογούμενα κριτήρια αξιολόγησης καθώς και η σχετική διαδικασία περιγράφονται αναλυτικά στην πρόσκληση.

Για όσες Πράξεις έχει ολοκληρωθεί επιτυχώς ο έλεγχος δικαιολογητικών και θεμελιώνουν δικαίωμα υπαγωγής, εκδίδονται τμηματικά Αποφάσεις Ένταξης από τον Ειδικό Γραμματέα Διαχείρισης Τομεακών Ε.Π. του ΕΤΠΑ και ΤΣ.

Οι εντάξεις των επιχειρηματικών σχεδίων των δικαιούχων στη Δράση πραγματοποιούνται με βάση τη σειρά βαθμολογικής κατάταξης και μέχρι εξαντλήσεως της διαθέσιμης συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης, ανά Ομάδα Περιφερειών, Κατηγορία Δικαιούχων και Περίοδο Υποβολής. Σε περίπτωση ισοβαθμίας θα εντάσσονται όλα τα επιχειρηματικά σχέδια που ισοβαθμούν.

Τέλος, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης (ανά Περίοδο Υποβολής) όπως αυτή περιγράφεται στην πρόσκληση, καθώς και του ελέγχου των δικαιολογητικών των επιλέξιμων επιχειρηματικών σχεδίων, εκδίδεται Απόφαση Απόρριψης των μη επιλέξιμων επιχειρηματικών σχεδίων με τη σχετική τεκμηρίωση. Στην ίδια ή σε διαφορετική απόφαση δημοσιεύεται η βαθμολογική κατάταξη όλων των επιχειρηματικών σχεδίων, ο εγκεκριμένος προϋπολογισμός και η αναλογούσα δημόσια χρηματοδότηση για κάθε επιχορηγούμενο επιχειρηματικό σχέδιο, ενώ για τα μη επιλέξιμα επιχειρηματικά σχέδια αναγράφεται ο αιτούμενος επιχορηγούμενος προϋπολογισμός.

Μετά την έκδοση κάθε Απόφασης ένταξης, δημοσιεύονται στοιχεία των εγκεκριμένων έργων στους Δικτυακούς τόπους της ΕΥΔ/ΕΠΑΝΕΚ (www.antagonistikotita.gr). Αντίστοιχα, μετά την έκδοση της απόφασης απόρριψης δημοσιεύονται στοιχεία των απορριφθέντων Πράξεων.

Ακολούθως ενημερώνονται ηλεκτρονικά όλοι οι ενδιαφερόμενοι τόσο για την ένταξη όσο και για την απόρριψη του επιχειρηματικού σχεδίου από τον ΕΦΕΠΑΕ: Στην περίπτωση των ενταγμένων Πράξεων, αποστέλλεται ηλεκτρονικά επιστολή, χωριστά στον κάθε δικαιούχο με αναλυτική ενημέρωση επί του Τεχνικού Παραρτήματος στο οποίο περιλαμβάνεται σαφής και αναλυτική περιγραφή του προς εκτέλεση έργου, ο συνολικός εγκεκριμένος προϋπολογισμός του, καθώς και οι πηγές και το ποσοστό χρηματοδότησης αυτού (το Τεχνικό Παράρτημα θα αναρτηθεί και στο ΠΣΚΕ για κάθε επιχείρηση χωριστά). Επίσης, με την επιστολή θα ενημερώνεται ο Δικαιούχος για την υποβολή Υπεύθυνης Δήλωσης περί αποδοχής του Τεχνικού Παραρτήματος όπως αυτό διαμορφώθηκε μετά την αξιολόγηση καθώς και όλους τους όρους που τίθενται στην Πρόσκληση για την υλοποίηση του έργου και την παρακολούθηση αυτού. Η Υπεύθυνη Δήλωση θα υποβληθεί στον ΕΦΕΠΑΕ, μετά την έκδοση της Απόφασης Ένταξης. Οι επιχειρήσεις που δεν εντάσσονται στη Δράση ενημερώνονται (μέσω ηλεκτρονικής επιστολής) από τον ΕΦΕΠΑΕ εντός δέκα (10) ημερολογιακών ημερών από την έκδοση της σχετικής απόφασης. Στην ενημέρωση θα περιλαμβάνεται και ο ακριβής λόγος απόρριψής τους.

Η αποδοχή χρηματοδότησης συνιστά αποδοχή της εγγραφής τους στον κατάλογο των πράξεων που δημοσιεύεται σύμφωνα με το άρθρο 115, παράγραφος 2, του Κανονισμού 1303/2013. Στοιχεία των εγκεκριμένων προς χρηματοδότηση Επιχειρηματικών Σχεδίων, όπως αυτά προβλέπονται στο Παράρτημα XII του Καν. 1303/2013 και στην κατά περίπτωση εφαρμοζόμενη νομική βάση του Ανταγωνισμού, θα αποτελέσουν αντικείμενο δημοσιοποίησης.

Σε περίπτωση απόρριψης επιχειρηματικών σχεδίων κατά τη διαδικασία ελέγχου δικαιολογητικών ένταξης, δύναται να προκρίνονται τα επόμενα σε βαθμολογία επιχειρηματικά σχέδια, υπό την προϋπόθεση ύπαρξης διαθέσιμων πόρων, και μέχρι εξαντλήσεως αυτών, λαμβάνοντας υπόψη τη διαδικασία που προβλέπεται στην

Πρόσκληση για τις προκριθείσες σε σειρά βαθμολογικής κατάταξης αιτήσεις χρηματοδότησης.

Σημειώνεται ότι ως ημερομηνία έναρξης της περιόδου υλοποίησης της επένδυσης λαμβάνεται η ημερομηνία έκδοσης της Απόφασης Ένταξης της Πράξης στη Δράση.

Η διαδικασία ενστάσεων ακολουθεί το άρθρο 43 της Υπουργικής Απόφασης των «Εθνικών κανόνων επιλεξιμότητας των δαπανών για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020»(ΦΕΚ 1822/Β/24.02.2015). Οι αιτούντες που συμμετέχουν στη διαδικασία υποβολής και αξιολόγησης επιχειρηματικών σχεδίων, στο πλαίσιο πρόσκλησης δύνανται να υποβάλουν ένσταση (ενδικοφανή προσφυγή με την έννοια του άρθρου 25 του Ν.2690/1999) κατά της απόφασης ένταξης/απόρριψης. Οι ενστάσεις ασκούνται άπαξ, εντός της αποκλειστικής προθεσμίας των ημερών που θα αναφέρονται στην πρόσκληση, από την επομένη της έκδοσης της απόφασης ένταξης/απόρριψης και υποβάλλονται ηλεκτρονικά (μέσω ΠΣΚΕ). Δεν υποβάλλεται ένσταση επί της απόφασης με τον προσωρινό κατάλογο δυνητικών δικαιούχων.

Οι ενστάσεις εξετάζονται από την ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ/τον ΕΦΕΠΑΕ τόσο ως προς τη νομιμότητα της πράξης κατά της οποίας στρέφονται, όσο και ως προς την ουσία της υπόθεσης και είτε απορρίπτονται, είτε γίνονται αποδεκτές. Οι αποφάσεις επί των ενστάσεων εκδίδονται από τον Ειδικό Γραμματέα Διαχείρισης Τομεακών Ε.Π. του ΕΤΠΑ και ΤΣ του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης, στην οποία υπάγεται η ΕΥΔ ΕΠΑνΕΚ, σύμφωνα με το Άρθρο 25 του Ν.2690/1999 μέσα σε τρεις (3) μήνες από την καταληκτική ημερομηνία υποβολής της ένστασης. Οι αποφάσεις επί των ενστάσεων κοινοποιούνται αμελλητί στους αιτούντες και αναρτώνται στο πρόγραμμα Διαύγεια και στην ιστοσελίδα της ΕΥΔ ΕΠΑνΕΚ (<http://www.antagonistikotita.gr>) και του ΕΣΠΑ (<http://www.espa.gr>). Για τις ανάγκες της διαδικασίας των ενστάσεων, συγκροτείται με απόφαση του Ειδικού Γραμματέα Διαχείρισης Τομεακών Ε.Π. του ΕΤΠΑ και ΤΣ του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης, Επιτροπή Αξιολόγησης Ενστάσεων. Επιπλέον, δύναται να ορίζονται και επιπρόσθετες επιτροπές αξιολόγησης ενστάσεων. Στην ίδια απόφαση προσδιορίζονται και οι αρμοδιότητες της. Η εκδοθείσα επί της ενστάσεως απόφαση καθιστά οριστική την πράξη ένταξης ή την τυχόν απόρριψη αυτής, αποκλεισμένου ετέρου σταδίου διοικητικής προσφυγής.

Όσο αναφορά την παρακολούθηση των πράξεων που σκοπό έχει την επιβεβαίωση της υλοποίησης του εγκεκριμένου φυσικού και οικονομικού αντικειμένου των Πράξεων, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα και τους όρους υλοποίησης, όπως έχουν οριστεί στην απόφαση χρηματοδότησής τους ισχύουν τα ακόλουθα:

Ο Δικαιούχος της ενίσχυσης, κατά τη διάρκεια υλοποίησης του επιχειρηματικού του σχεδίου υποχρεούται στην υποβολή μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ), στοιχείων που αφορούν στην πρόοδο υλοποίησης, όπως είναι η Αίτηση Επαλήθευσης δαπανών ή τα δεδομένα φυσικού αντικειμένου, τα οποία είναι απαραίτητα για τη συμπλήρωση των κοινών δεικτών του ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ Ι του Κανονισμού 1304/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ).

Στις περιπτώσεις που διαπιστωθεί μη συμμόρφωση του Δικαιούχου με τις υποχρεώσεις του αναφορικά με την υλοποίηση του επιχειρηματικού σχεδίου, η ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ/ΕΦΕΠΑΕ θα προβεί στη λήψη διορθωτικών μέτρων, τα οποία μπορεί να κλιμακωθούν από τη διατύπωση απλών συστάσεων συμμόρφωσης προς το Δικαιούχο μέχρι και την ενεργοποίηση διαδικασιών ανάκλησης της Απόφασης Ένταξης.

Η παρακολούθηση των επιχειρηματικών σχεδίων των δικαιούχων γίνεται μέσω επαληθεύσεων (διοικητικών ή/και επιτόπιων) σε περιπτώσεις προκαταβολών, ενδιάμεσων και τελικών αιτήσεων επαλήθευσης δαπανών, από ειδικά για το σκοπό αυτό όργανα επαλήθευσης της ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ/του ΕΦΕΠΑΕ. Η Πρώτη Αίτηση Ενδιάμεσης Επαλήθευσης δαπανών είναι δυνατόν να υποβληθεί μετά την εκτέλεση τουλάχιστον του 15% και έως του 80% του συνολικού οικονομικού και αντίστοιχου φυσικού αντικειμένου. Η Δεύτερη Αίτηση Ενδιάμεσης Επαλήθευσης δαπανών είναι δυνατόν να υποβληθεί μετά την εκτέλεση τουλάχιστον του 50% και έως του 80% του συνολικού οικονομικού και αντίστοιχου φυσικού αντικειμένου.

Ο δικαιούχος έχει δικαίωμα υποβολής Αίτησης Τελικής Επαλήθευσης δαπανών του επιχειρηματικού του σχεδίου (δηλαδή στο 100% του συνολικού οικονομικού και αντίστοιχου φυσικού αντικειμένου), χωρίς την υποβολή Αίτησης Ενδιάμεσης Επαλήθευσης δαπανών. Στην περίπτωση χρήσης του καταπιστευτικού λογαριασμού (escrow account), ισχύουν τα παρακάτω:

- Ο δικαιούχος υποχρεούται να υποβάλλει τουλάχιστον μια εκ των δύο Αιτήσεων Ενδιάμεσης Επαλήθευσης δαπανών όπως αυτές περιγράφονται παραπάνω, για

την πιστοποίηση της εκτέλεσης έως του 80% του συνολικού οικονομικού και αντίστοιχου φυσικού αντικειμένου.

- Ο δικαιούχος δεν έχει δικαίωμα υποβολής Αίτησης Τελικής Επαλήθευσης δαπανών του επιχειρηματικού σχεδίου του, μέσω του καταπιστευτικού λογαριασμού.

Στο Παράρτημα Δικαιολογητικά Πιστοποίησης και Καταβολής Επιχορήγησης της πρόσκλησης, περιγράφονται τα ζητούμενα δικαιολογητικά και έγγραφα πιστοποίησης ανά κατηγορία δαπάνης καθώς και τα δικαιολογητικά καταβολής επιχορήγησης. Επιπλέον αυτών, δύναται να δοθούν περαιτέρω οδηγίες από τον ΕΦΕΠΑΕ/ την ΕΥΔ ΕΠΑνΕΚ, οι οποίες θα εξειδικεύουν θέματα που προκύπτουν κατά την υλοποίηση των επιχειρηματικών σχεδίων και τη χρήση του ανοικτού καταπιστευτικού λογαριασμού (escrow account).

Κάθε Αίτηση Επαλήθευσης δαπανών/αίτημα πληρωμής δαπανών ενεργοποιεί τις διαδικασίες επαλήθευσης-πιστοποίησης, όσον αφορά στην αντίστοιχη υλοποίηση του έργου και καταβολής της επιχορήγησης που αναλογεί. Το Αίτημα Επαλήθευσης Δαπανών υποβάλλεται από τον δικαιούχο σε ειδικά τυποποιημένο για το σκοπό αυτό έντυπο, τόσο ηλεκτρονικά όσο και σε έντυπη μορφή, και συνοδεύεται από τα απαιτούμενα δικαιολογητικά. Οι επαληθεύσεις μπορεί να είναι επιτόπιες ή/και διοικητικές. Διοικητική επαλήθευση Η ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ/ο ΕΦΕΠΑΕ προβαίνει σε διοικητική εξέταση και επεξεργασία των στοιχείων που έχουν υποβληθεί με το αίτημα του Δικαιούχου και ειδικότερα:

- στην πιστοποίηση του οικονομικού αντικειμένου, τον έλεγχο δηλαδή των δαπανών με βάση τα υποβληθέντα παραστατικά και λοιπά δικαιολογητικά και στοιχεία τεκμηρίωσης

- στην επιβεβαίωση του εύλογου του κόστους των επιλέξιμων δαπανών στην επιβεβαίωση του εύλογου των δαπανών εξοπλισμού ως προς τη δυναμικότητα της επιχείρησης και του μισθολογικού κόστους της ΝΘΕ

- στη διασφάλιση της τήρησης των προϋποθέσεων όπως ορίζονται στο κεφάλαιο ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

- στην επαλήθευση του φυσικού αντικειμένου της επένδυσης, με βάση τα στοιχεία που υποβάλλονται από το δικαιούχο και σύμφωνα με τους όρους που περιλαμβάνονται στην Απόφαση Ένταξης της Πράξης

- στη συμμόρφωση του Δικαιούχου με τυχόν συστάσεις προγενέστερων επαληθεύσεων που έχουν διενεργηθεί στην Πράξη από την ΕΥΔ ΕΠΑνΕΚ/τον ΕΦΕΠΑΕ ή ελέγχων από άλλα εθνικά ή/και κοινοτικά ελεγκτικά όργανα.

Η επιτόπια επαλήθευση πραγματοποιείται από το όργανο επαλήθευσης στην έδρα του Δικαιούχου και συνίσταται τουλάχιστον στα παρακάτω:

- στην επαλήθευση του φυσικού αντικείμενου του επιχειρηματικού σχεδίου, σύμφωνα με τους όρους που περιλαμβάνονται στην Απόφαση Ένταξης της Πράξης

- στην πιστοποίηση του οικονομικού αντικείμενου με βάση τα πρωτότυπα παραστατικά και λοιπά δικαιολογητικά και στοιχεία τεκμηρίωσης

- στην επιβεβαίωση του εύλογου του κόστους των επιλέξιμων δαπανών στην επιβεβαίωση του εύλογου των δαπανών εξοπλισμού ως προς τη δυναμικότητα της επιχείρησης και του μισθολογικού κόστους της ΝΘΕ

- στη διασφάλιση της τήρησης των προϋποθέσεων, όπως ορίζονται στο κεφάλαιο ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

- στην επιβεβαίωση ύπαρξης επαρκούς διαδρομής ελέγχου

- στη διασφάλιση της τήρησης των λοιπών όρων υλοποίησης της Πράξης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην Απόφαση Ένταξης της Πράξης, όπως π.χ. δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης

- στη διασφάλιση των κατά περίπτωση εφαρμοσμένων όρων ενωσιακού και εθνικού δικαίου που διέπει την υλοποίηση της πράξης

- στη συμμόρφωση του Δικαιούχου με τυχόν συστάσεις προγενέστερων επαληθεύσεων που έχουν διενεργηθεί στην Πράξη από την ΕΥΔ ΕΠΑνΕΚ/τον ΕΦΕΠΑΕ ή ελέγχων από άλλα εθνικά ή/και κοινοτικά ελεγκτικά όργανα. Οι επιτόπιες επαληθεύσεις συμπληρώνουν δειγματοληπτικά τις διοικητικές επαληθεύσεις και μπορούν να διενεργηθούν σε οποιοδήποτε στάδιο έως την τελική πληρωμή του επιχειρηματικού σχεδίου. Για τις επαληθεύσεις λαμβάνονται υπόψη:

- το ισχύον νομικό, θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο

- η Αναλυτική Πρόσκληση και τα λοιπά έντυπα της Δράσης και τυχόν τροποποιήσεις αυτών

- η Απόφαση Ένταξης και τυχόν τροποποιήσεις αυτής

- το ισχύον εγκεκριμένο φυσικό και οικονομικό αντικείμενο της Πράξης
- την υποβληθείσα αίτηση επαλήθευσης δαπανών.

Μετά το πέρας της επαλήθευσης, η ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ/ο ΕΦΕΠΑΕ εντέλλεται τη σύνταξη και καταχώρηση στο ΠΣΚΕ της Έκθεσης Επαλήθευσης Πράξης, βάσει της προβλεπόμενης διαδικασίας, και ενημερώνεται σχετικά ο δικαιούχος, έχοντας τη δυνατότητα υποβολής αντιρρήσεων επί των αποτελεσμάτων της έκθεσης, εντός προβλεπόμενων προθεσμιών.

Είναι δυνατό να πιστοποιηθεί από την ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ/τον ΕΦΕΠΑΕ, με βάση τα προσκομισθέντα παραστατικά, ποσό μεγαλύτερο του αιτούμενου μέχρι το ύψος του εγκεκριμένου ποσού. Η αναλογούσα δημόσια χρηματοδότηση μπορεί να καταβληθεί έπειτα από πιστοποίηση, είτε κατά τη περίοδο υλοποίησης του επιχειρηματικού σχεδίου, είτε μετά το πέρας αυτής. Στην περίπτωση που δεν υποβληθεί εμπρόθεσμα Αίτηση Τελικής Επαλήθευσης - Ολοκλήρωσης, η ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ/ο ΕΦΕΠΑΕ υποχρεούται στη διενέργεια αυτεπάγγελτης επιτόπιας επαλήθευσης, εφόσον έχει προηγηθεί εκταμίευση επιχορήγησης με Αίτημα Ενδιάμεσης Επαλήθευσης. Είναι δυνατόν να γίνει επιτόπια επαλήθευση χωρίς την προγενέστερη ενημέρωση των φορέων του έργου από την ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ/ τον ΕΦΕΠΑΕ, ή και άλλα όργανα του Ελληνικού Δημοσίου ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις που να προκύπτουν από τα στοιχεία του φακέλου του έργου περί μη εφαρμογής των οριζόμενων στην πρόσκληση της Δράσης. Μη συμμόρφωση της Πράξης με τους εφαρμοστέους κανόνες, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων επιλεξιμότητας, συνεπάγεται δημοσιονομική διόρθωση ή/και ανάκτηση των αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών. Τα ποσά των δαπανών που τεκμηριώνονται ως μη επιλέξιμα και διορθώνονται, δεν μπορούν να αντικατασταθούν από άλλες επιλέξιμες δαπάνες του δικαιούχου στο πλαίσιο της πράξης. Επισημαίνεται ότι θα πραγματοποιούνται διασταυρώσεις και έλεγχοι των δηλούμενων προς χρηματοδότηση παραστατικών δαπανών προς αποφυγή διπλής χρηματοδότησης. Οι διοικητικές ή επιτόπιες επαληθεύσεις διενεργούνται σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στο ΣΔΕ, στην με Α.Π. 126829/ΕΥΘΥ 1217/08.12.2015 Κοινή Απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού «Σύστημα δημοσιονομικών διορθώσεων και διαδικασίες ανάκτησης αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών από πόρους του Κρατικού Προϋπολογισμού για την

υλοποίηση Προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020, σύμφωνα με το άρ. 22 του Ν. 4314/2014», όπως ισχύει κάθε φορά, και σύμφωνα με τα άρθρα 21 του Ν. 4314/2013 και 125 παρ. 4,5,6 και 71 του Κανονισμού 1303/2013.

Για τις ανάγκες της διαδικασίας παρακολούθησης των πράξεων δύναται με απόφαση του Ειδικού Γραμματέα Διαχείρισης Τομεακών Ε.Π. του ΕΤΠΑ και ΤΣ του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης, στην οποία υπάγεται η ΕΥΔ ΕΠΑνΕΚ, να συγκροτούνται Επιτροπή/ές Παρακολούθησης των πράξεων της Δράσης. Στην απόφαση αυτή θα περιγράφονται οι αρμοδιότητες της Επιτροπής και θα ορίζονται τα μέλη της.

Η καταβολή της χρηματοδότησης γίνεται ως εξής: Η δημόσια χρηματοδότηση καταβάλλεται απευθείας στην επιχείρηση και δεν επιτρέπεται η εκχώρησή της σε τρίτους. Κατ' εξαίρεση είναι δυνατή η εκχώρηση της δημόσιας χρηματοδότησης (εκτός της προκαταβολής) σε τράπεζα για την παροχή βραχυπρόθεσμου δανείου που θα αντιστοιχεί σε μέρος ή στο σύνολο της δημόσιας χρηματοδότησης που χρησιμοποιείται για την υλοποίηση της επένδυσης. Σε αυτές τις περιπτώσεις η καταβολή της δημόσιας χρηματοδότησης γίνεται απευθείας στην Τράπεζα με την οποία έχει υπογραφεί η σύμβαση εκχώρησης, για το ισόποσο τμήμα του βραχυπρόθεσμου αυτού δανείου. Στις περιπτώσεις εκχώρησης, ο επενδυτής είναι υποχρεωμένος να προσκομίσει τη σύμβαση εκχώρησης με το Πιστωτικό Ίδρυμα στον αρμόδιο φορέα διαχείρισης και παρακολούθησης της Δράσης. Η δυνατότητα της εκχώρησης της δημόσιας χρηματοδότησης σε τράπεζα, δεν μπορεί να εφαρμοστεί όταν ο δικαιούχος προβεί σε δήλωση προσχώρησης για χρήση του ESCROW ACCOUNT. Εφόσον ζητηθεί από τον ενισχυόμενο, είναι δυνατόν, να προκαταβληθεί έως το 40% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού (Δημόσια Δαπάνη) του επιχειρηματικού σχεδίου, μετά από την έκδοση της απόφασης ένταξης από την ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ/τον ΕΦΕΠΑΕ, και με την προσκόμιση ισόποσης εγγυητικής επιστολής από τον δικαιούχο. Η εγγυητική επιστολή προκαταβολής εκδίδεται υπέρ του ΕΦΕΠΑΕ με διάρκεια ισχύος είτε αορίστου χρόνου, είτε ορισμένου χρόνου με λήξη μετά την τελική πληρωμή της πράξης. Στη δεύτερη περίπτωση και εφόσον συμβεί κατά τη διάρκεια υλοποίησης της επένδυσης, η εγγυητική επιστολή ορισμένου χρόνου να λήγει πριν την τελική πληρωμή της πράξης, ο δικαιούχος υποχρεούται άμεσα να την αντικαταστήσει με άλλη, ώστε να ικανοποιείται εκ νέου η ανωτέρω απαίτηση. Αποτελεί ευθύνη του ΕΦΕΠΑΕ να παρακολουθεί και να

εξασφαλίζει ότι η κατά τα ανωτέρω προσκομισθείσα από το δικαιούχο εγγυητική επιστολή είναι έγκυρη και παραμένει σε ισχύ καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης της επένδυσής του.

Η εγγυητική επιστολή προκαταβολής δύναται να απομειώνεται σταδιακά με βάση ισόποσο συμψηφισμό με πιστοποιηθείσες δαπάνες του έργου και έπειτα από αίτημα του επενδυτή, στο οποίο θα καθορίζεται το ποσό το οποίο ζητεί να του καταβληθεί και το ποσό τυχόν απομείωσης της εγγυητικής προκαταβολής. Η εγγυητική επιστολή επιστρέφεται στο δικαιούχο μετά τον πλήρη συμψηφισμό της με πραγματοποιηθείσες δαπάνες. Τα δικαιολογητικά πιστοποίησης φυσικού και οικονομικού αντικειμένου, καθώς και τα δικαιολογητικά Πιστοποίησης και Καταβολής Επιχορήγησης αναφέρονται στην πρόσκληση.

Μετά την υπογραφή της απόφασης ένταξης, ο δικαιούχος δύναται να κάνει χρήση του ειδικού τραπεζικού λογαριασμού με τη μορφή «Ανοιχτού Καταπιστευτικού Λογαριασμού», εφεξής Escrow Account, προκειμένου να καταβληθεί η αναλογούσα επιχορήγηση σε ήδη υλοποιηθείσες, τιμολογηθείσες και πιστοποιημένες σε ενδιάμεση επαλήθευση – πιστοποίηση από τον ΕΦΕΠΑΕ δαπάνες, απευθείας στους παρόχους/προμηθευτές του δικαιούχου. Το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του εν λόγω λογαριασμού καθορίζεται σύμφωνα με την με Α.Π. 62550/10.6.2016 Υπουργική Απόφαση με θέμα «Σύσταση Ανοιχτού Καταπιστευτικού (Δεσμευμένου) Λογαριασμού (Escrow Account)» (ΦΕΚ' Β 1738) και εξειδικεύεται περαιτέρω με την υπογραφή Σύμβασης μεταξύ του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης, της ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ, του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων και του ΕΦΕΠΑΕ. Το κόστος χρήσης Escrow Account, ανέρχεται σε ποσό τριάντα δύο ευρώ (32,00€) ανά δικαιούχο, συμπεριλαμβανομένων όλων των τυχόν εξόδων ηλεκτρονικής μεταφοράς ποσών σε λογαριασμούς των παρόχων του δικαιούχου. Το ποσό αυτό καταβάλλεται εφάπαξ πριν την υποβολή από το δικαιούχο της πρώτης Αίτησης Ενδιάμεσης Επαλήθευσης Δαπανών, στην οποία περιλαμβάνονται δαπάνες που θα εξοφληθούν μέσω Escrow Account. Με το ποσό αυτό εξαντλείται κάθε οικονομική υποχρέωση του δικαιούχου.

Σημειώνονται τα εξής :

- Ο δικαιούχος δεν υποχρεούται στη χρήση Escrow Account ωστόσο εφόσον επιλέξει να τον χρησιμοποιήσει, υποβάλλει ηλεκτρονικά μέσω ΠΣΚΕ, πριν από

την Αίτηση Ενδιάμεσης Επαλήθευσης, αλλά και σε έντυπη μορφή την τυποποιημένη δήλωση προσχώρησης, με την οποία δηλώνει τη βούλησή του να κάνει χρήση Escrow Account. Η δήλωση αυτή δεν δεσμεύει το δικαιούχο ως προς τις δαπάνες που στη συνέχεια θα επιλέξει να υλοποιηθούν μέσω Escrow Account.

- Ο δικαιούχος έχει δικαίωμα είσπραξης μέρους της επιχορήγησης (έως το 40%) μέσω προκαταβολής, παράλληλα με τη χρήση του Escrow Account. Ο δικαιούχος δύναται να κάνει χρήση Escrow Account μόνο για υλοποιηθείσες δαπάνες που υποβάλλονται προς πιστοποίηση σε Αίτηση Ενδιάμεσης Επαλήθευσης Δαπανών. Δεν επιτρέπεται η χρήση Escrow Account για την εξόφληση δαπανών που περιλαμβάνονται σε Αίτηση Τελικής Επαλήθευσης Δαπανών.

- Ο δικαιούχος ενεργοποιεί τη δυνατότητα χρήσης Escrow Account εφόσον συμπεριλάβει σε Αίτηση Ενδιάμεσης Επαλήθευσης Δαπανών εγκεκριμένες, διακριτές και υλοποιηθείσες δαπάνες, για τις οποίες αιτείται η αναλογούσα επιχορήγηση να καταβληθεί απευθείας στους παρόχους/προμηθευτές του.

- Ο δικαιούχος οφείλει να έχει ήδη καταβάλει στον πάροχο/προμηθευτή το τυχόν μη εγκεκριμένο μέρος και μη επιχορηγούμενο μέρος ή μη επιλέξιμο τμήμα (π.χ. ΦΠΑ) κάθε τιμολογίου, καθώς και τυχόν φόρους πριν την έναρξη της διαδικασίας εξόφλησης της δαπάνης με χρήση Escrow Account.

- Ο δικαιούχος επιτρέπεται να συμπεριλάβει στην ίδια Αίτηση Ενδιάμεσης Επαλήθευσης Δαπανών εγκεκριμένες, διακριτές και υλοποιηθείσες δαπάνες που εξοφλήθηκαν εξ ολοκλήρου από τον ίδιο και δαπάνες για τις οποίες αιτείται η πλήρης εξόφλησή τους να γίνει με χρήση Escrow Account. Ωστόσο κάθε διακριτή εγκεκριμένη και υλοποιηθείσα δαπάνη επιτρέπεται να ανήκει είτε στην μία είτε στην άλλη κατηγορία.

- Δεν επιτρέπεται η χρήση Escrow Account για τμήμα επιχορηγούμενου κόστους ανά παραστατικό αγοράς.

- Δαπάνη που υποβάλλεται προς πιστοποίηση από το δικαιούχο σε Αίτηση Ενδιάμεσης Επαλήθευσης Δαπανών, η οποία ωστόσο δεν πιστοποιείται συνολικά για διάφορους λόγους από τον ΕΦΕΠΑΕ, δεν μπορεί να εξοφληθεί με χρήση ESCROW ACCOUNT.

- Δαπάνη που υποβάλλεται προς πιστοποίηση από το δικαιούχο σε Αίτηση Ενδιάμεσης Επαλήθευσης Δαπανών και, στη συνέχεια, πιστοποιείται σε διαφορετικό

επιλέξιμο ύψος από τον ΕΦΕΠΑΕ, μπορεί να εξοφληθεί με χρήση Escrow Account μέχρι του πιστοποιημένου επιλέξιμου ύψους και εφόσον ο δικαιούχος προχωρήσει στην εξόφληση του ποσού διαφοράς πριν την έναρξη της διαδικασίας εξόφλησης της δαπάνης με χρήση Escrow Account.

- Ο δικαιούχος οφείλει να ακολουθεί τις οδηγίες της ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ/του ΕΦΕΠΑΕ ως προς την εφαρμογή Escrow Account στην υλοποίηση και εξόφληση δαπανών του επιχειρηματικού του σχεδίου, πάντοτε σύμφωνα με το εγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο και την παρούσα Πρόσκληση, και οφείλει να προσκομίζει έγκαιρα κάθε έγγραφο και στοιχείο που απαιτείται.

- Ο δικαιούχος οφείλει να προσκομίζει στον ΕΦΕΠΑΕ κατά το στάδιο της τελικής επαλήθευσης τα αποδεικτικά στοιχεία και έγγραφα, που αφορούν στις δαπάνες, που έχουν πληρωθεί απευθείας στον πάροχο/προμηθευτή με τη χρήση Escrow Account, καθώς με αυτά αποδεικνύεται η οριστική και πλήρης υλοποίηση και εξόφληση της δαπάνης αυτής από τον Δικαιούχο.

- Δαπάνες για τις οποίες δεν ικανοποιείται το σύνολο των ανωτέρω απαιτήσεων και προϋποθέσεων που έχουν εφαρμογή, δεν θεωρούνται οριστικά πιστοποιημένες και δύναται να ξεκινήσει γι' αυτές διαδικασία ανάκτησης της αναλογούσας επιχορήγησης.

- Ο Escrow Account δε δύναται να χρησιμοποιηθεί για δαπάνες μισθολογικού κόστους και ασφαλιστικών εισφορών (κατηγορίες δαπάνης 5 και 6), όπως επίσης και για δαπάνες ηλεκτρισμού, τηλεφωνίας, ύδρευσης, θέρμανσης (φυσικού αερίου) της κατηγορίας δαπάνης «Λειτουργικά». Διευκρινίζεται επίσης ότι δε μπορεί να γίνει χρήση του Escrow Account για την κάλυψη αποσβέσεων υφιστάμενου εξοπλισμού (μη ταμειακή δαπάνη).

Η εισαγωγή των καταπιστευτικών λογαριασμών στην υλοποίηση Δράσεων Κρατικών Ενισχύσεων γίνεται για πρώτη φορά στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο (ΕΣΠΑ 2014 – 2020). Σε συνέχεια αυτού, το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης / η ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ θα προχωρήσουν στην έκδοση εγγραφών οδηγιών, εφόσον αυτό απαιτηθεί στο χρονικό διάστημα υλοποίησης των εγκεκριμένων επιχειρηματικών σχεδίων.

Σχετικά με τις τροποποιήσεις αναφέρεται ότι, οι όροι υλοποίησης της πράξης όπως ορίζονται στην απόφαση ένταξης είναι ουσιώδεις και οποιαδήποτε μονομερής αλλαγή από τον δικαιούχο χωρίς προηγούμενη έγκριση από την ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ / ΕΦΕΠΑΕ συνιστά βάσιμη αιτία διακοπής χρηματοδότησης της πράξης. Οι πληρωμές που πραγματοποιούνται συνεπεία αυτής της αλλαγής, δεν είναι επιλέξιμες μέχρι την αναγνώρισή της από την ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ/τον ΕΦΕΠΑΕ. Υποτροπή του δικαιούχου συνιστά βάσιμη αιτία ανάκλησης της απόφασης ένταξης της πράξης στη δράση και μετακύλιση σε αυτόν των δημοσιονομικών επιπτώσεων (παρ. 8 Άρθρου 2 ΥΑ 81986/ΕΥΘΥ712/31.07.2015 - ΦΕΚ 1822/24.08.2015).

Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του επιχειρηματικού σχεδίου ο δικαιούχος δύναται να υποβάλει έως και δύο (2) αιτήματα τροποποίησης φυσικού και οικονομικού αντικείμενου (ΦΟΑ) του επιχειρηματικού σχεδίου (εγκεκριμένα ή μη). Εξαιρούνται από τον ποσοτικό περιορισμό τροποποιήσεις ήσσονος σημασίας όπως οι παρατάσεις χρονοδιαγράμματος, αλλαγές επωνυμίας ή τόπου υλοποίησης εντός του ίδιου Νομού και της ίδιας Περιφερειακής Ενότητας για τις υποβολές εντός της Περιφέρειας Αττικής. Σημειώνεται ότι τα αιτήματα τροποποίησης μπορούν να γίνουν αποδεκτά, εφόσον τηρούνται οι όροι της σχετικής Πρόσκλησης και υπό την προϋπόθεση ότι οι προτεινόμενες μεταβολές δεν επηρεάζουν τον ολοκληρωμένο χαρακτήρα και τους αρχικούς στόχους της εγκεκριμένης Πράξης και δε διαφοροποιούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας.

Για τις τροποποιήσεις ΦΟΑ, ο δικαιούχος υποβάλλει τεκμηριωμένο αίτημα στον ΕΦΕΠΑΕ, ο οποίος εξετάζει και εγκρίνει ή απορρίπτει το αίτημα.

Επισημαίνονται τα εξής:

- Στο υποβληθέν αίτημα τροποποίησης από τον δικαιούχο, πρέπει να δικαιολογείται ειδικώς και επαρκώς η αναγκαιότητα της τροποποίησης, να τεκμηριώνεται η μη αλλοίωση των στόχων που έχουν τεθεί και εγκριθεί, να μην μεταβάλλεται η επιλεξιμότητα και να μην αλλοιώνεται το αποτέλεσμα της αξιολόγησης του σχεδίου.
- Δε γίνεται δεκτό αίτημα τροποποίησης με συνέπεια την αύξηση του εγκεκριμένου επιχορηγούμενου προϋπολογισμού, καθώς επίσης και τη μείωση του, κάτω του ορίου που καθορίζει η κástοτε πρόταση.

- Στον τροποποιημένο επιχορηγούμενο προϋπολογισμό θα πρέπει να τηρούνται τα μέγιστα ποσοστά και ποσά των κατηγοριών δαπανών που ορίζονται στην Πρόσκληση της Δράσης.

- Δεν απαιτείται τροποποίηση ΦΟΑ, όταν μεταβάλλεται/διαφοροποιείται το φυσικό/οικονομικό αντικείμενο εντός της ίδιας κατηγορίας δαπάνης, εφόσον η μεταβολή αυτή δεν επιφέρει την αύξηση του συνολικού οικονομικού αντικειμένου της κατηγορίας αυτής. Αίτημα τροποποίησης ΦΟΑ θα αποτελεί η μεταφορά ποσών μεταξύ των κατηγοριών δαπάνης κάθε επιχειρηματικού σχεδίου.

- Δεν επιτρέπεται μεταφορά δαπάνης από την κατηγορία 8 «Αγορά /Χρηματοδοτική μίσθωση εξοπλισμού/Διαμόρφωση εσωτερικού χώρου μικρής κλίμακας» στις υπόλοιπες κατηγορίες δαπανών και αντιστρόφως.

- Το αίτημα τροποποίησης συμπληρώνεται ηλεκτρονικά στο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ), εκτυπώνεται, υπογράφεται και υποβάλλεται εντόπως στον ΕΦΕΠΑΕ, συνοδευόμενο από όλα τα κατά περίπτωση απαραίτητα δικαιολογητικά, πριν την ημερομηνία λήξης της Πράξης, όπως αυτή προκύπτει βάσει της Απόφασης Ένταξης, συμπεριλαμβανομένων των τυχόν παρατάσεων που έχουν εγκριθεί. Εξαιρούνται τα αιτήματα που διαπιστώνεται ότι πρέπει να υποβληθούν λόγω αναγκών τακτοποίησης της υλοποιηθείσας επένδυσης κατά την τελική επαλήθευση.

Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του επιχειρηματικού σχεδίου, επιτρέπονται τροποποιήσεις ήσσονος σημασίας υπό την προϋπόθεση ότι αυτές δε διαφοροποιούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας και βαθμολόγησης. Οι τροποποιήσεις αυτές δεν συνυπολογίζονται ως τροποποιήσεις ΦΟΑ και αφορούν στα παρακάτω:

- Αλλαγή υπεύθυνου έργου.
- Αλλαγή νομίμου εκπροσώπου.
- Μεταβολή επωνυμίας ή/και επιλέξιμης νομικής μορφής της επιχείρησης.
- Αλλαγή έδρας επιχείρησης εντός του ίδιου Νομού και της ίδιας Περιφερειακής Ενότητας για τις υποβολές εντός της Περιφέρειας Αττικής. Διευκρινίζεται ότι δε γίνεται δεκτή μεταφορά έδρας στην κατοικία του δικαιούχου (κύρια ή δευτερεύουσα).

- Αλλαγή εργαζομένου. Στην περίπτωση αλλαγής εργαζομένου θα πρέπει να αποστέλλονται μαζί με το αίτημα, τα εξής:

- Δελτίο ανεργίας ή βεβαίωση εγγραφής στο μητρώο ανέργων του ΟΑΕΔ σε ισχύ κατά την ημερομηνία πρόσληψης
- Αναγγελία πρόσληψης στον ΟΑΕΔ
- Φωτοαντίγραφο ταυτότητας
- Έγγραφο αναγγελίας απόλυσης ή οικειοθελούς αποχώρησης στον ΟΑΕΔ
- Απογραφικό Δελτίο Εισόδου/Εξόδου του/των εργαζομένου/ων που αντικαταστάθηκαν.

Το αίτημα τροποποίησης ήσσονος σημασίας συμπληρώνεται και αυτό ηλεκτρονικά στο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ), εκτυπώνεται, υπογράφεται και υποβάλλεται εντύπως στον ΕΦΕΠ/ΑΕ, συνοδευόμενο από όλα τα κατά περίπτωση απαραίτητα δικαιολογητικά, πριν την ημερομηνία λήξης της Πράξης, όπως αυτή προκύπτει βάσει της Απόφασης Ένταξης, συμπεριλαμβανομένων των τυχόν παρατάσεων που έχουν εγκριθεί. Εξαιρούνται τα αιτήματα που διαπιστώνεται ότι πρέπει να υποβληθούν λόγω αναγκών τακτοποίησης της υλοποιηθείσας επένδυσης κατά την τελική επαλήθευση. Επισημαίνεται ότι, αιτήματα τροποποίησης εταιρικής σύνθεσης με τους περιορισμούς που αναφέρονται στην ακόλουθη ενότητα I.1.12.3, θα υποβάλλονται ηλεκτρονικά κατ' αναλογία με τα αιτήματα τροποποίησης ήσσονος σημασίας.

Δεν επιτρέπεται, επί ποινής απόρριψης της υποβληθείσας αίτησης χρηματοδότησης, η μεταβολή του αριθμού των εταίρων του υποβληθέντος επιχειρηματικού σχεδίου, καθώς και η μεταβολή της κατηγορίας ωφελούμενου και του/των φυσικού/ων προσώπου/ωφελούμενου/ων (ΑΦΜ) που δηλώθηκε/αν κατά την υποβολή, τόσο κατά την προσκόμιση των δικαιολογητικών ένταξης όσο και καθ' όλη την περίοδο υλοποίησης του επιχειρηματικού σχεδίου. Για παράδειγμα και ενδεικτικά, Επιχειρηματικό Σχέδιο που υποβλήθηκε από έναν άνεργο ή μισθωτό κατά την υποβολή στην Κατηγορία Δικαιούχων Α, δεν μπορεί να ενταχθεί στην Κατηγορία Δικαιούχων Β, μετά από αίτημα τροποποίησης της ιδιότητας του ωφελούμενου που υπέβαλε την αίτηση χρηματοδότησης σε αυτοαπασχολούμενο και το αντίστροφο. Επίσης ενδεικτικά, επιχειρηματικό σχέδιο που υποβλήθηκε από έναν άνεργο και έναν αυτοαπασχολούμενο στην κατηγορία Δικαιούχων Α, δεν μπορεί να ενταχθεί στην ίδια κατηγορία Δικαιούχων Α, από δύο ανέργους.

Επιτρέπονται διαφοροποιήσεις στη σύνθεση των εταίρων ενός δυνητικού δικαιούχου, μόνο στην περίπτωση συνεργατικών/εταιρικών σχημάτων και σε περίπτωση ανωτέρας βίας, και υπό την αίρεση ότι ο εταίρος που αντικαθιστά έχει την ίδια ιδιότητα (κατηγορία ωφελούμενου) με τον εταίρο που αντικαθίσταται (άνεργος, μισθωτός ή αυτοαπασχολούμενος), καθώς και την ίδια ειδικότητα. Επισημαίνεται ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο ΕΦΕΠΑΕ θα κρίνει τη βασιμότητα των λόγων ανωτέρας βίας που επικαλείται κάθε εταίρος/δυνητικός δικαιούχος κατά περίπτωση και θα εισηγείται ανάλογα στην Επιτροπή Αξιολόγησης ή στην Επιτροπή Παρακολούθησης κατά περίπτωση, την αναβαθμολόγηση ή μη των κριτηρίων αξιολόγησης της Πράξης, λαμβάνοντας υπόψη τα αξιολογούμενα χαρακτηριστικά του νεοεισελθέντος εταίρου. Εάν, σύμφωνα με τη νέα βαθμολόγηση και κατάταξη, η βαθμολογία του συγκεκριμένου επιχειρηματικού σχεδίου είναι χαμηλότερη του κατώτατου ορίου ένταξης επιχειρηματικών σχεδίων στη συγκεκριμένη ομάδα περιφερειών και κατηγορία δικαιούχων ανά περίοδο υποβολής, το Επιχειρηματικό Σχέδιο θα παραπέμπεται προς απόρριψη στην Επιτροπή Αξιολόγησης ή στην Επιτροπή Παρακολούθησης κατά περίπτωση.

Δε γίνονται αποδεκτά:

- Αιτήματα τροποποίησης εταιρικής σύνθεσης (επί ποινής απόρριψης των υποβληθεισών αιτήσεων χρηματοδότησης) που οδηγούν σε μεταβολή του αριθμού των εταίρων της δυνητικά εντασσόμενης Πράξης σε σχέση με τον αριθμό των εταίρων που συμμετείχαν στην υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης (π.χ. δε γίνεται αποδεκτό αίτημα δύο ωφελούμενων / εταίρων ανέργων που υπέβαλαν από κοινού αίτηση χρηματοδότησης για την ίδρυση νέας εταιρείας, για την ένταξη στο πλαίσιο της ίδιας αίτησης, μόνο του ενός εταίρου ως ατομική επιχείρηση).

- Αίτημα αύξησης του εγκεκριμένου ποσού της δημόσιας χρηματοδότησης.

- Αίτημα μεταφοράς του τόπου εγκατάστασης (έδρας) της επιχείρησης εκτός του δηλωθέντος Νομού και της δηλωθείσας Περιφερειακής Ενότητας για τις υποβολές εντός της Περιφέρειας Αττικής, καθώς η συγκεκριμένη χωροθέτηση των Επιχειρηματικών Σχεδίων κατά την υποβολή αποτελεί κριτήριο αξιολόγησης

- Αίτημα αντικατάστασης του/των εγκεκριμένου/νων ΚΑΔ του επιχειρηματικού σχεδίου, καθώς επίσης και αίτημα προσθήκης ΚΑΔ που δεν είναι

επιλέξιμος στη δράση και μη συναφής με το επιχειρηματικό σχέδιο. Σε κάθε περίπτωση όλοι οι ΚΑΔ και μόνο αυτοί, που δηλώθηκαν στην αίτηση χρηματοδότησης και αποτέλεσαν αντικείμενο αξιολόγησης του υποβληθέντος επιχειρηματικού σχεδίου, θα πρέπει να αποτυπώνονται στα σχετικά δικαιολογητικά της αρμόδιας ΔΟΥ (επί ποινής απόρριψης της υποβληθείσας αίτησης χρηματοδότησης), καθώς και να διατηρηθούν καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησής του. Κατά παρέκκλιση, στην περίπτωση που διαπιστωθεί κατά το στάδιο της προσκόμισης των δικαιολογητικών ένταξης, προσθήκη επιπρόσθετων ΚΑΔ (σε σχέση με τους δηλωθέντες κατά την υποβολή της αίτησης), και εφόσον αυτοί είναι επιλέξιμοι και συναφείς με το επιχειρηματικό σχέδιο, τότε αυτό θα παραπέμπεται στην Επιτροπή Αξιολόγησης, μετά από τεκμηριωμένη εισήγηση του ΕΦΕΠΑΕ.

Επισημαίνεται επίσης:

- Εάν κατά την εξέταση αιτήματος επενδυτή διαπιστωθεί ότι επηρεάζονται τα κριτήρια επιλεξιμότητας (ON/OFF) του Παραρτήματος V, Κεφ. Β. ΤΥΠΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ της Πρόσκλησης, το αίτημα δεν γίνεται αποδεκτό.
- Εάν κατά την εξέταση αιτήματος επενδυτή διαπιστωθεί ότι επηρεάζονται τα κριτήρια βαθμολόγησης όπως περιγράφονται στο Παράρτημα V (π.χ. διαφοροποίηση των βαθμολογούμενων κριτηρίων σε περίπτωση αλλαγής εταιρικής σύνθεσης λόγω ανωτέρας βίας), η ΕΥΔ ΕΠΑνεΚ /ο ΕΦΕΠΑΕ προχωρεί σε αναβαθμολόγηση των κριτηρίων αξιολόγησης της Πράξης. Εάν, σύμφωνα με τη νέα κατάταξη, η βαθμολογία του επιχειρηματικού σχεδίου είναι χαμηλότερη του κατώτατου ορίου ένταξης επιχειρηματικών σχεδίων, το αίτημα δεν γίνεται αποδεκτό.

Η Αίτηση Τελικής Επαλήθευσης Δαπανών υποβάλλεται στον ΕΦΕΠΑΕ έως και εξήντα (60) ημερολογιακές ημέρες μετά την ημερομηνία ολοκλήρωσης του επιχειρηματικού σχεδίου. Η Αίτηση Τελικής Επαλήθευσης Δαπανών συνοδεύεται από τα δικαιολογητικά που περιγράφονται αναλυτικά στην Πρόσκληση.

Σε περίπτωση μη υποβολής της Αίτησης Τελικής Επαλήθευσης Δαπανών ή εκπρόθεσμης υποβολής της, η ΕΥΔ ΕΠΑνεΚ/ο ΕΦΕΠΑΕ δύναται να κινήσει τις διαδικασίες ανάκλησης της απόφασης ένταξης. Αρμόδιος για την εξέταση αιτημάτων τροποποίησης, ολοκλήρωσης και παραλαβής των έργων είναι ο ΕΦΕΠΑΕ. Σε περίπτωση που απαιτηθεί ανάκληση της απόφασης ένταξης, ο ΕΦΕΠΑΕ εισηγείται στην αρμόδια Αρχή την έκδοση της σχετικής απόφασης. Κατά την ολοκλήρωση δεν θα ελέγχεται η

τήρηση των μέγιστων ποσοστών των κατηγοριών δαπανών παρά μόνο τα μέγιστα εγκεκριμένα ποσά ανά κατηγορία δαπάνης.

Με βάση τα αποτελέσματα της Έκθεσης Επαλήθευσης των συνολικών στοιχείων της Πράξης, ο ΕΦΕΠΑΕ προβαίνει στη σύνταξη της Βεβαίωσης Ολοκλήρωσης Πράξης μέσω του ΠΣΚΕ, την οποία κοινοποιεί στο Δικαιούχο. Με τη Βεβαίωση αυτή:

- βεβαιώνεται η ολοκλήρωση της υλοποίησης του φυσικού αντικειμένου της Πράξης (τα παραδοτέα, η επίτευξη της τιμής στόχου των δεικτών και των στόχων της Πράξης)

- βεβαιώνεται η ολοκλήρωση της υλοποίησης του οικονομικού αντικειμένου του Δικαιούχου και αποτυπώνεται το τελικό αποτέλεσμα της επαλήθευσης δαπανών (συνολική δαπάνη και αντιστοιχούσα δημόσια δαπάνη) όλων των προηγούμενων ενδιάμεσων Αιτήσεων Επαλήθευσης, καθώς και της τελικής Αίτησης

- ορίζεται το τελικό καταβλητέο ποσό της δημόσιας συνεισφοράς και αποτυπώνονται ποσά που ενδεχομένως έχουν ήδη καταβληθεί, καθώς και το υπολειπόμενο προς καταβολή ποσό

- καθορίζεται το τελικό χρηματοδοτικό σχήμα της Πράξης

- βεβαιώνεται η έκδοση των αδειών που προβλέπονται από το οικείο ρυθμιστικό πλαίσιο

- διαπιστώνεται η τήρηση των υποχρεώσεων του Δικαιούχου που καθορίζονται στην απόφαση ένταξης και ειδικότερα δημοσιότητας, ΑΜΕΑ και υποβολής απαιτούμενων στοιχείων, όπως π.χ. των απογραφικών δελτίων εισόδου και εξόδου του δικαιούχου και του επιδοτούμενου από την παρούσα δράση προσωπικού αυτής

- διαπιστώνεται η συμμόρφωση του Δικαιούχου με τυχόν συστάσεις προγενέστερων επαληθεύσεων/ επιθεωρήσεων/ελέγχων που έχουν διενεργηθεί στην πράξη (από ΕΥΔ ΕΠΑνΕΚ/ΕΦΕΠΑΕ, Αρχή Πιστοποίησης, Αρχή Ελέγχου, λοιπά ελεγκτικά όργανα εθνικά ή της Ε.Ε.)

- καθορίζεται η ακριβής ημερομηνία ανάληψης κάθε Μακροχρόνιας Υποχρέωσης του Δικαιούχου, όπως αυτές έχουν προδιαγραφεί στην Απόφαση Ένταξης.

Η διακοπή της λειτουργίας της επιχείρησης, καθώς και η μη παραγωγική της λειτουργία και για ένα (1) έτος μετά την τελική πληρωμή της δημόσιας δαπάνης στο

δικαιούχο, αποτελεί σε κάθε περίπτωση λόγο ανάκλησης της απόφασης ένταξης. Με βάση τα παραπάνω, μέχρι και για ένα έτος από την τελική πληρωμή της δημόσιας δαπάνης, η επιχείρηση θα πρέπει να εμφανίζει ενδείξεις παραγωγικής λειτουργίας (π.χ. ηλεκτροδότηση ακινήτου, εγκατεστημένος εξοπλισμός, μισθωτήριο συμβόλαιο σε ισχύ, κλπ.).

Κατά το διάστημα υλοποίησης της Πράξης οι δικαιούχοι είναι υποχρεωμένοι να παρέχουν οποιαδήποτε πληροφορία καταστεί αναγκαία προς την ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ/τον ΕΦΕΠΑΕ σχετικά με το έργο τους, με τη μορφή αναφορών ή παροχής συγκεκριμένων στοιχείων. Οι δικαιούχοι είναι υποχρεωμένοι να παρέχουν, επίσης, τα δεδομένα φυσικού αντικείμενου, τα οποία είναι απαραίτητα για τη συμπλήρωση των κοινών δεικτών του ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ Ι του Κανονισμού 1304/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) σύμφωνα και με τις κατευθύνσεις που θα τους δοθούν από την ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ. Μη ανταπόκριση σε αίτημα υποβολής στοιχείων, που απαιτούνται στο Παράρτημα VII θα οδηγήσει σε ανάκληση της απόφασης ένταξης. Ειδικότερα, οι αιτούντες (υποψήφιοι δικαιούχοι χρηματοδότησης) πρέπει να γνωρίζουν ότι σε περίπτωση έγκρισης της αίτησης χρηματοδότησής τους υποχρεούνται να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις για συλλογή δεδομένων που αφορούν στον κάθε συμμετέχοντα στις πράξεις τους (κύριο δικαιούχο χρηματοδότησης, καθώς και άνεργους που θα προσληφθούν για τη δημιουργία νέας θέσης εργασίας), τόσο κατά την ημέρα εισόδου σε αυτές, όσο και κατά την έξοδο τους από αυτές. Τα εν λόγω δεδομένα καταχωρούνται στο ΠΣΚΕ, στο οποίο θα έχουν πρόσβαση οι ωφελούμενοι της δράσης (οι δικαιούχοι χρηματοδότησης και εργαζόμενοι αυτών που οι μισθοί τους επιδοτούνται από τη δράση). Τα δεδομένα των συμμετεχόντων / ωφελουμένων που θα πρέπει να συλλέγονται και να καταχωρούνται στο ηλεκτρονικό σύστημα είναι αυτά που περιλαμβάνονται στο «Απογραφικό Δελτίο Ωφελουμένου κατά την είσοδο στην πράξη» και το «Απογραφικό Δελτίο Ωφελουμένου κατά την έξοδο από την πράξη», τα οποία θα βρίσκονται συνημμένα στο Παράρτημα VII της παρούσας πρόσκλησης. Το ηλεκτρονικό σύστημα, στο οποίο θα καταχωρούνται τα δεδομένα των συμμετεχόντων / ωφελουμένων, θα έχει τη δυνατότητα επεξεργασίας, αποθήκευσης και διαβίβασής τους στο ΟΠΣ – ΕΣΠΑ. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο και τον χρόνο συλλογής των δεδομένων των συμμετεχόντων / ωφελουμένων βρίσκονται στο Ενιαίο Σύστημα Παρακολούθησης των Δεικτών. Επίσης οι δικαιούχοι ενδέχεται να

συμπεριληφθούν σε δείγμα διενέργειας έρευνας για την αξιολόγηση των δράσεων στην οποία συμμετείχαν και χρηματοδοτήθηκαν.

Οι δικαιούχοι των οποίων οι επενδύσεις θα υπαχθούν στη δράση κρατικής ενίσχυσης είναι υποχρεωμένοι να τηρούν τους παρακάτω όρους:

- Να τηρούν την Κοινοτική και Εθνική Νομοθεσία κατά την εκτέλεση της πράξης και ιδίως όσον αφορά την αειφόρο ανάπτυξη, την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, τη μη διάκριση και την προσβασιμότητα από Άτομα με Αναπηρίες.

- Να πραγματοποιούν όλες τις απαραίτητες ενέργειες, για την ενημέρωση του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ) με τα δεδομένα και έγγραφα της πράξης που υλοποιούν, διασφαλίζοντας την ακρίβεια, την ποιότητα και πληρότητα των στοιχείων που υποβάλλουν στο ΠΣΚΕ.

- Να τηρούν ξεχωριστή λογιστική μερίδα για την πράξη ή να διαθέτουν επαρκή λογιστική κωδικοποίηση από την οποία να προκύπτει η καταχώρηση όλων των δαπανών που αντιστοιχούν πλήρως προς τις δαπάνες που δηλώνονται στην ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ ή στον Ενδιάμεσο Φορέα.

- Να θέτουν στη διάθεση, εφόσον ζητηθούν, καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της πράξης και για όσο χρόνο ο δικαιούχος υποχρεούται για την τήρησή τους, όλα τα έγγραφα, δικαιολογητικά και στοιχεία της πράξης, στην ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ, στην Αρχή Πιστοποίησης, στην Αρχή Ελέγχου, στην Επιτροπή Παρακολούθησης και σε όλα τα ελεγκτικά όργανα της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- Να αποδέχονται επιτόπιους ελέγχους από όλα τα αρμόδια εθνικά και ευρωπαϊκά ελεγκτικά όργανα, τόσο στην έδρα τους, όσο και στους χώρους υλοποίησης της πράξης, και να διευκολύνουν τον έλεγχο προσκομίζοντας οποιοδήποτε στοιχείο που αφορά την εκτέλεση της πράξης, εφόσον ζητηθούν.

- Να λαμβάνουν όλα τα μέτρα πληροφόρησης που προβλέπονται στο Παράρτημα XII του Κανονισμού 1303/2013 και ειδικότερα: α) Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του επιχειρηματικού σχεδίου να τοποθετήσουν σε εμφανές σημείο της επιχείρησής τους αφίσα σύμφωνα με τον Επικοινωνιακό Οδηγό 20142020 (σε ελάχιστο μέγεθος Α3) αναφορικά με τη συνδρομή του διαρθρωτικού ταμείου στην υλοποίηση του έργου τους, σύμφωνα με τις προδιαγραφές που θα υποδειχθούν. β) Να ενημερώνουν τους συμμετέχοντες στην πράξη, σχετικά με τη συγχρηματοδότησή της από το ΕΚΤ και την

υλοποίησή της στο πλαίσιο επιχειρησιακού προγράμματος. Η εν λόγω ενημέρωση αναφέρεται σε κάθε έγγραφο που χρησιμοποιείται κατά την υλοποίηση της πράξης ή παράγεται στο πλαίσιο αυτό. γ) Να αποδέχονται τη καταγραφή τους στο κατάλογο των πράξεων του Ε.Π. που δημοσιοποιεί η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Ε.Π. (ή εναλλακτικά ο ΕΦΕΠΑΕ), στις διαδικτυακές πύλες www.antonistotita.gr, www.espa.gr, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 115 και στο Παράρτημα XII του Καν. 1303/2013, και στο οποίο αναφέρονται: η ονομασία του δικαιούχου και της πράξης, σύνοψη της πράξης, ημερομηνία έναρξης της πράξης, καταληκτική ημερομηνία πράξης, συνολική επιλέξιμη δαπάνη, ποσοστό συγχρηματοδότησης, ταχυδρομικός κώδικας, ή άλλη κατάλληλη ένδειξη της τοποθεσίας, χώρα, ονομασία της κατηγορίας παρέμβασης της πράξης.

- Να τηρούν σε επίπεδο ενιαίας επιχείρησης το όριο του Κανονισμού de minimis (βλ. Κανονισμό 1407/2013).

- Να παρέχουν στοιχεία για την αποτίμηση της επίτευξης των γενικών και ειδικών στόχων.

- Να τηρούν και να ενημερώνουν το φάκελο πράξης με όλα τα στοιχεία που αφορούν στην εκτέλεση της πράξης έως την ολοκλήρωση και την αποπληρωμή της. Όλα τα δικαιολογητικά και παραστατικά στοιχεία των δαπανών του έργου τηρούνται από την επιχείρηση σε ειδική μερίδα καθ' όλη τη διάρκεια του έργου, αλλά και στη συνέχεια για δέκα (10) χρόνια από την ημερομηνία καταβολής της τελευταίας δόσης της επιχορήγησης και τίθενται στη διάθεση των αρμοδίων οργάνων του Δημοσίου, της ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ, της ΕΔΕΛ ή των αρμοδίων οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον ζητηθεί σχετικός έλεγχος και τούτο ανεξαρτήτως αν από άλλες διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας δεν υποχρεούνται στη διατήρηση των δικαιολογητικών και παραστατικών της παραγωγικής επένδυσης. Τα ανωτέρω στοιχεία και δικαιολογητικά έγγραφα διατηρούνται είτε υπό τη μορφή πρωτοτύπων, ή επικαιροποιημένων αντιγράφων των πρωτοτύπων ή σε κοινώς αποδεκτούς φορείς δεδομένων, περιλαμβανομένων των ηλεκτρονικών εκδόσεων των πρωτότυπων εγγράφων ή εγγράφων που υπάρχουν μόνο σε ηλεκτρονική μορφή.

Επισημαίνεται ότι οι όροι υλοποίησης της πράξης όπως ορίζονται στην απόφαση ένταξης είναι ουσιώδεις και οποιαδήποτε μονομερής αλλαγή από το δικαιούχο

χωρίς προηγούμενη έγκριση από την αρμόδια διαχειριστική αρχή συνιστά βάσιμη αιτία διακοπής χρηματοδότησης της πράξης. Οι πληρωμές που πραγματοποιούνται συνεπεία αυτής της αλλαγής δεν είναι επιλέξιμες μέχρι την αναγνώρισή της από την αρμόδια διαχειριστική αρχή. Υποτροπή του δικαιούχου συνιστά βάσιμη αιτία ανάκλησης της απόφασης ένταξης της πράξης στο πρόγραμμα και μετακύλιση σε αυτό των δημοσιονομικών επιπτώσεων.

Οι δικαιούχοι των οποίων οι επενδύσεις θα υπαχθούν στο παρόν πρόγραμμα κρατικής ενίσχυσης, για ένα (1) έτος (δύο (2) έτη στην περίπτωση επιχειρήσεων που έχουν κάνει χρήση της ρήτρας ευελιξίας) μετά την τελική πληρωμή της δημόσιας δαπάνης και με κύρωση την υποχρέωση επιστροφής της συνεισφοράς, πλέον τόκων και μέχρι πλήρους εξοφλήσεως, θα πρέπει σύμφωνα και με το άρθρο 71 του Κανονισμού 1303/2013 να τηρούν τις παρακάτω ειδικότερες υποχρεώσεις:

- α. να τηρούν τους όρους της υπαγωγής (απόφασης ένταξης),
- β. να τοποθετήσουν σε εμφανές σημείο της επιχείρησής τους αφίσα σύμφωνα με τον Επικοινωνιακό Οδηγό 2014-2020 (σε ελάχιστο μέγεθος Α3) αναφορικά με τη συνδρομή του διαρθρωτικού ταμείου στην υλοποίηση του έργου τους, σύμφωνα με τις προδιαγραφές που θα υποδειχθούν,
 - γ. να μην προβούν στη μετεγκατάσταση της ενισχυθείσας επένδυσης εκτός της περιοχής (Περιφέρειας) του προγράμματος,
 - δ. να μην διακόπτουν την επένδυση / λειτουργία της επιχείρησης, εκτός αν συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας και στις περιπτώσεις αυτές απαιτείται σε κάθε περίπτωση ενημέρωση του ΕΦΕΠΑΕ,
 - ε. να μην μεταβιβάζουν για οποιοδήποτε λόγο πάγια περιουσιακά στοιχεία που έχουν ενισχυθεί, εκτός εάν αυτά αντικατασταθούν από άλλα κυριότητας του φορέα και ανάλογης αξίας, που ανταποκρίνονται στην εξυπηρέτηση της επένδυσης (στις περιπτώσεις αυτές απαιτείται ενημέρωση του ΕΦΕΠΑΕ),
 - στ. να μην αντικαταστήσουν οποιοδήποτε στοιχείο του εξοπλισμού, εκτός εάν η αντικατάσταση αφορά αγορά νέου παρομοίου εξοπλισμού (όμοιας ή καλύτερης τεχνολογίας). Στις περιπτώσεις αυτές (υπό στοιχεία ε και στ) οφείλουν πριν από οιασδήποτε ενέργεια να υποβάλουν σχετικό αίτημα και εφόσον αυτό εγκριθεί να

προβούν στην αντικατάσταση, τηρώντας όλα τα παραστατικά που αφορούν τόσο το νέο όσο και τον παλαιό εξοπλισμό,

- ζ. να μην εκμισθώνουν μέρος ή το σύνολο της ενισχυθείσας επένδυσης (στις περιπτώσεις αυτές απαιτείται ενημέρωση του ΕΦΕΠΑΕ),

- η. να μη μεταβάλουν ουσιαστικά την ενισχυθείσα επένδυση και κατά τρόπο που επηρεάζει τη φύση, τους στόχους ή τους όρους υλοποίησης ή που θα μπορούσε να οδηγήσει σε αλλοίωση των αρχικών στόχων της.

Στο πλαίσιο της τήρησης των ανωτέρω αναφερόμενων μακροχρόνιων υποχρεώσεων και για το προαναφερόμενο χρονικό διάστημα δεν επιτρέπεται:

- Καμία μεταβολή της εταιρικής σύνθεσης και των ποσοστών εταιρικής συμμετοχής, σε σχέση με το εγκεκριμένο επιχειρηματικό σχέδιο

- Η μεταφορά της έδρας της ενισχυόμενης επιχείρησης σε χώρο κατοικίας του δικαιούχου (κύριας ή δευτερεύουσας).

Η παρακολούθηση της τήρησης των ανωτέρω και λοιπών δεσμεύσεων των δικαιούχων των ενισχύσεων γίνεται με διοικητική επαλήθευση επί τη βάση δείγματος που επιτρέπει την ασφαλή εξαγωγή συμπερασμάτων αναφορικά με την τήρηση των μακροχρόνιων υποχρεώσεων των δικαιούχων. Η επαλήθευση γίνεται βάσει των υποβληθέντων από το δικαιούχο δικαιολογητικών και βάσει διασταύρωσης στοιχείων βάσεων δεδομένων. Επίσης, είναι δυνατή η διενέργεια και επιτόπιων επαληθεύσεων εκ μέρους του ΕΦΕΠΑΕ ή/και της ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ. Η συχνότητα και το πεδίο κάλυψης των επιτόπιων επαληθεύσεων είναι ανάλογα προς το ποσό της δημόσιας στήριξης στην πράξη και προς το επίπεδο κινδύνου που εντοπίζεται κατά τις εν λόγω επαληθεύσεις και λαμβάνοντας υπ' όψιν τα αποτελέσματα, συμπεράσματα, συστάσεις και τους λογιστικούς ελέγχους που διενεργεί η αρχή ελέγχου για το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου συνολικά. Δειγματοληπτικά είναι δυνατόν να γίνει επιτόπια επαλήθευση - πέραν του ΕΦΕΠΑΕ και της ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ - και από άλλα όργανα του Ελληνικού Δημοσίου ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικότερα, η ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ έχει το δικαίωμα διενέργειας όχι μόνο δειγματοληπτικών αλλά και στοχευμένων επανελέγχων μετά την ολοκλήρωση εκάστου έργου. Για τη διοικητική επαλήθευση ο δικαιούχος υποχρεούται να υποβάλλει τα δικαιολογητικά, τα οποία θα ζητηθούν εγγράφως (βλ. σχετικά τα άρθρα 124 και 125 του Κανονισμού 1303/2013).

Σε περίπτωση μη τήρησης των υποχρεώσεων των δικαιούχων, εφαρμόζονται οι προβλεπόμενες από τους όρους της απόφασης χρηματοδότησης – ένταξης και την Πρόσκληση της Δράσης κυρώσεις. Τα στοιχεία που υποβάλλουν οι δικαιούχοι επαληθεύονται είτε διοικητικά στο σύνολό τους είτε και επιτόπια δειγματοληπτικά. Στην περίπτωση που κατά την επαλήθευση διαπιστώνεται παρατυπία, αυτή αναφέρεται στη σχετική Έκθεση Επαλήθευσης που συμπληρώνεται από την ΕΥΔ ΕΠΑνΕΚ/τον ΕΦΕΠΑΕ με κατάλληλη τεκμηρίωση και αναφορά των διατάξεων που παραβιάστηκαν. Ο Δικαιούχος δύναται να υποβάλει στη ΕΥΔ ΕΠΑνΕΚ/ΕΦΕΠΑΕ εγγράφως τις αντιρρήσεις του, εντός δεκαπέντε (15) ημερολογιακών ημερών από την παραλαβή από αυτόν της Έκθεσης Επαλήθευσης. Οι αντιρρήσεις εξετάζονται από τη ΕΥΔ ΕΠΑνΕΚ/ΕΦΕΠΑΕ (το όργανο επαλήθευσης και το όργανο έγκρισής του) εντός δεκαπέντε (15) ημερολογιακών ημερών από την υποβολή τους. Σε περίπτωση που απαιτείται περαιτέρω διερεύνηση, προκειμένου να ληφθεί απόφαση για το βάσιμο ή μη των αντιρρήσεων που υποβλήθηκαν, δύναται να διενεργείται άμεσα συμπληρωματική επαλήθευση από το ίδιο όργανο που διενήργησε την αρχική επαλήθευση. Μετά την εξέταση των αντιρρήσεων ή την παρέλευση άπρακτης της προθεσμίας υποβολής των, η Έκθεση οριστικοποιείται.

Στην περίπτωση που κατά την επαλήθευση διαπιστώνεται παρατυπία λόγω μη τήρησης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων, χωρίς να υπάρχει πλέον η δυνατότητα τήρησης των υποχρεώσεων αυτών, αυτή αναφέρεται στην Έκθεση Επαλήθευσης που συμπληρώνεται από την ΕΥΔ ΕΠΑνΕΚ/ΕΦΕΠΑΕ με κατάλληλη τεκμηρίωση και αναφορά των διατάξεων που παραβιάστηκαν. Οι ανωτέρω διοικητικές ή επιτόπιες επαληθεύσεις των υποχρεώσεων των δικαιούχων διενεργούνται σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στην με Α.Π. 126829/ΕΥΘΥ 1217/8.12.2015 Κοινή Απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Οικονομίας, Ανάπτυξης, και Τουρισμού «Σύστημα δημοσιονομικών διορθώσεων και διαδικασίες ανάκτησης αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών από πόρους του Κρατικού Προϋπολογισμού για την υλοποίηση Προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020, σύμφωνα με το άρθρο 22 του Ν. 4314/2014» (ΦΕΚ 2784/Β/21.12.2015), όπως αυτή ισχύει κάθε φορά.

Η ημερομηνία έναρξης και λήξης της ηλεκτρονικής υποβολής, ανά περίοδο υποβολής, ορίζεται στην απόφαση πρόσκλησης. Η ηλεκτρονική υποβολή θα γίνει στο

Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Κρατικών Ενισχύσεων (www.ependyseis.gr/mis). Η πρόσκληση της Δράσης θα δημοσιευτεί στο Πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ και θα αναρτηθεί στις ιστοσελίδες του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης <http://www.mindev.gov.gr>, της ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ <http://www.antonistikitita.gr>, του ΕΣΠΑ <http://www.espa.gr>, στην ιστοσελίδα <http://www.ependyseis.gr> καθώς και στην ιστοσελίδα του ΕΦΕΠΑΕ (www.efepae.gr).

4.3 ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Τα σημαντικότερα προβλήματα υλοποίησης και απορρόφησης των κονδυλίων του ΕΣΠΑ αφορούν δύο κυρίως κατηγορίες:

1. Η πρώτη αφορά τις δυσκολίες που ωφείλονται στη στάση της πολιτείας απέναντι στα προγράμματα, ή πιο συγκεκριμένα τα κωλύματα που ωφείλονται στην παθογένεια του συστήματος. Γραφειοκρατία, έλλειψη ενημέρωσης και ασταθές πολιτικοοικονομικό και φορολογικό σύστημα απονθαρύνουν τους πιθανούς επιχειρηματίες να ζητήσουν επιδότηση. Οι καθυστερήσεις και η αστάθεια ποτέ δεν υπήρξαν επιταχυντές προόδου και ανάπτυξης, ενώ η ελλειπής ενημέρωση αφήνουν λανθασμένες και πολλές φορές αδικαιολόγητες φοβίες να αιωρούνται.

2. Έτσι δημιουργούνται οι μύθοι για τα προγράμματα ΕΣΠΑ που αφορά και τη δεύτερη κατηγορία και αφορά τη στάση του επιχειρηματία. Χωρίς ή με μη επαρκή ενημέρωση αρχίζουν να κυκλοφορούν φήμες που ξαπλώνονται όταν δεν υπάρχει σοβαρό ενδιαφέρον ή όταν ο υποψήφιος επιχειρηματίας δεν απευθύνεται σε έναν υπεύθυνο φορέα ή έστω σε ένα πεπειραμένο ειδικό σύνταξης φακέλων. Οι απόψεις:

- Δεν θα πάρω ποτέ την επιδότηση
- Δεν χρειάζεται να έχω δικά μου χρήματα, θα υπερτιμολογίσω τις δαπάνες
- Ας πάρω την επιδότηση και βλέπουμε,

ωφείλονται σίγουρα σε έλλειψη ενδιαφέροντος, πληροφόρησης και υπευθυνότητας του ενδιαφερόμενου. Σε προηγούμενο κεφάλαιο αναφερθήκαμε στη σωστή προετοιμασία και τον τρόπο αξιολόγησης μιας πρότασης. Επομένως γίνεται αντιληπτό ότι αν κάνουμε τα βήματα σωστά, επιλέξουμε τους σωστούς συνεργάτες, και υλοποιήσουμε το πρόγραμμα σύμφωνα με τους όρους που ορίζει, τότε, ναι, θα πάρουμε την επιδότηση. Έστω και αν το

επιδοτούμενο πρόγραμμα μας ενισχύσει κατά 100%, θα πρέπει να έχουμε κάποια χρήματα να «κινηθούμε» μέχρι να λάβουμε την πρώτη δόση της επιδότησης. Το κάθε πρόγραμμα του ΕΣΠΑ προβλέπει την καταβολή της επιδότησης σε δόσεις, μέσα σε χρονικό διάστημα (συνήθως) ένα έως ενάμιση χρόνο. Επίσης από τη στιγμή που θα εγκριθεί, το πότε ακριβώς θα πάρουμε το σύνολο της επιδότησης εξαρτάται και από εσμάς αλλά, φυσικά, και από τη γραφειοκρατία. Επομένως είναι απαραίτητο ένα κεφάλαιο στην αρχή. Εξάλλου για το θέμα της υπερτιμολόγησης που θα επιχειρήσουν μερικοί επιτήδαιοι, πρέπει να γνωρίζουν ότι στις περισσότερες περιπτώσεις οι αξιολογητές είναι εφοδιασμένοι με οδηγούς αντιπροσωπευτικών τιμών, και επιπλέον έχουν την εμπειρία να αντιληφθούν μια εξόφθαλμη υπερτιμολόγηση.

Ας μην ξεχνάμε ότι η επιτυχία της κάθε επιχείρησης δεν εξαρτάται από την επιδότηση. Η επιδότηση έρχεται να μειώσει το ρίσκο, δίνοντάς δωρεάν χρηματοδότηση. Η επιτυχία θα φανεί από το αν καταφέρουμε να πουλήσουμε το προϊόν ή την υπηρεσία σε τέτοιες ποσότητες και τιμές, ώστε η επιχείρηση να είναι κερδοφόρα. Από το προσωπικό δηλαδή ενδιαφέρον, πρωτοβουλία και υπεύθυνη σταση του ενδιαφερόμενου επιχειρηματία και τη διάθεσή του να μην αφήσει τίποτα στην τύχη.

Κλείνοντας και για να μη δημιουργηθεί και η ασφαλή εντύπωση ότι όλα είναι «ρόδινα» και ιδανικά, θα υπενθυμίσουμε τη δικλείδα του προϋπολογισμού της δράσης, που όπως είδαμε σε προηγούμενες ενότητες είναι προκαθορισμένος. Έτσι γίνεται αντιληπτό ότι ακόμα και αν η πρότασή μας είναι τέλεια ως προς τη σύνταξη και τη δικαιολόγηση, εξαρτάται από τη ζήτηση του προγράμματος τους διατιθέμενους πόρους και τη βαθμολογία της σε συγκριση με τις υπόλοιπες προτάσεις, αν θα εγκριθεί.

Όπως αποκάλυψε και ο πρόεδρος της Κεντρικής Ένωσης και Επιμελητηρίων και του ΕΒΕΑ¹⁶, αναλύοντας τα στοιχεία των αποτελεσμάτων του ΕΠΑΝΕΚ, η πλειονότητα των επενδυτικών σχεδίων για τη νεοφυή επιχειρηματικότητα και την αυτοαπασχόληση των πτυχιούχων, απορρίφθηκαν λόγω έλλειψης πόρων. Πιο συγκεκριμένα Εννέα στις δέκα μικρομεσαίες επιχειρήσεις απορρίπτονται από προγράμματα ΕΣΠΑ λόγω έλλειψης κονδυλίων ενώ για τον ίδιο λόγο μόλις μία στις 15 επενδυτικές προτάσεις για το

¹⁶ Αναφορά σε επιστολή του προέδρου του ΕΒΕΑ προς τους συναρμόδιους υπουργούς με θέμα την αύξηση του προϋπολογισμού του προγράμματος ΕΣΠΑ «Αναβάθμιση πολύ μικρών και μικρών υφιστάμενων επιχειρήσεων με την ανάπτυξή τους στις νέες αγορές».

πρόγραμμα ενίσχυσης της αυτοασχόλησης πτυχιούχων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, έχει εγκριθεί:

- Στο πρόγραμμα «Ενίσχυση της Αυτοασχόλησης Πτυχιούχων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης» εντάχθηκε μόλις 1 στις 15 προτάσεις, καθώς με τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων αξιολόγησης επήλθε η απόρριψη 13.481 επιχειρηματικών σχεδίων με συνολικό αιτούμενο επιλέξιμο προϋπολογισμό 322.275.031,59 €, λόγω εξάντλησης της συνολικής προς διάθεση συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης και η έγκριση μόλις 2.444 εγκεκριμένων επενδυτικών σχεδίων, συνολικού προϋπολογισμού 62 εκατ. ευρώ.

- Στο πρόγραμμα «Νεοφυής Επιχειρηματικότητα» το 90% των προτάσεων που υποβλήθηκαν στην Αττική απορρίφθηκαν, ήτοι 1727 σε σύνολο 1958. Πανελλαδικά απορρίφθηκε το 73% των προτάσεων που υποβλήθηκε δηλαδή 4102 προτάσεις επί συνόλου 5628 που υποβλήθηκαν.

- Επί της παρούσης είναι σε διαδικασία αξιολόγησης το πρόγραμμα «Αναβάθμιση ΜΜΕ». Στο εν λόγω πρόγραμμα υπέβαλαν αίτηση 9.577 επιχειρήσεις. Με βάση τον διαθέσιμο προϋπολογισμό και τις προτάσεις που υπεβλήθησαν αναμένεται να ικανοποιηθούν μόλις 2060. Κατά συνέπεια 7.517 νέες επιχειρήσεις θα απορριφθούν.

4.4 ΩΦΕΛΗ

Πέρα από τα θεωρητικά στοιχεία και προτάσεις για προγράμματα που ίσως μας βοηθήσουν, ας ρίξουμε μια ματιά σε χειροπιαστά στοιχεία που αφορούν χρηματικά ποσά που έχουν εκταμειωθεί μέχρι σήμερα ανα τομέα και πρόγραμμα προκειμένου να οδύμεατα ωφέλη του ΕΣΠΑ στην ελληνική κοινωνία. Να σημειωθεί ότι αυτά τα κονδύλια για τα έργα που χρηματοδότησαν πιθανόν δε θα ήταν διαθέσιμα από άλλη πηγή, Παραθέτονται λοιπόν στο Παράρτημα του παρόντος, οι πίνακες με τα στοιχεία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΛΟΙΠΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

5.1 ΛΟΙΠΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Πέραν των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, υπάρχουν διαθέσιμα και επιπλέον εργαλεία χρηματοδότησης κυρίως για τις επιχειρήσεις αλλά και για τους φορείς. Η μορφή της χρηματοδότησης μπορεί να είναι επιχορήγηση, επιστρεπτέα ενίσχυση, κεφάλαιο συνεπένδυσης, επιδότηση επιτοκίου, εγγυοδοσία, φορολογικά κίνητρα ή άλλες απαλλαγές. Παίρνοντας μια βασική πληροφόρηση, από την ενότητα αυτή, για το είδος του κάθε προγράμματος και τις επενδύσεις που χρηματοδοτεί, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να εντοπίσουν το πρόγραμμα που τους ενδιαφέρει και να επικοινωνήσουν με τον φορέα που το διαχειρίζεται. Τα εργαλεία προέρχονται από διαφορετικές πηγές χρηματοδότησης όπως αμιγή ευρωπαϊκά προγράμματα που διαχειρίζεται απευθείας η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθώς και προγράμματα από εθνικούς πόρους.

Συγκεκριμένα παρουσιάζονται:

- Απευθείας χρηματοδοτήσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Horizon, Cosme κλπ.)
- Ο Νέος Αναπτυξιακός Νόμος 4399/2016

5.1.1 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕ

Η στρατηγική «Ευρώπη 2020», που θεσπίστηκε το 2010, είναι η δεκαετής στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Στην υλοποίηση της στρατηγικής αυτής αλλά και στη μείωση των ανισοτήτων ανάπτυξης στις περιφέρειες της ΕΕ συμβάλλουν σημαντικά τα 5 μεγάλα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ): το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ), το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ).

Τα ΕΔΕΤ λειτουργούν σε κοινό πλαίσιο και διαθέτουν πόρους στη χώρα μας μέσω του ΕΣΠΑ και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του. Με σκοπό να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπος των ΕΔΕΤ, σκιαγραφούνται έντεκα Θεματικοί Στόχοι για τη δημιουργία έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης σε ολόκληρη την ήπειρο.

5.1.2 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΣΥΝΑΦΗ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Εκτός από τα ΕΔΕΤ, υπάρχουν και άλλα διαθέσιμα εργαλεία/ προγράμματα χρηματοδότησης της ΕΕ που συνεισφέρουν σε αυτούς τους Θεματικούς Στόχους. Τα εργαλεία αυτά λειτουργούν συμπληρωματικά ή/και συνδυαστικά με τα ΕΔΕΤ. Η χρηματο-οικονομική στήριξη που παρέχουν μπορεί να έχει διάφορες μορφές, όπως ενισχύσεις, βραβεία, συμβόλαια, επιστρεπτέα ενίσχυση και χρηματοδοτικά εργαλεία. Πρόκειται ουσιαστικά για άλλα ταμεία της ΕΕ, η πλειονότητα των οποίων υπόκειται σε κεντρική διαχείριση και οι δράσεις τους υλοποιούνται μέσω προσκλήσεων για υποβολή προτάσεων απευθείας προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τους εκτελεστικούς της οργανισμούς.

Τα άλλα εργαλεία χρηματοδότησης (Ταμεία της ΕΕ) που παρουσιάζουν ισχυρό δυναμικό για συνέργειες με τα ΕΔΕΤ περιγράφονται συνοπτικά ως εξής:

- Το πρόγραμμα **«Ορίζοντας 2020» (Horizon 2020)** είναι το πρόγραμμα πλαίσιο της ΕΕ για έρευνα και καινοτομία με τρεις βασικές προτεραιότητες (πυλώνες), τη βιομηχανική υπεροχή, την επιστημονική αριστεία και τις κοινωνικές προκλήσεις. Περισσότερα στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020».

- Η **Διευκόλυνση Συνδέοντας την Ευρώπη (Connecting Europe Facility)** χρηματοδοτεί έργα που συμπληρώνουν τους δεσμούς που λείπουν από τον ευρωπαϊκό ενεργειακό, μεταφορικό και ψηφιακό κορμό.

- Το πρόγραμμα **Ανταγωνιστικότητα των Επιχειρήσεων και Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων COSME (Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises)** που θα στηρίξει τις ΜΜΕ σε τέσσερις τομείς: Πρόσβαση σε χρηματοδότηση, πρόσβαση σε αγορές, υποστήριξη σε

επιχειρηματίες,καλύτερες συνθήκες για δημιουργία επιχειρήσεων και ανάπτυξη. Δημοσιευμένες προκηρύξεις διαγωνισμών και προσκλήσεις για την υποβολή προτάσεων σχετικές με το COSME διατίθενται στην πύλη συμμετεχόντων εδώ. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις μπορούν να απευθύνονται στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Επιχειρήσεων - Ελλάδα (Enterprise Europe Network - HELLAS)

- Το πρόγραμμα "**LIFE**", το μόνο χρηματοδοτικό μέσο της ΕΕ που επικεντρώνεται στο περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή. Περισσότερα στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το πρόγραμμα LIFE.

- Το πρόγραμμα «**Δημιουργική Ευρώπη**» στηρίζει τους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς. Περισσότερα στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη».

- Το πρόγραμμα για την **Απασχόληση και την Κοινωνική Καινοτομία EaSI (Employment and Social Innovation)** είναι ένα χρηματοοικονομικό εργαλείο για την προώθηση ποιοτικής και βιώσιμης απασχόλησης, με την εγγύηση επαρκούς κοινωνικής ασφάλειας, καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας και βελτίωση των συνθηκών εργασίας. Περισσότερα στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το πρόγραμμα EASI.

- Το πρόγραμμα **Erasmus+** στηρίζει πρωτοβουλίες εκπαίδευσης, κατάρτισης, νέων και αθλητισμού για την περίοδο 2014-2020. Ειδικότερα προσφέρει ευκαιρίες σε πάνω από 4 εκατομμύρια Ευρωπαίους να σπουδάσουν, να καταρτιστούν, να αποκτήσουν εργασιακή πείρα και να αναλάβουν εθελοντική δράση στο εξωτερικό.

- Το **3ο Πρόγραμμα για την Υγεία** διασφαλίζει την προστασία της ανθρώπινης υγείας ως μέρος όλων των πολιτικών της ΕΕ και συνεργάζεται με τα κράτη-μέλη για να τα στηρίξει στη βελτίωση της δημόσιας υγείας και την πρόληψη της ανθρώπινης ασθένειας. Περισσότερα στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 3ο Πρόγραμμα για την Υγεία

5.1.3 JEREMIE

Η Jeremie (Κοινοί ευρωπαϊκοί πόροι για τις μικροεπιχειρήσεις και τις μεσαίες επιχειρήσεις) είναι μια πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία αναπτύχθηκε

από κοινού με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων. Προωθεί τη χρήση μέσω χρηματοοικονομικής τεχνικής για τη βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε χρηματοδότηση μέσω των παρεμβάσεων των διαρθρωτικών ταμείων.

Οι χώρες της ΕΕ μπορούν να χρησιμοποιήσουν μέρος των χρηματοδοτήσεών τους από τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά ταμεία, για να επενδύσουν σε ανακυκλούμενα μέσα, όπως τα ταμεία κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου, δανειοδοτήσεων ή εγγυήσεων.

Τα ταμεία αυτά μπορούν να υποστηρίξουν:

- τη σύσταση νέων επιχειρήσεων ή την επέκταση υφιστάμενων·
- την πρόσβαση επιχειρήσεων (ιδίως ΜΜΕ) σε επενδυτικά κεφάλαια, με σκοπό τον εκσυγχρονισμό και τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων τους, την ανάπτυξη νέων προϊόντων, την εξασφάλιση και τη διεύρυνσή της πρόσβασής τους στην αγορά·
- την προσανατολισμένη στις επιχειρήσεις έρευνα και ανάπτυξη, τη μεταφορά τεχνολογίας, την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα·
- τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό των παραγωγικών δομών, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι μιας οικονομίας χαμηλού άνθρακα·
- τις παραγωγικές επενδύσεις που δημιουργούν και διασφαλίζουν βιώσιμες θέσεις εργασίας·

Οι συνεισφορές από το ευρωπαϊκό ταμείο περιφερειακής ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) καταβάλλονται σε ταμεία δανειοδοτήσεων, εγγυήσεων ή κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου, προκειμένου να τα επενδύσουν σε επιχειρήσεις. Οι επενδύσεις αυτές μπορούν να λάβουν τη μορφή εισφοράς κεφαλαίων, δανείων και/ή εγγυήσεων.

Οι αποδόσεις των επενδύσεων επανεπενδύονται σε επιχειρήσεις. Με τον τρόπο αυτόν, μια δεξαμενή κονδυλίων μπορεί να επαναχρησιμοποιηθεί αρκετές φορές, ανακυκλώνοντας τις δημόσιες χρηματοδοτήσεις, μοχλεύοντας κεφάλαια και αυξάνοντας τη βιωσιμότητα και τον αντίκτυπο των δημόσιων πόρων που διατίθενται σε ΜΜΕ.

Εναλλακτικά, οι διαχειριστικές αρχές μπορούν να αποφασίσουν τη διοχέτευση των πόρων του προγράμματος μέσω Ταμείων Συμμετοχών (ΤΣ), τα οποία συστήνονται για να επενδύσουν σε πολλά επενδυτικά ταμεία. Αυτό δεν είναι υποχρεωτικό, ωστόσο προσφέρει στις διαχειριστικές αρχές το πλεονέκτημα της δυνατότητας να αναθέτουν την

εκτέλεση ορισμένων από τις εργασίες που απαιτούνται για την υλοποίηση της Jeremie σε έμπειρους επαγγελματίες.

Ποια τα οφέλη από τη χρήση του JEREMIE;

- Βιωσιμότητα - Τα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής όπως η Jeremie βασίζονται στην παροχή επιστρεπτέων ενισχύσεων από τα διαρθρωτικά ταμεία σε επενδύσεις που αναμένεται να αποφέρουν αποδόσεις, με τις οποίες θα εξοφληθούν οι επενδυτές. Αυτό αποτελεί μια πιο βιώσιμη εναλλακτική λύση σε σχέση με τις ενισχύσεις που παραδοσιακά παρέχονται μέσω επιχορηγήσεων.

- Μόχλευση - Ο συνδυασμός των διαρθρωτικών ταμείων με συμπληρωματικές πηγές χρηματοδότησης θα αυξήσει ουσιαστικά τους πόρους και θα παράσχει υποστήριξη σε μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων.

- Ευελιξία - Η Jeremie προσφέρει ευελιξία, τόσο όσον αφορά τη δομή, όσο και τη χρήση των χρηματοδοτήσεων με επενδύσεις εισφοράς κεφαλαίων, δανείων ή εγγυήσεων, οι οποίες μπορούν να προσαρμοστούν στις ειδικές ανάγκες των συγκεκριμένων χωρών και περιφερειών.

- Εμπειρογνωμοσύνη - Η Jeremie δίνει τη δυνατότητα στις διαχειριστικές αρχές των διαρθρωτικών ταμείων να αξιοποιήσουν την εμπειρογνωμοσύνη του ιδιωτικού και του τραπεζικού τομέα, αναβαθμίζοντας την αποδοτικότητα των επενδύσεών τους σε επιχειρήσεις.

- Εταιρικές σχέσεις - Η εταιρική σχέση μεταξύ της Κοινότητας, της ΕΤΕ και της CEB στο πλαίσιο της Jeremie μπορεί να λειτουργήσει επιπλέον ως ισχυρός καταλύτης για τη συνεργασία μεταξύ χωρών, περιφερειών, ΕΤΕ, CEB, άλλων τραπεζών και επενδυτών, προκειμένου να αντιμετωπιστεί το ζήτημα της πρόσβασης σε χρηματοδότηση για επιχειρήσεις, πρωτίστως ΜΜΕ.

5.2.4 JESSICA

JESSICA είναι το Αγγλικό ακρωνύμιο της πρωτοβουλίας “Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas” (Κοινή Ευρωπαϊκή υποστήριξη για βιώσιμες επενδύσεις σε αστικές περιοχές). Η πρωτοβουλία αυτή αναπτύσσεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ), σε

συνεργασία με την Τράπεζα Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης (CEB).

Μέσω των νέων διαδικασιών, παρέχεται στα κράτη μέλη η ευχέρεια να χρησιμοποιήσουν μέρος των μη επιστρεπτέων επιχορηγήσεων που λαμβάνουν από την ΕΕ μέσω των διαρθρωτικών ταμείων, για να επενδύουν, υπό μορφή επιστρεπτέων χρηματοδοτήσεων, σε έργα που εντάσσονται στο πλαίσιο ολοκληρωμένων σχεδίων για την προαγωγή της βιώσιμης ανάπτυξης. Οι επενδύσεις αυτές, μπορούν να έχουν τη μορφή ιδίων κεφαλαίων, δανείων ή/και εγγυήσεων, πραγματοποιούνται μέσω Ταμείων Αστικής Ανάπτυξης και, εάν είναι απαραίτητο μέσω Ταμείων Χαρτοφυλακίου.

Η πρωτοβουλία JESSICA δεν αποτελεί νέα πηγή χρηματοδοτήσεων για τα κράτη μέλη. Αποτελεί ένα νέο μέσο αξιοποίησης των υφιστάμενων επιχορηγήσεων των διαρθρωτικών ταμείων για τη στήριξη σχεδίων αστικής ανάπτυξης.

Τα οφέλη από τη χρήση του JESSICA είναι τα ακόλουθα:

- Ανακύκλωση των πόρων – εφόσον οι πόροι του JESSICA έχουν επενδυθεί από Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης (ΤΑΑ) σε επιλέξιμες δαπάνες έργων πριν από την ημερομηνία λήξης της περιόδου προγραμματισμού των διαρθρωτικών ταμείων

- Μόχλευση – ένα σημαντικό, έμμεσο πλεονέκτημα του JESSICA είναι ότι μπορεί, δυνητικά, να προσελκύσει τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, προσελκύοντας έτσι όχι μόνο επιπρόσθετες επενδύσεις αλλά και – γεγονός ίσως ακόμη σημαντικότερο – επιπρόσθετη τεχνογνωσία για την υλοποίηση και τη διαχείριση των έργων. Οι ιδιωτικές επενδύσεις μπορούν, σε μερικές περιπτώσεις, να πληρούν τις απαιτήσεις για συγχρηματοδότηση από το οικείο κράτος μέλος

- Ευελιξία

- Τεχνογνωσία και δημιουργικότητα – Τα κράτη μέλη, οι διαχειριστικές αρχές και οι πόλεις θα μπορέσουν να αξιοποιήσουν την εμπειρία του τραπεζικού και του ιδιωτικού τομέα.

Στην Ελλάδα, η υλοποίηση της πρωτοβουλίας JESSICA ξεκίνησε ουσιαστικά με την υπογραφή της σύμβασης χρηματοδότησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ) τον Ιούλιο του 2010 για τη σύσταση Ταμείου Χαρτοφυλακίου JESSICA Ελλάδας ως διακριτή χρηματοδοτική μονάδα εντός της ΕΤΕπ. Στο πλαίσιο αυτής της προετοιμασίας πραγματοποιήθηκαν επίσης τρεις

μελέτες αξιολόγησης των δυνατοτήτων εφαρμογής του χρηματοδοτικού μέσου JESSICA οι οποίες τεκμηρίωσαν τις σημαντικές προοπτικές αξιοποίησής του στην Ελλάδα.

5.2 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ¹⁷

«Ο νέος αναπτυξιακός νόμος αποτελεί κρίσιμο εργαλείο υλοποίησης του αναπτυξιακού σχεδιασμού της χώρας, με κεντρικούς στόχους την αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων και την αναστροφή της ισχυρής τάσης αποεπένδυσης. Ο νόμος έχει χωρική διάσταση, με έμφαση στη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και στην υποβοήθηση της ανταγωνιστικότητας των λιγότερο ευνοημένων περιοχών. Δεν είναι ένα σύνολο αφηρημένων ρυθμίσεων που απευθύνεται αδιαφοροποίητα σε όλους. Είναι νομοθέτημα με συγκεκριμένο προσανατολισμό και στοχεύσεις, το οποίο φιλοδοξεί να απαντήσει σε συγκεκριμένα προβλήματα με οχτώ διαφορετικού χαρακτήρα δράσεις-καθεστώτα ενίσχυσης. Ο νέος Αναπτυξιακός δίνει ένα σαφές στίγμα για τον τρόπο εξόδου από την κρίση και τη σκιαγράφηση ενός κοινωνικά δικαιότερου και βιώσιμου μοντέλου ανάπτυξης με τη διαμόρφωση μιας νέας ταυτότητας (branding) της χώρας διεθνώς».

(Λόης Λαμπριανίδης, Καθηγητής, ΓΓ Στρατηγικών & Ιδιωτικών Επενδύσεων, Υπουργείο Οικονομίας & Ανάπτυξης)¹⁸

Οι βασικές επιδιώξεις του νόμου σχετίζονται με:

- τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας με έμφαση στην απασχόληση εκπαιδευμένου ανθρώπινου δυναμικού
- την προώθηση της ισόρροπης και βιώσιμης ανάπτυξης με έμφαση στην περιφερειακή σύγκλιση
- την υποστήριξη περιοχών με μειωμένη αναπτυξιακή δυναμική και τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων
- την επανεκβιομηχάνιση της χώρας
- την αύξηση της εξωστρέφειας και της καινοτομικότητας των επιχειρήσεων • την υψηλή προστιθέμενη αξία

¹⁷ Αποτελεί το θεσμικό πλαίσιο για τη σύσταση καθεστώτων Ενισχύσεων Ιδιωτικών Επενδύσεων για την περιφερειακή και οικονομική ανάπτυξη της χώρας- Σύσταση Αναπτυξιακού Συμβουλίου και άλλες διατάξεις όπως ψηφίστηκε με το νόμο 4399/2016 και δημοσιεύτηκε στο υπ' αριθμόν 117 φύλλο της εφημερίδας της Κυβερνήσεως.

¹⁸ Ενημερωτικός Οδηγός Επιχειρηματικότητας, Χρηματοδοτικά εργαλεία-ΕΣΠΑ, 2017

- τη βελτίωση του τεχνολογικού επιπέδου και της ανταγωνιστικότητας
- την εξοικονόμηση των φυσικών πόρων
- την ανάπτυξη δικτύων, συνεργειών, συνεταιριστικών πρωτοβουλιών
- τη στήριξη της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας
- τη διαμόρφωση μιας νέας εξωστρεφούς εθνικής ταυτότητας (branding)
- την ενίσχυση της υγιούς και στοχευμένης επιχειρηματικότητας
- την προσέλκυση Ξένων Άμεσων Επενδύσεων
- την εξασφάλιση καλύτερης θέσης της χώρας στο Διεθνή Καταμερισμό

Εργασίας

Δικαιούχοι των ενισχύσεων των καθεστώτων του παρόντος είναι οι επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες ή έχουν υποκατάστημα στην ελληνική επικράτεια κατά τη χρονική στιγμή έναρξης εργασιών του επενδυτικού σχεδίου και έχουν μία από τις ακόλουθες μορφές:

- Ατομική επιχείρηση
- Εμπορική εταιρεία
- Συνεταιρισμός
- Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.), Αγροτικοί Συνεταιρισμοί (ΑΣ), Ομάδες Παραγωγών (ΟΠ), Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις (ΑΕΣ)
- Υπό ίδρυση ή υπό συγχώνευση εταιρείες, με την υποχρέωση να έχουν ολοκληρώσει τις διαδικασίες δημοσιότητας πριν την έναρξη εργασιών του επενδυτικού σχεδίου
- Επιχειρήσεις που λειτουργούν με τη μορφή κοινοπραξίας με την προϋπόθεση καταχώρισής τους στο ΓΕΜΗ
- Δημόσιες και δημοτικές επιχειρήσεις και θυγατρικές τους (σύμφωνα με τους περιορισμούς του Άρθρου 6)

Επιλέξιμοι κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας, είναι εκείνοι της μεταποίησης και μεγάλο μέρος των κλάδων παροχής διεθνώς εμπορεύσιμων υπηρεσιών και προϊόντων υπό την προϋπόθεση της συμβατότητάς τους με τον ΓΑΚ. Δεν υπαγονται στα καθεστώτα ενισχυσεών του παρόντος νομού:

- Με βάση τις διατάξεις του Γ.Α.Κ. οι τομείς χάλυβα, συνθετικών ινών, άνθρακα, ναυπηγίας (θα ζητηθεί εξαίρεση), μεταφορών και η συναφής υποδομή

- Με βάση ΚΑΔ ενδεικτικά: Εμπόριο, Επιστημονική έρευνα, Εστίαση, Εκπαίδευση, Κατασκευές

Οι ενισχύσεις έχουν χαρακτήρα κινήτρου, μόνο εφόσον ο δικαιούχος έχει υποβάλει γραπτή αίτηση υπαγωγής σε καθεστώς ενίσχυσης πριν από την έναρξη των εργασιών του επενδυτικού σχεδίου. Το περιεχόμενο της πρότασης πρέπει να αφορά:

- δημιουργία νέας μονάδας
- επέκταση της δυναμικότητας υφιστάμενης μονάδας
- διαφοροποίηση της παραγωγής μιας μονάδας
- θεμελιώδη αλλαγή του συνόλου της παραγωγικής διαδικασίας υφιστάμενης μονάδας

- απόκτηση του συνόλου στοιχείων ενεργητικού μονάδας που έχει κλείσει

Το ελάχιστο ύψος των επενδυτικών σχεδίων είναι:

- Μεγάλες επιχειρήσεις: 500.000
- Μεσαίες επιχειρήσεις, συνεταιρισμοί και cluster: 250.000
- Μικρές επιχειρήσεις: 150.000
- Πολύ μικρές επιχειρήσεις: 100.000
- Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.): 50.000

Η συμμετοχή του φορέα στο κόστος του επενδυτικού σχεδίου μπορεί να γίνει είτε μέσω ιδίων κεφαλαίων είτε με εξωτερική χρηματοδότηση, με την προϋπόθεση ότι το είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του συνολικού επενδυτικού κόστους δεν περιέχει καμία κρατική ενίσχυση, δημόσια στήριξη ή παροχή.

Οι δαπάνες περιφερειακών ενισχύσεων αποτελούν τη βάση κάθε επενδυτικού σχεδίου

- Επενδυτικές δαπάνες σε ενσώματα στοιχεία ενεργητικού

Κτηριακά (μέχρι 45% του συνόλου, 60% για τουριστικά, 70% για logistics, 80% για διατηρητέα), αγορά παγίων στοιχείων ενεργητικού, αγορά καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού, μισθώματα χρηματοδοτικής μίσθωσης, δαπάνες εκσυγχρονισμού ειδικών εγκαταστάσεων

- Επενδυτικές δαπάνες σε άυλα στοιχεία ενεργητικού

Μεταφορά τεχνολογίας μέσω της αγοράς δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, αδειών εκμετάλλευσης, ευρεσιτεχνιών, τεχνογνωσίας και μη κατοχυρωμένων τεχνικών

γνώσεων, Συστήματα διασφάλισης και ελέγχου ποιότητας, πιστοποιήσεων, προμήθειας και εγκατάστασης λογισμικού και συστημάτων οργάνωσης της επιχείρησης

- το μισθολογικό κόστος των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργούνται ως αποτέλεσμα της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου υπολογιζόμενο για περίοδο δύο (2) ετών από τη δημιουργία κάθε θέσης.

Συμπληρωματικά των περιφερειακών ενισχύσεων:

- Επενδυτικές δαπάνες για συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ΜΜΕ
- Δαπάνες εκκίνησης για τις υπό ίδρυση μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις

- Δαπάνες καινοτομίας για ΜΜΕ
- Δαπάνες για διαδικαστική και οργανωτική καινοτομία για ΜΜΕ
- Δαπάνες για cluster καινοτομίας
- Επενδυτικές δαπάνες για μέτρα ενεργειακής απόδοσης
- Επενδυτικές δαπάνες για αυτοπαραγωγή ενέργειας • Δαπάνες για την αποκατάσταση μολυσμένων χώρων

Επενδυτικά σχέδια παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ, ενισχύονται μόνο για:

- Επενδυτικές δαπάνες για τη συμπαραγωγή ενέργειας υψηλής απόδοσης από ΑΠΕ
- Δαπάνες για παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές
- Δαπάνες για εγκατάσταση αποδοτικών συστημάτων τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης

Τα έδη των ενισχύσεων του Αναπτυξιακού Νόμου έχουν τη μορφή:

- Φορολογική απαλλαγή: απαλλαγή από την καταβολή φόρου εισοδήματος επί των πραγματοποιούμενων προ φόρου κερδών, τα οποία προκύπτουν με βάση τη φορολογική νομοθεσία, από το σύνολο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης

- Επιχορήγηση: δωρεάν παροχή από το Δημόσιο χρηματικού ποσού για την κάλυψη τμήματος των επιλέξιμων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου και προσδιορίζεται ως ποσοστό αυτών

- Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης: κάλυψη από το Δημόσιο τμήματος των καταβαλλόμενων δόσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης που συνάπτεται για την

απόκτηση καινούριου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού και δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 7 έτη,

- Επιδότηση του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης: κάλυψη του κόστους των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργούνται και συνδέονται με το επενδυτικό σχέδιο

- Χρηματοδοτικά εργαλεία (κεφαλαιουχική συμμετοχή, δάνειο)
- Σταθεροποίηση συντελεστή φορολογίας εισοδήματος
- Ταχεία αδειοδότηση

Για να δικαιούνται οι υπαγόμενες επιχειρήσεις να λάβουν τις ενισχύσεις της επιχορήγησης και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης, πρέπει να έχουν εμφανίσει κέρδη σε μία κατ' ελάχιστον διαχειριστική χρήση από τις τελευταίες επτά (7), πριν από τη διαχειριστική χρήση της αίτησης υπαγωγής.

Το μέγιστο ύψος ενίσχυσης για κάθε επενδυτικό σχέδιο είναι τα 5.000.000€, για κάθε επιχείρηση τα 10.000.000€ και για κάθε όμιλο επιχειρήσεων τα 20.000.000€

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ο ρόλος των νέων μικρομεσαίων επιχειρήσεων που φαίνεται να έχουν ευνοϊκότερες προοπτικές για να «μεγαλώσουν» και να αναπτυχθούν φαίνεται πως είναι πιο κρίσιμος από ποτέ σήμερα στη σκιά της βαθιάς και παρατεταμένης οικονομικής ύφεσης από την οποία διέρχεται η ελληνική οικονομία. Ο εντοπισμός επομένως εκείνων των φιλόδοξων επιχειρηματιών αρχικών σταδίων που μπορούν να συμβάλουν στην παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας και να αποτελέσουν βασικό μοχλό ανάκαμψης αποτελεί βασικό στόχο των πολιτικών για την επιχειρηματικότητα.

Προσπαθήσαμε να αναλύσουμε τα χαρακτηριστικά της ελληνικής οικονομίας, προκειμένου να έχουμε μια πιο πλήρη εικόνα της επιχειρηματικότητας και των προβλημάτων που αντιμετωπίζει. Εκτιμώντας ότι ένας φιλόδοξος επιχειρηματίας χαρακτηρίζεται από σημαντική προσήλωση προς την επιχειρηματική επιτυχία και στοχεύει στη μεγιστοποίηση της δημιουργίας αξίας και η οποία εκφράζεται σε όρους ανάπτυξης της επιχείρησης, κατανοούμε ότι οι αναπτυξιακές προσδοκίες, προθέσεις, επιδιώξεις είναι ιδιαίτερα σημαντικό να διερευνηθούν εκτενώς.

Αυτό σημαίνει πως οι επιχειρηματίες που είναι προσηλωμένοι στη δημιουργία υψηλής ποιότητας επιχειρηματικών εγχειρημάτων φαίνεται πως εντοπίζουν ακόμα και σε ένα δυσμενές περιβάλλον κρίσης τις ευκαιρίες και μπορούν να καλύψουν τα κενά και τις νέες ανάγκες που αναδύονται στις αγορές λόγω της αναδιάρθρωσης και του μετασχηματισμού των αγορών προϊόντος και εργασίας όπως συμβαίνει στην ελληνική οικονομία. Ως εκ τούτου, ο ρόλος των δομικών μεταρρυθμίσεων στην οικονομική και φορολογική πολιτική και μπορεί να αποδειχθούν κομβικά για την ανάδειξη τέτοιων ευκαιριών, που με τη σειρά τους θα ενισχύσουν τη φιλόδοξη αναπτυξιακή επιχειρηματικότητα και την πιθανότητα για τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

Αναλύοντας τους φόβους και τις δυσχέρειες που αποτελούν ανάχωμα στη χρηματοδότηση των νέων φιλόδοξων και καινοτόμων επιχειρηματιών αρχικού σταδίου, και συγκρίνοντας τα απτά αποτελέσματα παλαιών και σύγχρονων εργαλείων χρηματοδότησης, αναγνωρίσαμε τα πλεονεκτήματα του ΕΣΠΑ. Με βάση τα παραπάνω στοιχεία, πρέπει να συνεχιστεί με εντατικό ρυθμό η προσπάθεια για αξιοποίηση των πόρων του ΕΣΠΑ το επόμενο διάστημα. Στόχος δεν είναι μόνο η απορρόφηση, αλλά

κυρίως η ικανοποίηση των πλέον επιτακτικών αναγκών, η αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου και εντέλει η αποκομιδή της μέγιστης προστιθέμενης αξίας από το σημαντικότερο χρηματοδοτικό εργαλείο που διαθέτει η χώρα. Σε διαφορετική περίπτωση θα κυριαρχήσει η απογοήτευση στις τάξεις των μικρομεσαίων επιχειρηματιών και θα χαθεί η ελπίδα υπαγωγής σε ένα πρόγραμμα του ΕΣΠΑ, ώστε να χρηματοδοτηθεί ένα νέο επιχειρηματικό εγχείρημα.

Όσο αναφορά τη δυσπιστία και την αμφιβολία που μπορεί να παρατηρείται μερικές φορές απέναντι στο ΕΣΠΑ και άλλα συναφή εργαλεία, θα μπορούσαμε να πούμε ότι αυτά κυρίως οφείλονται στην έλλειψη πληροφόρησης και την άγνοια, είτε αναφερόμαστε στα εργαλεία και τις διαδικασίες ένταξης σε αυτά, είτε την ρευστή πολιτική και οικονομική κατάσταση και το περιβάλλον στο οποίο ζούμε καθημερινά. Το ΕΣΠΑ αποτελεί βασικό εργαλείο και σαν εργαλείο θα πρέπει να αντιμετωπίζεται. Επιβάλεται λοιπόν να γίνει κοινή πεποίθηση από όλους τους ενδιαφερόμενους και εμπλεκόμενους (επιχειρηματίες και κυβέρνηση) ότι το όραμα και η πληροφόρηση είναι η αρχή. Ο σωστός σχεδιασμός προετοιμασία της πρότασης –με την κατάλληλη καθοδήγηση από ειδικούς- και η εμμόνη στο σκοπό, που δεν είναι άλλος από τη χρηματοδότηση της επιχειρηματικής ιδέας και η ευόδωσή της, είναι ο μισός δρόμος. Ο άλλος μισός είναι η συνεχής και αόκηνη προσπάθεια του κάθε επιχειρηματία που επιθυμεί την επιτυχία και όχι την πρόσχηρη και προσωρινή προσέλευση κεφαλαίων που θα του εξασφαλίσουν βραχυπρόθεσμα αποτελέσματα. Η ελληνική κοινωνία και οικονομία έχει ανάγκη από οραματιστές και επαγγελματίες επιχειρηματίες που με σωστή χρήση εργαλείων θα δώσουν την ώθηση για έξοδο από την κρίση και ανάκαμψη της οικονομίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας 1. Η οικονομική δραστηριότητα στην Ελλάδα ανά κλάδο κατά τα έτη 2005 – 2013

Αριθμός Επιχειρήσεων	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ορυχεία - Λατομεία	684	657	649	626	519	605	682	571	508
Μεταποιητικές βιομηχανίες	91197	93.341	95.308	94.928	83.564	71.838	74.397	78.064	74.880
Κατασκευές	110.420	98.909	108.828	115.916	112.951	103.136	109.031	101.223	99.577
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και φυσικού αερίου	0	35	0	68	68	63	62	62	62
Παροχή νερού	176	71	157	27	104	89	104	89	78
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο	312.932	308.560	305.716	308.162	304.464	298.070	287.340	280.444	281.233
Μεταφορές και αποθήκευση	68.231	70.697	71.055	59.446	59.328	56.717	56.181	55.805	55.803
Ξενοδοχεία - Εστιατόρια	97.134	103.719	104.400	105.652	105.441	102.490	102.182	102.080	103.361
Πληροφορίες και επικοινωνίες	6.408	6.826	7.192	6.966	7.300	7.412	7.393	7.385	7.188
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμισθώσεις και εμπορικές δραστηριότητες	2.755	2.929	2.942	2.362	2.369	2.167	2.106	2.070	2.063
Εκπαίδευση και έρευνα	127.828	129.849	130.171	158.667	139.784	133.362	131.064	129.497	135.149
Διοικητικές δραστηριότητες και λοιπές δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών υπέρ του κοινωνικού συνόλου	3.069	3.312	3.388	3.794	3.804	3.629	3.525	3.467	3.458
Σύνολο	820.834	829.027	829.806	856.614	819.696	779.578	766.259	759.111	762.692

Πηγή: Observatory of European SMEs, European Commission

Πίνακας 2. Ο τζίρος των επιχειρήσεων στην Ελλάδα κατά τα έτη 2005 - 2013

Τζίρος	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ορυχεία - Λατομεία	1526	1712	1799	827	761	768	779	796	814
Μεταποιητικές βιομηχανίες	48390	54702	58894	52859	54884	54926	53430	53461	56288
Κατασκευές	15733	16456	18201	16271	15852	14102	14279	14060	14207
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και φυσικού αερίου	4107	4580	4767	4893	4803	4711	4727	4778	5017
Παροχή νερού	546	676	630	492	645	632	642	656	664
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο	145696	156276	172219	40635	39091	37996	35047	34367	36699
Μεταφορές και αποθήκευση	12031	12918	13970	10168	8755	8659	8276	8201	8600
Ξενοδοχεία - Εστιατόρια	8743	9475	9932	5937	5973	5704	5525	5418	5682
Πληροφορίες και επικοινωνίες	9735	10836	10999	5932	6027	7009	6782	6747	6972
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμισθώσεις και εμπορικές δραστηριότητες	382	441	503	528	512	508	486	483	494
Εκπαίδευση και έρευνα	18307	19025	20354	2564	12363	11798	11306	10963	11914
Διοικητικές δραστηριότητες και λοιπές δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών υπέρ του κοινωνικού συνόλου	993	1096	1209	1071	1039	887	849	844	862
Σύνολο	266189	288192	313567	152157	150704	147789	142123	141073	148311

Πηγή: Observatory of European SMEs, European Commission.

Πίνακας 3. Η συνεισφορά των κλάδων στην πορεία του ΑΕΠ της Ελλάδας κατά τα έτη 2005 - 2013

Προστιθέμενη Αξία	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ορυχεία - Λατομεία	865,3	950,5	1019,5	379,5	348,9	353,1	356	363	370,4
Μεταποιητικές βιομηχανίες	14270	15825,3	16809,5	16277,6	16901,2	17036,4	16852,1	17054,1	17854,4
Κατασκευές	5843,5	6383,7	6207,7	4192,5	4084,6	3656,8	3534,5	3533,1	3734,7
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και φυσικού αερίου	3085	2590,3	2546,3	2353,8	2310,7	2266,6	2292,04	2327,2	2448,1
Παροχή νερού	143	91,9	160,4	384,6	503,8	494,2	503	513,9	520,1
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο	19264,5	22268,4	24886,5	25096,6	24142,9	23466,9	22208,6	21883,5	23386,7
Μεταφορές και αποθήκευση	5711,6	5214,5	5361	5966,8	5137,4	5106,6	4905,5	4858,8	5089,5
Ξενοδοχεία - Εστιατόρια	3185,5	3457,2	3851,9	4106,1	4130,8	3936,6	3789,1	3704,3	3887,4
Πληροφορίες και επικοινωνίες	4634,9	4854,7	5206,8	5597,3	5686,9	6613,3	6321,2	6277,8	6510,7
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμισθώσεις και εμπορικές δραστηριότητες	244,8	386,3	50,2	279,5	271,2	270,2	261,8	260,9	266,6
Εκπαίδευση και έρευνα	6907,1	6972,9	869,6	9242,1	9094,2	7764,3	7102,5	6819,8	7420,8
Διοικητικές δραστηριότητες και λοιπές δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών υπέρ του κοινωνικού συνόλου	479,4	555,8	704,8	423,1	701,4	598,9	580,2	578,4	590,9
Σύνολο	64634,6	69551,5	75874,2	74599,5	73314	71563,9	68774,9	68174,8	72080,3

Πηγή: Observatory of European SMEs, European Commission

Πίνακας 4. Ο αριθμός των εργαζομένων των επιχειρήσεων στην Ελλάδα κατά τα έτη 2005 - 2013

Αριθμός Εργαζομένων	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ορυχεία - Λατομεία	13386	13481	13508	13026	6266	5714	5427	5444	5610
Μεταποιητικές βιομηχανίες	389751	400090	406965	405347	400935	378081	371654	369052	370119
Κατασκευές	309069	309708	304590	298633	285109	254954	246286	238896	234872
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και φυσικού αερίου	17865	17323	17248	17620	17620	16158	16024	16072	16515
Παροχή νερού	6906	7002	6062	7799	7304	6880	6741	6754	6882
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο	941544	966272	990296	998217	986239	965528	930769	908431	910988
Μεταφορές και αποθήκευση	202214	195314	196373	195981	195590	186983	186003	184668	183107
Ξενοδοχεία - Εστιατόρια	280176	303724	298119	301696	301093	292662	291784	291493	295151
Πληροφορίες και επικοινωνίες	63363	60894	63286	62084	65063	66086	65940	65874	64453
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμισθώσεις και εμπορικές δραστηριότητες	4069	5810	598	6004	6022	5510	5325	5218	5196
Εκπαίδευση και έρευνα	255555	300967	324767	403361	355361	339034	332250	327932	342341
Διοικητικές δραστηριότητες και λοιπές δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών υπέρ του κοινωνικού συνόλου	7657	8835	9635	9645	9674	9229	8920	8741	8703
Σύνολο	2492355	2589420	2636847	2719411	2636276	2526805	2467123	2428575	2443937

Πηγή: Observatory of European SMEs, European Commission.

Πίνακας 5. Ο αριθμός των εργαζομένων ανά κλάδο και τάξη μεγέθους απασχόλησης στη Ελλάδα κατά το έτος 2013

Αριθμός Εργαζομένων	0-9	10-49	50-249	250+	ΣΥΝΟΛΟ
Ορυχεία – Λατομεία	1094	1430	1499	1587	5610
Μεταποιητικές βιομηχανίες	171580	61676	67021	69842	370116
Κατασκευές	142668	41098	41969	9137	234872
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και φυσικού αερίου	0	1078	1217	14220	16515
Παροχή νερού	0	1326	1456	4100	6882
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο	551549	153373	82811	93255	910988
Μεταφορές και αποθήκευση	88397	25910	12650	56150	183107
Ξενοδοχεία - Εστιατόρια	207649	567469	19212	11521	295151
Πληροφορίες και επικοινωνίες	11530	7687	5124	40112	64453
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμισθώσεις και εμπορικές δραστηριότητες	3102	599	562	933	5196
Εκπαίδευση και έρευνα	203186	40617	37420	61118	342341
Διοικητικές δραστηριότητες και λοιπές δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών υπέρ του κοινωνικού συνόλου	5199	1010	95	1529	703
Σύνολο	1385954	422573	271906	363504	2443937

Πηγή: Observatory of European SMEs, European Commission.

Πίνακας 6 Ο αριθμός των επιχειρήσεων ανά κλάδο και τάξη μεγέθους απασχόλησης στη Ελλάδα κατά το έτος 2013

Αριθμός Επιχειρήσεων	0-9	10-49	50-249	250+	ΣΥΝΟΛΟ
Ορυχεία - Λατομεία	423	70	13	2	508
Μεταποιητικές βιομηχανίες	70710	3290	761	119	74880
Κατασκευές	96192	2346	361	10	98909
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και φυσικού αερίου	0	47	13	2	62
Παροχή νερού	0	67	10	1	78
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο	270466	9778	894	95	281233
Μεταφορές και αποθήκευση	54181	1445	138	39	55803
Ξενοδοχεία - Εστιατόρια	99821	3314	200	26	103361
Πληροφορίες και επικοινωνίες	6783	350	51	4	7188
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμισθώσεις και εμπορικές δραστηριότητες	2026	29	6	2	2063
Εκπαίδευση και έρευνα	132678	1979	383	109	135149
Διοικητικές δραστηριότητες και λοιπές δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών υπέρ του κοινωνικού συνόλου	3395	50	10	3	3458
Σύνολο	736675	22765	2840	412	762692

Πηγή: Observatory of European SMEs, European Commission.

Πίνακας 7. Οι κύριοι τομείς οικονομικής επιρροή των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην Ελλάδα το έτος 2013

Συνολικός Αριθμός ΜΜΕ	762280
Κατασκευές	13%
Εμπόριο	37%
Βιομηχανίες	10%
Εκπαίδευση	18%
Συνολικός Αριθμός Εργαζομένων στις ΜΜΕ	2080433
Κατασκευές	11%
Εμπόριο	39%
Βιομηχανίες	14,5%
Εκπαίδευση	13,5%
Συνολική Προστιθέμενη Αξία ΜΜΕ	50,3 εκ. €
Κατασκευές	7%
Εμπόριο	40%
Βιομηχανίες	22%
Εκπαίδευση	12%
Σύνολο Κύκλου Εργασιών στις ΜΜΕ	97,8 εκ €
Κατασκευές	14%
Εμπόριο	32,5%
Βιομηχανίες	29,5%
Εκπαίδευση	10%

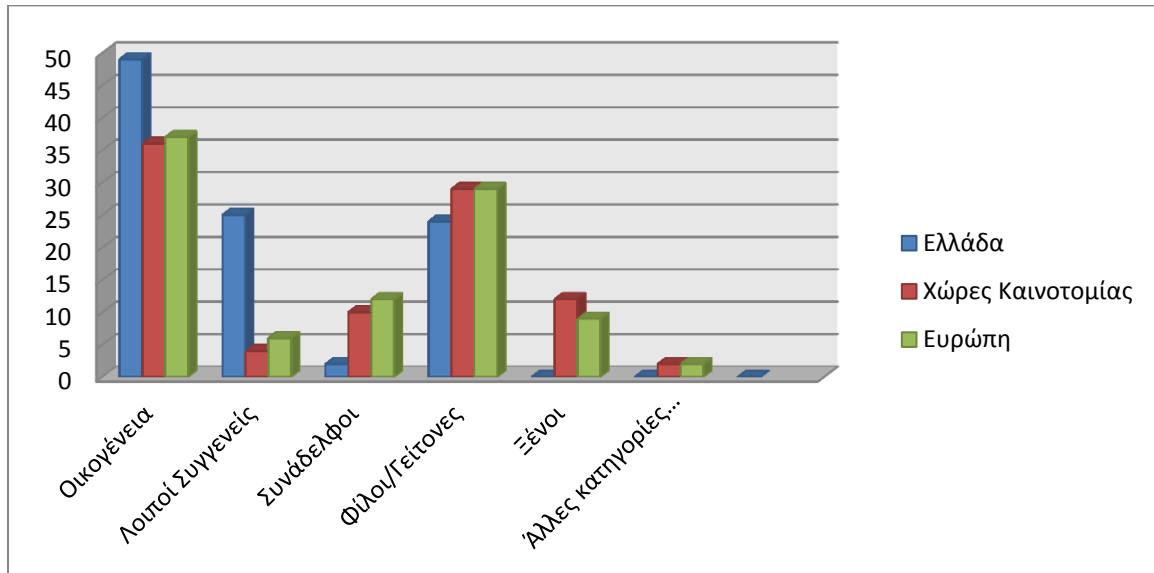
Πηγή: Observatory of European SMEs, European Commission.

Πίνακας 8: Άτυποι επενδυτές

	Ελλάδα	Χώρες Καινοτομίας	Ευρώπη
% άτυπων επενδυτών στο σύνολο του πληθυσμού	3,2	3,1	3
% γυναικών στο σύνολο των άτυπων επενδυτών	55,5	27,7	26,8
% επιχειρηματιών αρχικών σταίων που δέχθηκαν χρηματοδότηση από άτυπους επενδυτές	7,6	7,6	6,6
Διάμεσος (κατά μέσο όρο) επενδυτικών κεφαλαίων(€)	19429	18898	13086
Διάμεσος (κατά μέσο όρο) επενδυτικών κεφαλαίων που δόθηκαν από γυναίκα (€)	22205	32676	24831
Διάμεσος (κατά μέσο όρο) επενδυτικών κεφαλαίων που δόθηκαν από άνδρα (€)	16653	17592	11607

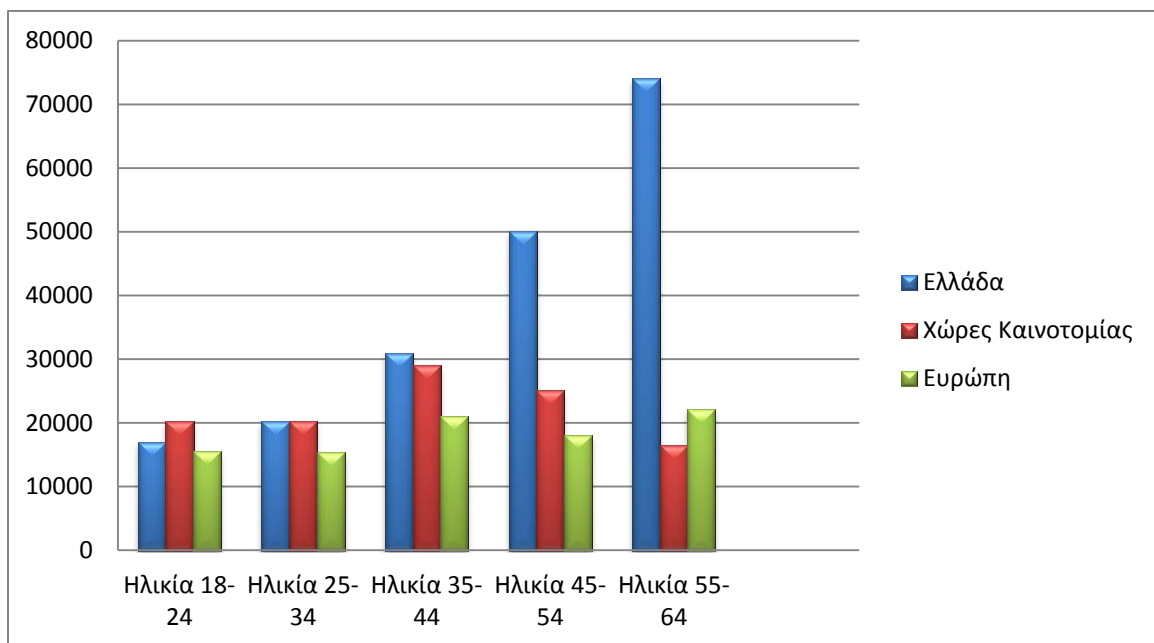
Πηγή: Global Entrepreneurship Monitor - IOBE 2015

Διάγραμμα 5: Κατεύθυνση χρηματοδότησης άτυπων επενδυτών (% άτυπων επενδυτών)

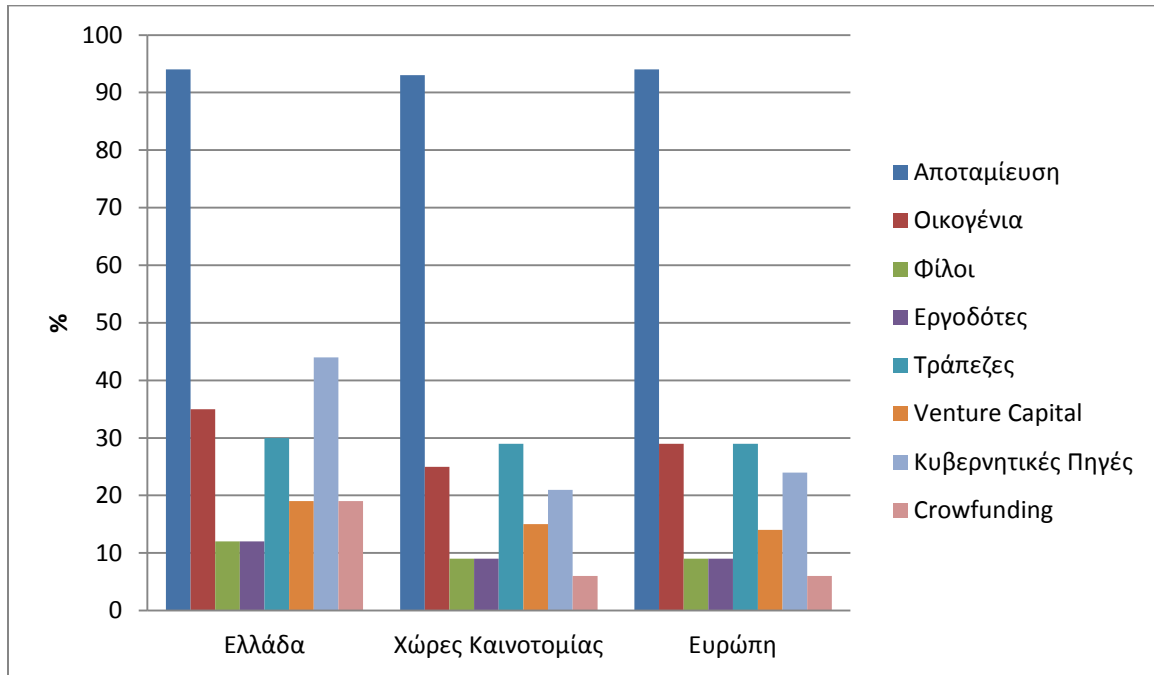
Πηγή: Global Entrepreneurship Monitor - IOBE 2015

Διάγραμμα 7: Ποσό χρηματοδότησης που απαιτείται κατά την έναρξη επιχειρήσεων αρχικών σταδίων ανά ηλικιακή ομάδα

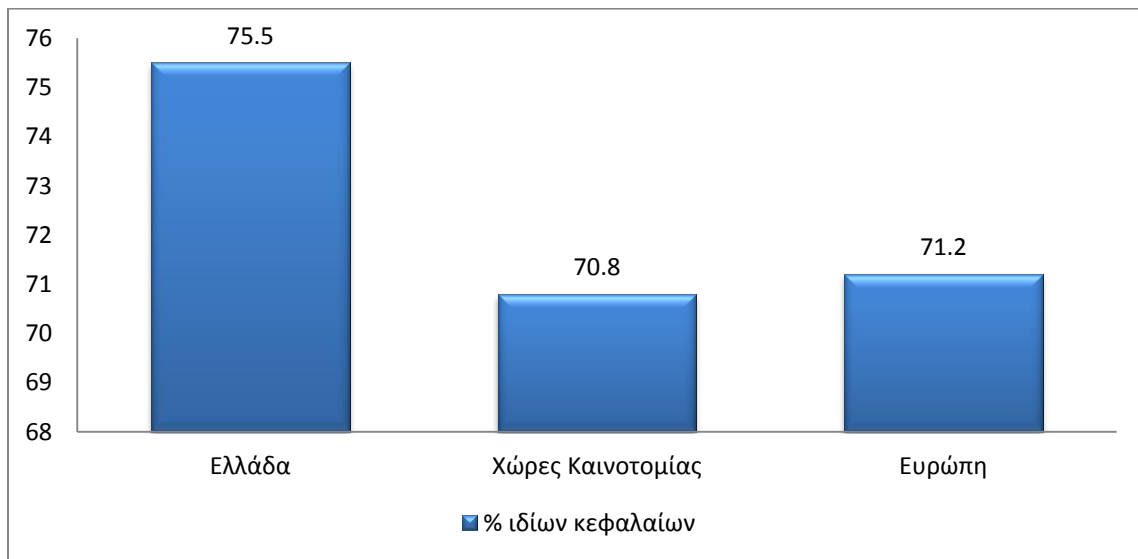
Πηγή: Global Entrepreneurship Monitor - IOBE 2015

Διάγραμμα 8. Χρηματοδότηση ανά πηγή (% του συνόλου) στην Ευρώπη και στις χώρες καινοτομίας

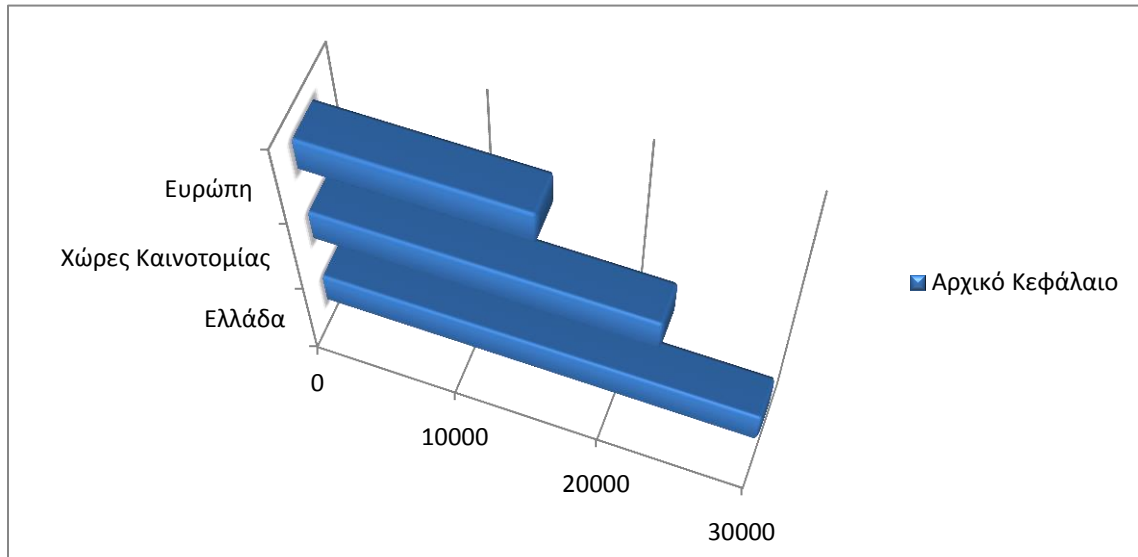
Πηγή: Global Entrepreneurship Monitor-IOBE 2015

Διάγραμμα 9. % ιδίων κεφαλαίων στην Ευρώπη και στις χώρες καινοτομίας για έναρξη επιχείρησης

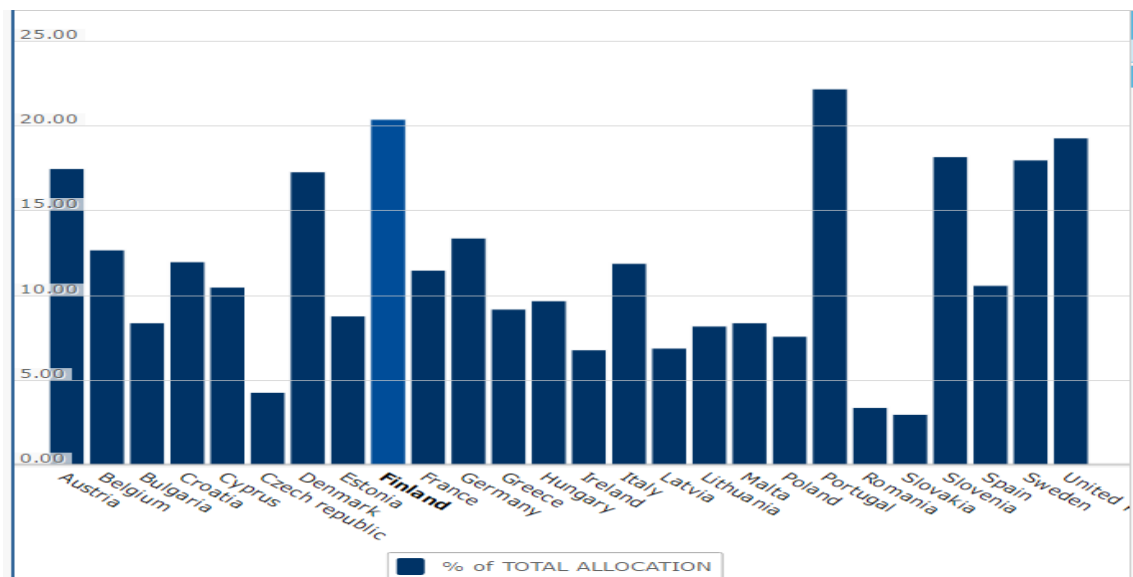
Πηγή: IOBE, επεξεργασία στοιχείων GEM

Διάγραμμα 10. Αρχικό κεφάλαιο για έναρξη επιχείρησης στην Ευρώπη και στις χώρες καινοτομίας

Πηγή: IOBE, επεξεργασία στοιχείων GEM

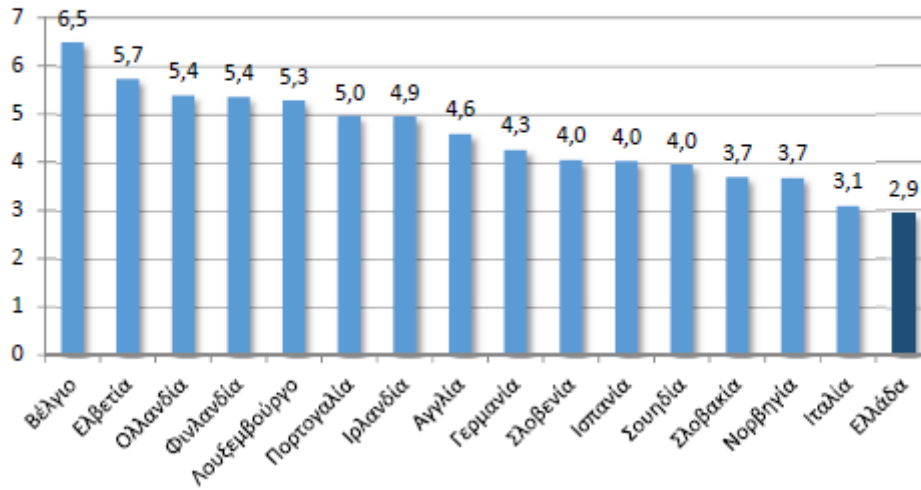
Διάγραμμα 11. Ποσοστό ενισχύσεων ΜΜΕ ανά χώρα, από το ΕΣΠΑ 2014-2020

Πηγή: <https://ec.azure-westeuropa-prod.socrata.com/> (επίσημη ιστοσελίδα ΕΕ)

Διάγραμμα 12: Εθνικές Πολιτικές και Προτεραιότητες για τη νέα επιχειρηματικότητα
(μέσος όρος σε κλίμακα 1: απόλυτα λάθος έως 9: απόλυτα σωστό)

Διάγραμμα 3-2: Εθνικές Πολιτικές και Προτεραιότητες για τη νέα επιχειρηματικότητα
(μέσος όρος σε κλίμακα 1: απόλυτα λάθος έως 9: απόλυτα σωστό)

Πηγή: IOBE, επεξεργασία στοιχείων GEM

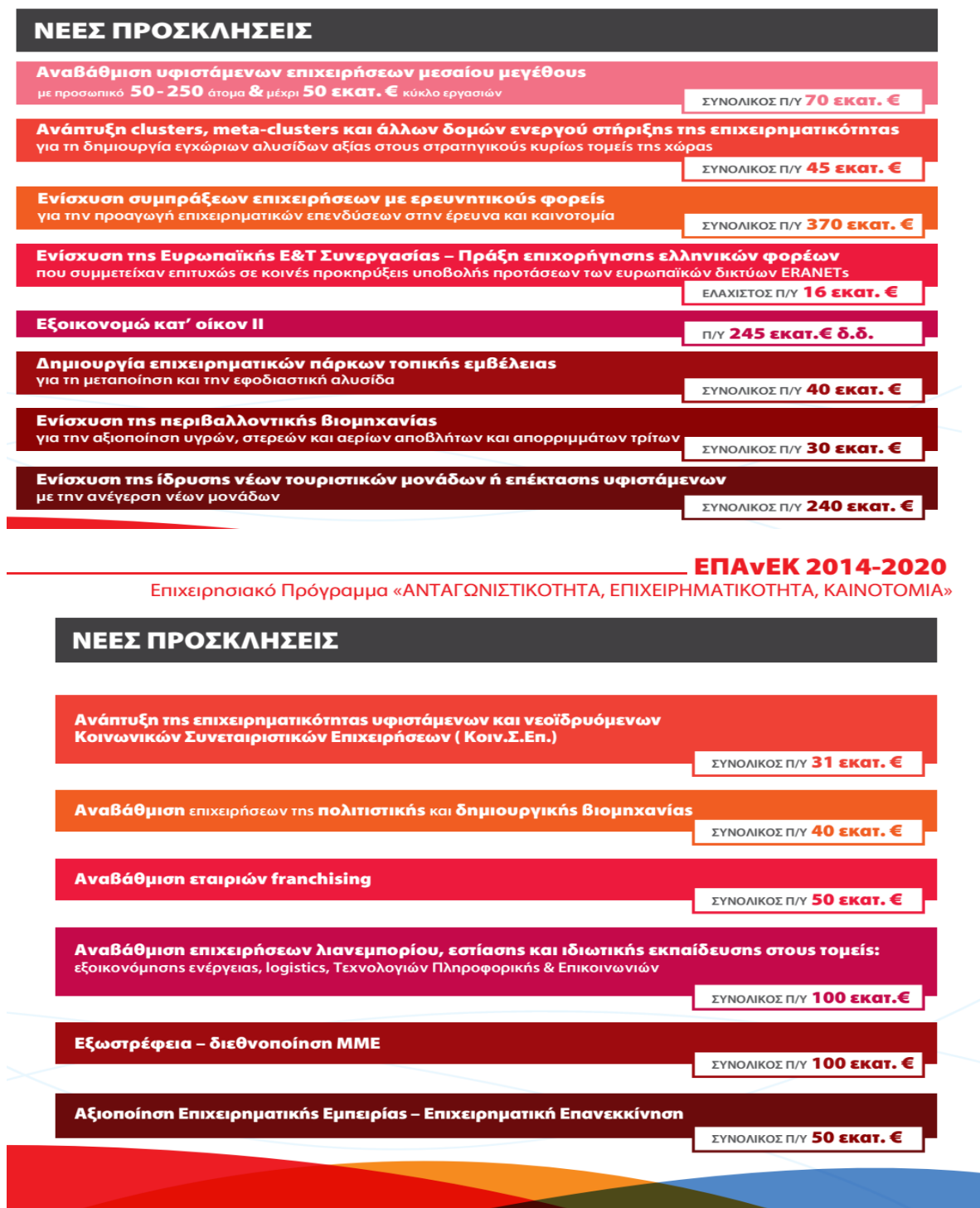
Διάγραμμα 13. Ποσά που διατίθενται στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και καινοτομία.

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, ΕΣΠΑ 2014-2020

Σχήμα 1. Νέες Προσκλήσεις του Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ»

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, ΕΣΠΑ 2014-2020

Σχήμα 2. Α και Β κύκλος Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ»

Α' ΚΥΚΛΟΣ ΔΡΑΣΕΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

33.948

έγκυρες προτάσεις
προς αξιολόγηση

90.000

αξιολογήσεις

450-510

αξιολογητές

30 ημέρες

για ολοκλήρωση
αξιολόγησης

Από τα μέσα Οκτωβρίου: σταδιακά η δημοσίευση των καταλόγων των δυνητικά εντασσόμενων

Εντός του 2016: η χρηματοδότηση για τα προγράμματα (επιχειρηματικότητας) του ΕΣΠΑ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ»

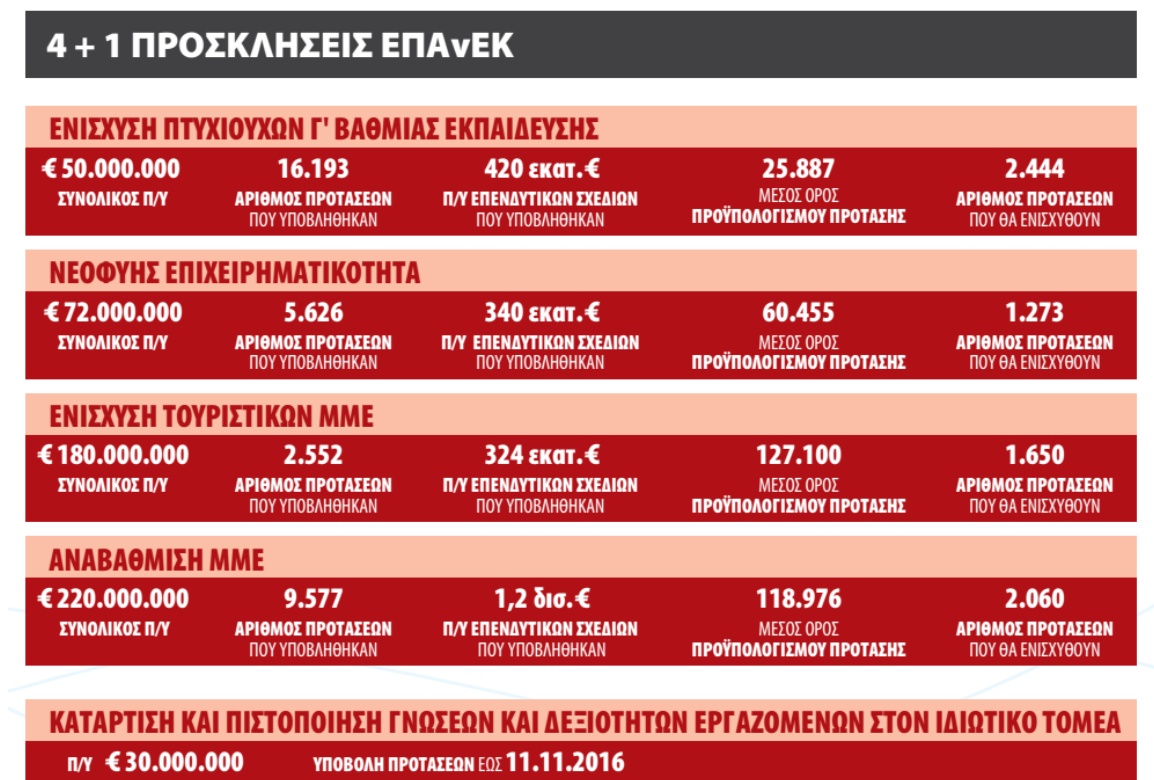
Β' ΚΥΚΛΟΣ ΔΡΑΣΕΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, ΕΣΠΑ 2014-2020

Σχήμα 3. Προσκλήσεις Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ»

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ»

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΠΑνεΚ
4,67 ΔΙΣ. € Δ.Δ.

Έως σήμερα έχουν εξειδικευτεί δράσεις συνολικού π/υ **1,77 δισ. €** (38% του ΕΠΑνεΚ)

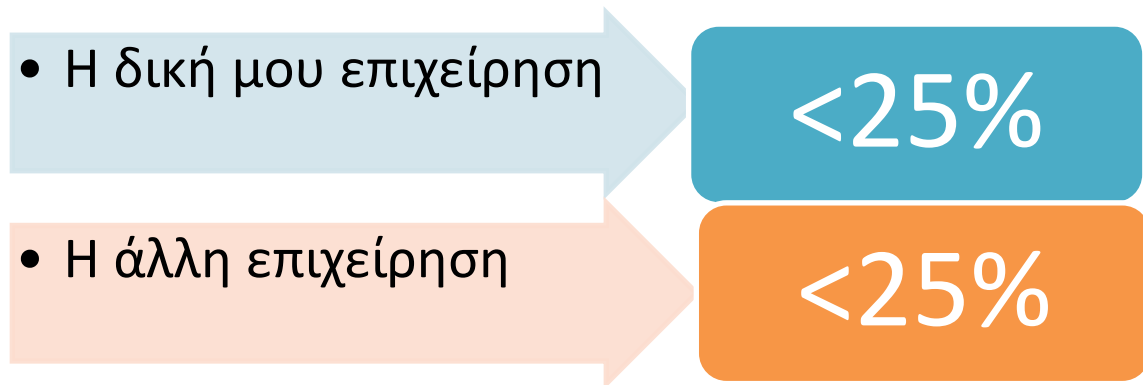
Έχουν εκδοθεί **41 προσκλήσεις** με π/υ **695 εκατ. €**
και **16 αποφάσεις** ένταξης **74,9 εκατ. € Δ.Δ.**

Έως το τέλος του **2016** θα ενταχθούν επιπλέον δράσεις **400 εκατ.€**

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, ΕΣΠΑ 2014-2020

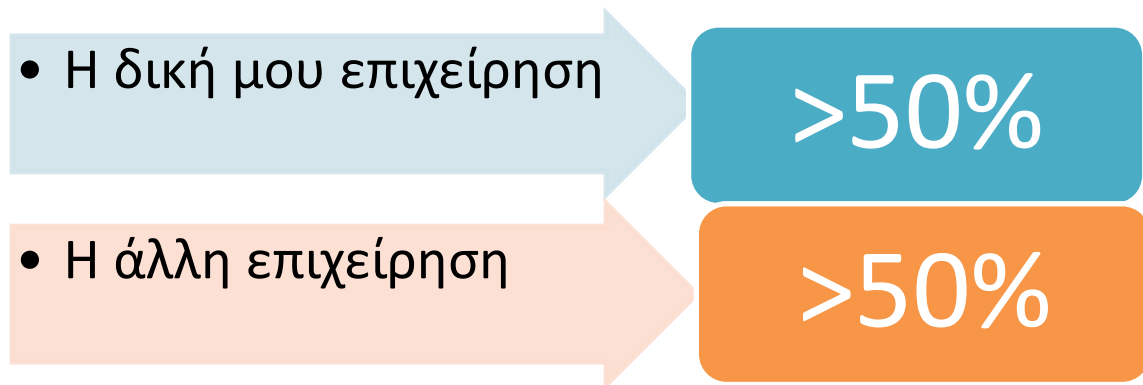
Σχήμα 4. Ανεξάρτητες επιχειρήσεις

Η δική μου επιχείρηση συμμετέχει σε ποσοστό λιγότερο του 25% (το κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου) σε άλλη επιχείρηση και το αντίστροφο για την άλλη επιχείρηση.

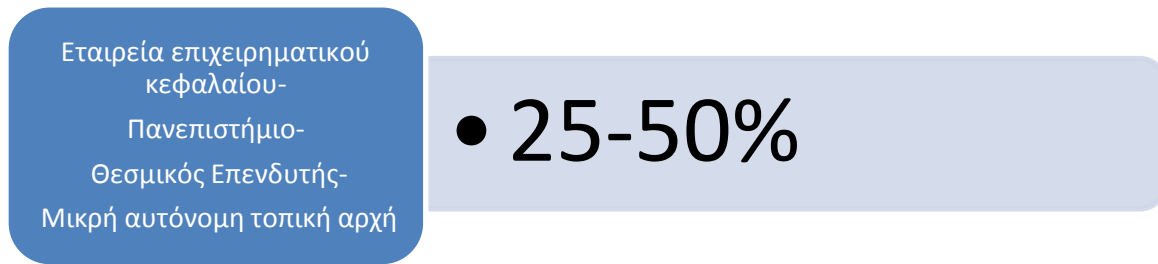

Σχήμα 5. Συνδεμένες επιχειρήσεις

Η δική μου επιχείρηση κατέχει πάνω από το 50% των δικαιωμάτων ψήφου των μετόχων ή των εταίρων μιας άλλης επιχείρησης και το αντίστροφο για την άλλη επιχείρηση.

Σχήμα 6. Εξαιρέσεις

Σχήμα 7: Παράδειγμα υπολογισμού μεγεθών σε συνεργαζόμενες επιχειρήσεις

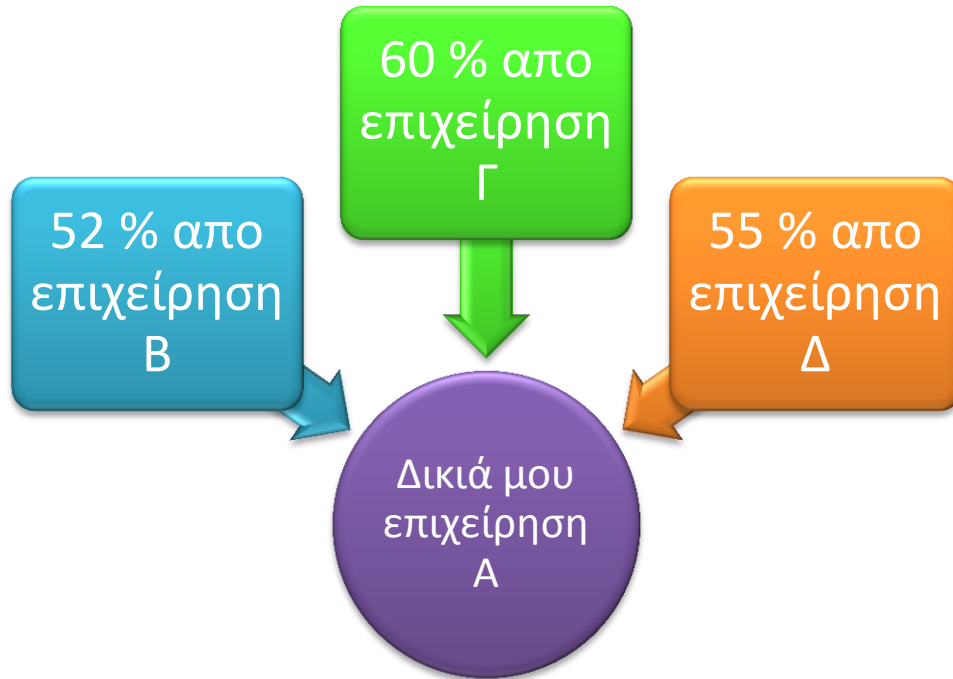

Πως υπολογίζω τα στοιχεία των συνεργαζόμενων επιχειρήσεων;

Για να υπολογίσω το δικό μου αριθμό απασχολουμένων και τα χροιματοοικονομικά στοιχεία προσθέτω τα σχετικά ποσοστά των επιχειρήσεων Β, Γ, Δ στα συνολικά μου στοιχεία.

Δηλαδή: το σύνολό μου είναι 100% της Α + 26% της Β + 48% της Γ + 36% της Δ

Σχήμα 8. Πως υπολογίζω τα μεγέθη σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις.

Πως υπολογίζω τα στοιχεία των συνδεδεμένων επιχειρήσεων;

Για να υπολογίσω το δικό μου αριθμό απασχολουμένων και τα χροίματοοικονομικά στοιχεία επειδή τα ποσοστά είναι >50 %, προσθέτω το 100% των επιχειρήσεων Β, Γ, Δ στα συνολικά μου στοιχεία.

Δηλαδή: το σύνολό μου είναι 100% της Α + 100% της Β + 100% της Γ + 100% της Δ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

Βιβλία- Έντυπα

- Butler, John E; Sullivan, Jeremiah J. Crisis, Response Tactics: U.S. SMEs' responses to the asian financial crisis, Journal of Business and Entrepreneurship, vol. 17, Durant,(2005).
- D Narjoko, H Hill,Winners and Losers during a Deep Economic Crisis: Firm- level Evidence from Indonesian Manufacturing - Asian Economic Journal, Wiley Online Librar (2007)
- Das, Keshab and Pradhan, Externally-oriented Small and Medium Enterprises: Predicament and Possibilities, Jaya Prakash (2009).
- Domac I. and G. Ferri, Did Financial Shocks Disproportionely Hit Small Business in Korea?, Economic Notes, (1999)
- Gertler M. and S. Gichrist, Monetary Policy, Business Cycles and the Behavior of Small Manufacturing Firms, Quartely Journal of Ecinomics, (1994).
- HH Tan, HH See, Strategic reorientation and responses to the Asian financial crisis:The case of the manufacturing industry in Singapore- Asia Pacific Journal of Management, Springer (2004)
- Jeffrey B. Nugent, Seung-Jae Yhee, Small and medium enterprises in Korea: Achievements Constracts and Policy issues, Εκδόσεις Kluwer Academic Publishers, Netherland,(2002).
- Sato Y.,Linkage Formation by Small Firms: The Case of A Rural Cluster in Indonesia, bulletin of Indonesian Economic Studies, 2000 - Taylor & Francis 2000
- Αποστολόπουλος Ι., Ειδικά Θέματα Χρηματοδοτικής Διοικήσεως, Αθήνα, Σταμούλης (2012)
- Γαλάνης Β., Leasing- Forfaiting- Franchising-Venture Capital, Αθήνα, Σταμούλης, (2000)
- Γιαλέλης Κ., Βασικές Αρχές Διοίκησης, Αθήνα, Σταμούλης, (2011)

- Λιαργκόβας Π., Σύγχρονα Θέματα της Ελληνικής και Διεθνούς Οικονομίας, Αθήνα, Σταμούλης (2010)
- Δόικος Π. και Μαγκλάρα Ε., Πρακτικός οδηγός διαχείρισης ευρωπαϊκών προγραμμάτων: Όλα τα βήματα και οι βέλτιστες πρακτικές για αποτελεσματική συγγραφή προτάσεων και επαγγελματική διαχείριση έργων που συγχρηματοδοτούνται από τη ΕΕ, Εκδόσεις Σταμούλη Αθήνα, (2007).
- ΕΣΠΑ, Οδηγός Επιχειρηματικότητας, Χρηματοδοτικά Εργαλεία-ΕΣΠΑ 2014-2020, Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, 2014.
- ΕΣΠΑ, Επικοινωνιακός Οδηγός ΕΣΠΑ, Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, 2015.
- Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ΦΕΚ Α 117/22.6.2016, Νόμος 4399, Θεσμικό πλαίσιο για τη σύσταση καθεστώτων ενισχύσεων ιδιωτικών επενδύσεων για την περιφερειακή και οικονομική ανάπτυξη της χώρας-σύσταση βαναπτυξιακού συμβουλίου και άλλες διατάξεις, τεύχος Α, 22 Ιουνίου 2016.
- Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ΦΕΚ Β 3521, Τροποποίηση και αντικατάσταση της υπ' αριθμόν 81986/ΕΥΘΥ712/31.07.2015 (ΦΕΚ Β' 1822) υπουργικής απόφασης «Εθνικοί κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020-Έλεγχοι νομιμότητας δημοσίων συμβάσεων συγχρηματοδοτούμενων πράξεων ΕΣΠΑ 2014-2020 από αρχές διαχείρισης και ενδιάμεσους φορείς- Διαδικασία ενστάσεων επί των αποτελεσμάτων αξιολόγησης πράξεων», τεύχος Β', 1 Νοεμβρίου 2016.
- IOBE-«Επιχειρηματικότητα 2015-2016- Κρίσιμη Καμπή για την Αναπτυξιακή Δυναμική του Επιχειρηματικού Συστήματος», IOBE ,2016.
- Μούσης Ν., Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο- Οικονομία- Πολιτική, εκδ. Παπαζήσης, 2011

Διαδίκτυο

- Escrow Account, <https://www.espa.gr/el/Pages/EscrowAccount.aspx> (πρόσβαση 25 Ιουνίου 2017)

- European Commission, Annual Report of European SMEs, SMEs Recovery Continues, European Commission: <http://ec.europa.eu/annual-report/> (πρόσβαση 6 Απριλίου 2017)
- European Commission, Factsheet: SMEs in Horizon 2020, European Commission, 2013. <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/innovation-smes> (πρόσβαση 2 Ιουλίου 2017)
- European Commission, Financial Management Toolkit for Recipients of EU Funds for External Actions, European Commission, November 2010: https://europa.eu/european-union/business/finance-funding_el (πρόσβαση 22 Ιουλίου 2017)
- European Commission, Ενίσχυση Επιχειρηματικού Πνεύματος και δεξιοτήτων, European Commission, 2015: https://europa.eu/european-union/business/startups_el (πρόσβαση 25 Ιουνίου 2017)
- European Commission, Εσωτερική Αγορά, Βιομηχανία, Επιχειρηματικότητα και ΜΜΕ, European Commission: http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/sme-definition_el (πρόσβαση 19 Ιουνίου 2017)
- European Commission, Μνημόνιο συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων: «Μια συντονισμένη προσέγγιση στη βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση για τις μικροεπιχειρήσεις και τις μεσαίες επιχειρήσεις στις περιφέρειες που υποστηρίζονται από το ευρωπαϊκό ταμείο περιφερειακής ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)», (2006): https://europa.eu/european-union/business/finance-funding_el (πρόσβαση 22 Ιουλίου 2017)
- European Commission, Οδηγός Χρήστη και Υπόδειγμα Δήλωσης για Επιχειρήσεις και Βιομηχανίες, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, : <http://ec.europa.eu/> (πρόσβαση 30 Απριλίου 2017)
- European Commission, Οριζόντια μελέτη - Εγχειρίδιο για τις διαδικασίες λειτουργίας των ταμείων συμμετοχών της Jeremie, European Commission, 2009: http://www.eif.europa.eu/what_we_do/resources/jeremie/index.htm (πρόσβαση 12 Ιουλίου 2017)

- European Commission, Περιφερειακή πολιτική για έξυπνη ανάπτυξη των ΜΜΕ, EuropeanCommission:<http://ec.europa.eu/growth/smes/businessfriendly/environment/sme/definition> (πρόσβαση 3 Ιουνίου 2017)
- European structural and investment funds:<https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/GR> (πρόσβαση 6 Ιουνίου 2017)
- Observatory of European SMEs, European Commission: <http://ec.europa.eu/growth/smes> (πρόσβαση 4 Αυγούστου 2017)
- Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα-Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΕΠΑΝ Π: <http://esee.gr/diagonismiprosklisis/e-p-antagonistikotita-epichirimatikotita/> (πρόσβαση 5 Απριλίου 2017)
- Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός: <https://www.ependyseis.gr/sub/kratikes/kratikes.htm> (πρόσβαση 22 Απριλίου 2017)
- Διαχείριση ΕΣΠΑ: <https://www.espa.gr/el/Pages/staticProgramManagement.aspx> (πρόσβαση 7 Ιουλίου 2017)
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία 2014 – 2020 (ΕΠΑνΕΚ): <http://www.antagonistikotita.gr/epanek/> (πρόσβαση 11 Ιουνίου 2017)
- ΕΣΠΑ 2014-2020: <https://www.espa.gr/el/Pages/staticESPA2014-2020.aspx> (πρόσβαση 30 Απριλίου 2017)
- Η κατανομή των έργων ΕΣΠΑ 2014-2020 έως σήμερα: <http://anartyxi.gov.gr/Default.aspx> (πρόσβαση 16 Ιουλίου 2017)
- Πρόσβαση στη Χρηματοδότηση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων: http://europa.eu/youreurope/business/funding-grants/access-to-finance/index_el.htm (πρόσβαση 2 Απριλίου 2017)
- Πρωτοβουλία JESSICA: <https://www.jessicafund.gr/index.php/about-jessica/what-is-jessica/> (πρόσβαση 4 Μαρτίου 2017) και <https://www.jessicafund.gr/index.php/about-jessica/> (πρόσβαση 5 Μαρτίου 2017)
- Υπουργείο Οικονομικών Ανάπτυξης και Τουρισμού, Εγχειρίδιο Αξιολόγησης Επιχειρηματικών Σχεδίων ΕΣΠΑ 2014-2020, ΕΦΕΠΑΕ, 2016: [http://www.minfin.gr.-Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού](http://www.minfin.gr.-Υπουργείο_Οικονομίας,_Ανάπτυξης_και_Τουρισμού) (πρόσβαση 20 Ιουνίου 2017)

- Υπουργείο Οικονομικών Ανάπτυξης και Τουρισμού, Εγχειρίδιο Υποβολής Πρότασης ΕΣΠΑ 2014-2020, Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων, 2016: <http://www.minfin.gr>.-Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού (πρόσβαση 22 Ιουνίου 2017)
- Χρηματοδοτήσεις της ΕΕ: https://europa.eu/european-union/about-eu/funding-grants_el (πρόσβαση 17 Μαρτίου 2017)